

"KULTUREN SKAL FREMOVER VÆRE FOR ALLE" — ER DEN SÅ BLEVET DET?

- et tekstkonsumptionsstudie af diskurserne om kultur og kulturugen "Aha! —
Når kulturen rykker ud" i Vesthimmerlands Kommune

SABINE PEDERSEN

Cand. stud. i læring og forandringsprocesser
Aalborg Universitet
Institut for læring og filosofi
Studienummer: 20136423

KANDIDATSPECIALE

Afleveringsfrist 31. maj 2018

Antal anslag: 188.855
Maksimum anslag: 192.000

Vejleder: Mette Buchard

FORORD

Nærværende specialeafhandling er udarbejdet i foråret 2018 på 10. semester på kandidatuddannelsen i læring og forandringsprocesser på Aalborg Universitet. Afhandlingen har afsæt i et samarbejde med Vesthimmerlands Kommunes Kultur- og Fritidsudvalget samt kulturaktørerne bag den nye kulturuge ”Aha! Når kulturen rykker ud” (2018).

Interessen for samarbejdet var nytænkningen af designet til den nye kulturuge i kommunen. Styregruppen bag kulturugen ønskede at skabe en kulturuge, som kunne ud til den brede befolkning, men som også præsenterede de eksisterende kulturelle arrangementer på nye og anderledes scener end man tidligere har set. I forlængelse af dette opstod undertegnede interesse i forhold til borgerperspektivet og de aktører, som byder ind med et arrangement i ugen.

I forlængelse heraf vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke Vesthimmerlands Kommunes Kultur- og Fritidsforvaltning for at forsøge et samarbejde med mig som studerende. Min primære kontakt har været kulturkonsulent Inge Lise Jæger, som bistået med sparring og andre anvendelige perspektiver i forhold til afhandlingen. En tak skal ligeledes lyde til Randi Kristensen fra Vesthimmerlands Biblioteker, som har rekrutteret mig til samarbejdet og ligeledes bistået med nyttig informationer om designet samt processen for den nye kulturuge, respons på dataindsamling og anden form for kyndig vejledning. Ikke mindst et tak for at åbne jeres døre og lade mig deltage i jeres praksis, stille spørgsmål og snuse rundt på jeres domæne.

Sidst men ikke mindst vil jeg gerne takke min vejleder Mette Buchard, som i specialeprocessen har bidraget med kyndig vejledning samt refleksioner, sparring og råd når jeg har mødt udfordringer undervejs.

GOD LÆSELYST

ABSTRACT

The purpose of this master thesis was to examine how the citizens (organizers and participant) experience the design of a new culture week. The subject matter is an innovative culture week in a Danish municipality, where the steering committee has wished to spread out culture to new settings by rethinking the cultural scene. The ambition has been to investigate how the citizens experience culture in the design of a new culture week by comparing these understandings with the intentions of the steering group behind the event.

First data was collected in the form of interviews with the organizers and participants of selected events. Furthermore, observations of the participants of the events have been performed. The theoretical and methodological framework of the thesis is Norman Fairclough's Critical Discourse Analysis. In the analysis terms have been selected to identify discourses in the steering committee's documents. The terms were also used to identify discourses and generations of meaning concerning culture and the culture week in the terminology of the citizens. The purpose was to identify the articulations of the citizens compared to the discourses formulated by the steering committee's political documents.

The thesis concludes that the articulations and discourses of the citizens contains elements of the discourses of the steering committee, while added new perspectives resulting in ideological struggle in the language use, new connections in the language, and the formation of new discourses in the terminology of the organizers and participants. It can be concluded that the citizens partly reproduce the community discourses of the steering committee by acknowledging that culture is for everyone. Moreover, the citizens transform the generation of meaning by adding the perspective of culture being a tool for social classification, either in the form of classification after interests (mass or fine culture) or classification after entitlement to the culture based on the understanding of culture. This transformation of the order of discourse is mixed with a motivational discourse and a discourse about profit based on individual gain, consequently new perspectives are added to the order of discourse, thus establishing new discursive boundaries for the generation of meaning regarding culture and the culture week. In other words the main conclusion of the thesis is that the citizens articulate culture and the culture week in partial accordance with the steering committee's terminology, however the citizens' terminology add new perspectives, which contribute to a transformation of the order of discourse and create a framework for culture and the culture week.

In the steering committee's political documents the following discourses are identified:

- Creating culture week in community
- An innovative discourse about the scenes in cultural life
- A community discourse about culture for everyone

In the terminology the following connections in the language has been identified:

Organizers:

- A connection between motivation to offer an event and a different cultural experience
- A connection between a potential community profit and a focus on the individual possibility of growth and profit
- A connection between a community discourse and culture for every one, with a new perspective, where culture is a tool for social classification based on cultural understanding

Participant:

- A connection between innovative surroundings and content plus interest creating motivation for participation
- A connection between culture as a community and culture as an individual gain
- A connection between culture as a classification tool and culture for everyone

Ideological struggles in the language use:

- A struggle between culture as personal formation and a community discourse about culture for everyone
- A struggle between culture for everyone and culture as a tool for social classification based on cultural understanding

New discourses occurs in the terminology of the citizens:

Organizers:

- A motivational discourse about creating a different experience on shared premises
- A motivational discourse for creating individual profit and profit to the participants
- Culture as personal formation
- Culture for everyone – including those who do not know

Participants:

- A motivational discourse about a different experience and the meaning of the surroundings
- Culture as a community and social interactions
- Culture as classification after interest

INDHOLDSFORTEGNELSE

DEL 1: INTRODUKTION.....	1
INDLEDNING	1
SPECIALETS STATE OF THE ART	4
PROBLEMFORMULERING	9
DEL 2: METODISKE OG TEORETISKE OVERVEJELSER	10
VIDENSKABSTEORETISK POSITIONERING	10
METODOLOGISKE OVERVEJELSER	13
KRITISK DISKURSANALYSE SOM METODOLOGI.....	13
DATAINDSAMLINGS- OG DATABASEHANDLINGSMETODE	17
UDVÆLGELSE AF ARRANGEMENTER OG INFORMANTER	17
DATAINDSAMLINGSMETODE OG PROCES	18
DATABASEHANDLING	20
ETISKE OVERVEJELSER.....	22
TEORI OG ANALYSESTRATEGI.....	24
DEL 3: ANALYSE OG DISKUSSION	30
STYREGRUPPENS ETABLERING AF DISKURSORDENEN	30
FRA BESLUTNINGSMONOPOL TIL AT SKABE KULTURUGEN I FÆLLESSKAB.....	31
EN INNOVATIONSDISKURS OM NYE RAMMER I KULTURLIVET - ”NÅR KULTUREN RYKKER UD”	34
EN FÆLLESSKABSDISKURS OM KULTUR – ”KULTUR ER FOR ALLE! KULTUR INKLUDERER”	35
OPSUMMERING – ETABLEREDE DISKURSER OG DISKURSORDENEN	37
DISKURSER OG TENDENSER I ARRANGØRENE'S UDSAGN.....	39
EN DRIVKRAFTSDISKURS OM EN ANDERLEDES KULTUROPLEVELSE PÅ FÆLLES PRÆMISSER	39
EN DRIVKRAFTSDISKURS OM AT GAVNE DE DELTAGENDE OG SIG SELV	42
DISKURSEN OM KULTUR SOM PERSONLIG DANNELSE.....	45
KULTUR ER FOR ALLE – OGSÅ DEM SOM IKKE VED DET	49
OPSUMMERING - ARRANGØRERNE'S DISKURSER I FORHOLD TIL DISKURSORDENEN.....	53
DELTAGERPERSPEKTIVET- DISKURSER OG TENDENSER.....	56
EN DRIVKRAFTSDISKURS OM ANDERLEDES OMGIVELSER OG OPLEVELSEN.....	56
KULTUR SOM FÆLLESSKAB OG SOCIALT SAMVÆR	58
KULTUR SOM KLASIFICERINGSREDSKAB	62
OPSUMMERING - DELTAGERDISKURSERNE I FORHOLD TIL DISKURSORDENEN	66
DISKUSSION	69
DEL 4: KONKLUSION OG OPSAMLING	74
KONKLUSION	74
LITTERATURLISE	77
FORMIDLENDE ARTIKEL	79
BILAGSOVERSIGT	83

DEL 1: INTRODUKTION

INDLEDNING

”Kulturen skal fremover være for alle. Alle i Danmark skal have mulighed for at få ejerskab til vores fælles kultur og kulturarv. Alle i Danmark skal have mulighed for at få adgang til relevante og vedkommende kulturtilbud. Alle er velkomne. Og alle kan være med. Der er ikke noget kunst, der er for svært. Og der skal på ingen måde gås på kompromis med fagligheden” (Kulturministeriet 2009, 4).

Sådan stadfæster daværende kulturminister Carina Christensen (K) ambitionerne for strategien ”Kultur for Alle”, som blev udgivet i 2009. Med dette statement er kulturens udbredelse sat på dagsordenen og herved markeres behovet for et fælles ansvar i udbredelsen og udviklingen af kulturen og kulturarven i Danmark. Denne tanke om at udbrede kultur mere mangfoldigt, understøttes yderligere af en politisk aftale mellem regeringen (V og K) og S, DF, RV og SF, om at styrke kultur- og oplevelsesøkonomien i Danmark, som blev indgået d. 20. juni 2017. Den politiske aftale har en ambition om at styrke vilkårene for vækst i traditionelle virksomheder, men også et bedre samspil mellem erhvervslivet og kulturlivet ved blandt andet at styrke kulturlivets ”erhvervsmæssige kompetencer” (Økonomi- og Erhvervsministeriet & Kulturministeriet 2007). I takt med dette har man i Nordjylland indgået kulturaftalen ”KulturKANten 2017-2020”, som er en strategisk udviklingsaftale mellem de 11 nordjyske kommuner, Region Nordjylland og Kulturministeriet. Formålet med kulturaftalen er at ”kulturen og nordjyderne møder hinanden på nye og overraskende måder”. Dette skal sikres gennem et samarbejde, der vil ”skabe et Nordjylland, hvor flere ser muligheder i kulturen, og hvor vi nænsomt rykker grænserne, for den måde vi ser og møder verden på” (Sørensen 2017). I Vesthimmerlands Kommune har man i tråd med dette designet en ny kulturuge, hvor formålet er at udbrede kulturen på nye scener i et samarbejde med erhvervs- og kulturlivet under titlen ”Aha! Når kulturen rykker ud”. Her har man revurderet den traditionelle kulturuge, og har arbejdet målrettet med at forbedre de kulturtilbud, der allerede eksisterer i kommunen (bilag 1). Temaet for den nye kulturuge er ”fællesskab” og arbejdet er påbegyndt af kommunens Kultur- og Fritidsudvalg, hvor: ”Tanken er, at publikum i uge 10 kan møde kulturen på andre scener og i nye sammenhænge, end de er vant til” (bilag 1). I et nyhedsbrev fra kommunen

”Når kulturen rykker ud” (bilag 1) præsenteres tankerne bag, som kredser om en fælles og ny oplevelse af kultur på uvante scener til gavn for borgere, erhvervslivet og kulturlivet:

”Med den nye kulturuge forsøger Vesthimmerlands Kommune at bane vejen for kulturaktørerne finder nye legekammerarter indenfor erhvervslivet, skoler, institutioner – i håbet om at dette fællesskab kan skabe kulturelle oplevelser til gavn og glæde for både kultur, borgere og erhvervslivet” (bilag 1).

Ambitionen er at inddrage relevante ”legekammerarter” i udformningen af den nye kulturuge, som skal skabe nye og anderledes oplevelser af kultur til gavn for borgere og aktørerne. Initiativet til en ny kulturuge er opstået i et samarbejde mellem kommunens Kultur og Fritidsafdeling, Vesthimmerlands Biblioteker og Kulturskolen, men denne ”trekløver” rakte også armene ud til en vifte af kultur- og erhvervsaktører i håb om, at de i fællesskab bød ind med idéer i skabelsen af anderledes rammer for udfoldelsen af kultur (bilag 2). I kulturbladet *KulturThit* udgav man en artikel, ”Kulturuge 2018”, hvor kommunens kulturkonsulent beskrev afsættet for kulturugen og inviterede andre aktører ind i samarbejdet ved at påpege, at en bred vifte af kulturaktører har tilkendegivet deres opbakning, men at ”der er plads til flere, og vi hører gerne fra andre, der har lyst til at byde ind med idéer og aktiviteter til ugen” (bilag 2). Med artiklen var der dermed et klart signal om, at kommunen og styregruppen bag kulturugens ambition var, at nå bredt ud til både kultur- og erhvervsaktører, som kunne have interesse i at tilbyde arrangementer, lokaler eller på anden vis være implicerede i skabelsen den nye kulturuge.

På den anden side af denne invitation til samarbejdspartnere af de kommende arrangementer står borgerne og temaet om fællesskab. I artiklen ”Kulturuge 2018” fra *Kulturthit* beskrives temaet, som går på, at kultur bør opleves og diskuteres i samværet med andre og netop i dette fællesskab (bilag 2). Her understreges tanken om, at fællesskabet er i centrum og at kulturugen, ”Aha! Når kulturen rykker ud”, ønsker, at indskrive sig indenfor samme ramme, som kulturministeren og kulturaftalen i Nordjylland beskæftiger sig med – nemlig at kultur skal være for alle og at ”kultur er for alle! Kultur inkluderer” (bilag 2). Men hvem er inkluderet udover styregruppen og de samarbejdspartnere, der inviteres ind? Hvad er borgernes rolle i denne kulturuge? Udarbejdelsen af kulturugen og de arrangementer har primært været styregruppens domæne i samarbejde med de kultur- og erhvervsaktører, som har tilbudt et arrangement, lokaler eller på anden vis ønsket at deltage.

Afhandlingens genstandsfelt er kulturugen og der er en ambition om at undersøge, hvordan borgerne opfatter kultur via deres italesættelser om kultur og kulturugens arrangementer. Til dette anvendes kritisk diskursanalyse i Norman Faircloughs terminologi, hvor formålet er at analysere, hvordan borgerne via deres subjektive sproghandlinger opfatter kultur og for at forholde borgernes meningsdannelser om kultur til de diskurser, der er identificeret i styregruppens dokumenter. Med borgere menes der de deltagende til arrangementerne samt de borgere, som også har været arrangører og impliceret i udarbejdelsen af de enkelte arrangementer. Arrangørerne er medtaget for at se, hvorvidt deres italesættelser positionerer sig tæt op ad styregruppens eller de deltagendes italesættelser. Formålet er altså ikke at beskrive de enkelte arrangementer og deres indhold, men de italesættelser og betydningsdannelser, der kan identificeres i de borgernes udsagn. Med andre ord kan man sige, at arrangementerne bliver det medium, der gør det muligt at italesætte kultur. Relevansen i denne problemstilling findes i argumentet om, at kultur er for alle og på den måde nødvendigvis også implicerer borgerne og deres oplevelser samt italesættelser af denne nye kulturuge. Formålet er dermed at se på, hvordan kultur tager sig ud i borgernes beskrivelser og at vurdere, hvordan deres italesættelser er i forhold til styregruppens. Problemformuleringen i indeværende afhandling lyder derfor således: Hvordan italesætter borgerne kultur i Vesthimmerlands Kommune og hvordan forholder disse diskurser sig til styregruppens italesættelser? Ved at belyse denne problemstilling, bringer afhandlingen viden til det allerede eksisterende forskningsfelt ved at undersøge, hvordan borgernes opfattelse af kultur og kulturugen er via deres udsagn, samt hvorvidt der er elementer fra styregruppens diskurser, der går igen i borgernes italesættelser og betydningsdannelser.

SPECIALETS STATE OF THE ART

I følgende afsnit vil problemfeltet præsenteres, som danner baggrund for problemstillingen og undersøgelsesdesignet i nærværende afhandling. Genstandsfeltet er indenfor et stort kulturpolitisk felt og derfor er enkelte strømninger fra den samfundsmæssige udvikling udvalgt, da det vurderes at have betydning for problemstillingen.

Den offentlige sektor har i de seneste årtier været genstand for reformer og moderniseringer. Tilbage i 1980'erne fandt en reformbølge sted i store dele af den vestlige og demokratiske verden, samt i lande som England, USA og New Zealand. Ikke blot i Danmark gennemgik den offentlige sektor på daværende tidspunkt en ændring, både form- og størrelsesmæssigt. Denne reformbølge er senere kendt som New Public Management, der fik sat udvikling og fornyelse på dagsordenen indenfor den offentlige sektor (Sørensen & Torfing 2011, 19). Professor ved Copenhagen Business School Carsten Greve karakteriserer New Public Management (NPM), som en "samlebetegnelse for en række initiativer og reformer", som primært beskæftiger sig med administrative- og institutionelle reformer (Greve 2002, 1). Ifølge Greve blev NPM populært verden over, fordi NPM var en nytænkning af den traditionelle offentlige sektor, som var hierarkisk og et lidt fleksibelt bureaukrati og netop dette havde associationer til blokering af handling og stilstand (ibid., 2). I modsætningen hertil satte NPM-bølgen ledelse i centrum med fokus på handling og udførelse af offentlige beslutninger (ibid.). Ifølge Greve er NPM "ikke bare en teoretisk ide og et samlebegreb", men er i dag i højere grad den praksis, hvor den offentlige sektor forandres. Han påpeger: "Skal man udlede, hvad det er, der i dag er budskabet fra NPM, kan man sige, at det er plads til at udøve offentlig ledelse samt at skabe incitamentsstrukturer gennem opsplitning af organisatoriske enheder" (ibid., 3). Som et vigtigt område påpeger Greve, at NPM og den offentlige sektor "udvikles i brugernes og "kundernes navn"", og at den offentlige sektor dermed tvinges til at blive bevidst om, hvem målgruppen er, samt at tilpasse sine ydelser til den enkelte:

"Borgerne er blevet til brugere og kunder under NPM. Brugere og borgerne stiller sig ikke tilfreds med standardløsninger og fastlagte lukketider. Brugere og kunderne vil have individuelt tilpassede ydelser og fleksible åbningstider, så de kan komme i kontakt med forvaltningen, når de (brugere og kunderne) selv har tid" (ibid., 5).

Med NPMs forandring og nytænkning af den offentlige sektor skabes også en mulighed for, at borgerne i højere grad stiller krav til det offentlige. Som klargjort i ovenstående kræver borgerne i højere grad individuelt tilpassede ydelser og den offentlige sektor bliver dermed placeret i en forhandlerrolle, hvor kunden har krav på et udvalg, hvor de offentlige ansatte ikke blot skal "levere en vare, som både er bedre og billigere end tidligere; der skal også være forskellige varer eller ydelser at vælge imellem" (ibid.).

Som Greve påpeger er kravene til den offentlige sektor steget og de økonomiske midler minimeret – denne pointe understøttes af Eva Sørensen og Jacob Torfing, som i *Samarbejdsdreven innovation i den offentlige sektor* (2011) argumenterer for, at løsningen på problemstillingen og dette paradoks er innovation og implementering af innovative arbejdsgange (Sørensen & Torfing 2011, 20). Ifølge Sørensen og Torfing handler innovation i det offentlige om "at gøre en målrettet indsats for at skabe noget nyt, der gør en konkret forskel for kvaliteten af den offentlige service og problemløsning" (ibid., 21). Som argument for denne strategi er formålet, at "kunne levere mere og bedre service, uden at det koster en bondegård og måske endda et mindre ressourceforbrug" (ibid., 20). Med dette kan ses ligheder mellem NPM og samarbejdsdreven innovation, hvor samarbejdsdreven innovation kan ses som en moderne variant af samme tænkning, som ses bag NPM. Til forskel fra nytænkningen og udviklingen indenfor NPM, anser Sørensen og Torfing den samarbejdsdrevne innovation i den offentlige sektor som relationel. Med dette aspekt påpeger de, at en innovativ arbejdsgang fungerer bedst relationelt mellem forskellige typer af aktører (ibid., 21). Begge strategier er altså præget af nytænkning og optimering af den offentlige sektor og anser brugerne, som væsentlige aktører. Både NPM og den samarbejdsdrevne innovation anerkender borgeren eller "kunden", som benævnt i NPMs terminologi. I NPM er fokus optimering og nytænkning, hvor den samarbejdsdreven innovation argumenterer for et behov for at løse problemstillingerne på en innovativ måde, i kraft af et krydspres mellem stigende forventninger og begrænsede midler, en oplevelse af, at problemer ikke blot kan løses isoleret set i det offentlige, men kalder på løsninger, der spænder bredt samt et krav og ønske om et forbedret, innovativt og kreativt samfund (ibid., 26). Ifølge Sørensen og Torfing er forskellen på NPM og samarbejdsdreven innovation, at NPM-tendensen har bidraget til en ændring i fokus og struktur i det offentlige, hvor innovationer er små og inkrementale, og dermed byder på store forandringer (ibid., 23). Ifølge forfatterne er fordelene ved samarbejdsdreven innovation, at disse processer kan igangsættes på forskellige niveauer og dermed har et større forandringspotentiale end NPM-tankegangene har i dag.

Med ovenstående kan det siges, at den offentlige sektor og samfundet i dag er præget af en lyst til forandring og optimering, men også at borgeren og ”kunden” mere end nogensinde før er impliceret og har betydning for, hvilke beslutninger, der tages og hvordan, der arbejdes innovativt og nyskabende. I lyset af disse samfundstendenser kan skabelsen af kulturugen ”Aha! Når kulturen rykker ud” ses som et forsøg på at nytænke og skabe oplevelser for borgeren og ”kunden”, men i høj grad også som en innovativ proces, hvor man har ønsket, at et samarbejde mellem forskellige aktører skulle styrke det færdige ”produkt” – de kulturelle tilbud hver især, men også kulturugen som helhed.

Lektor ved Det informationsvidenskabelige Akademi, Københavns Universitet, Casper Hvenegaard Rasmussen, har forsket indenfor folkebibliotekernes udfordringer, som følge af den samfundsmæssige udvikling, hvor han har beskæftiget sig med brugerinddragelse og kulturpolitik (Rasmussen 2015, 81). Ifølge Rasmussen er vi i dag vidner til en ny strømning indenfor kulturlivet, hvor brugerne skal inddrages i langt højere grad, end det er set tidligere (ibid., 82). Udviklingen indenfor den nordiske kulturpolitik gået fra at være ”envejskommunikation”, hvor fin- og massekulturen var hierarkisk opdelt, og den finkulturelle kunst var ”dannende og oplysende” til i dag at være brugerinddragende (ibid., 83). Inden for både fin- og massekulturen er der en afsender, der ønsker at formidle et budskab til en eller flere modtagere. Ifølge Rasmussen har finkulturen traditionelt set været ”afsenderorienteret” og med ”fokus på den kunstneriske kvalitet”, hvor massekulturen i højere grad er ”langt mere modtagerorienteret” (ibid., 84). Et aspekt ved kulturpolitikken, som har betydning for den brugerinddragende tendens er en forventning om, at den ”kulturelle overførsel havde en effekt” (ibid.). Denne nyttetanke i kulturpolitikken har betydet, at man inddrager brugeren i løsningen af udfordringer, både indenfor det offentlige støttede kulturliv og i det private (ibid.). I Kulturministeriets *Reach Out Inspirationskatalog – naviger i brugerinddragelse og brugerdreven innovation* (2012) stadfæstes netop denne tendens om brugercentrering og innovative tiltag i det danske kulturliv ved at formidle gode råd og metoder til at arbejde innovativt og brugercentreret (Center for Kultur og Oplevelsesøkonomi 2012). Der er i dag et grundlæggende fokus på at brugeren ikke blot er iagttager og tilskuer til den professionelle kunstners værk og kultur, men at brugeren inddrages og inviteres ind i kulturlivet (Rasmussen 2015, 97). Med inspiration fra kulturforsker Kaare Nielsen, diskuterer Rasmussen paradokset mellem en stigende brugerinddragende tendens i kulturlivet, men til stadighed en traditionel anerkendelse af den finkulturelle ekspert, som er i stand til at vurdere kunstens kvalitet ”professionelt”, hvor brugerne blot er ”amatører” (ibid., 91).

Så hvem er kunst og kultur i det hele taget for – hvornår er den i virkeligheden brugerinddragende, og hvornår er brugerinddragelse og brugerdreven innovation et buzzword, der skaber de ønskede associationer indenfor kulturlivet? Er kunst og kultur for den finkulturelle ekspert, der kan vurdere professionelt eller for den almene borger, der kun har en amatørforståelse for kultur? Tematikker som disse er veldiskuteret og debatteret indenfor det store kulturpolitiske felt (Kortbek 2016, Rasmussen 2015, Røyseng 2014, Valtysson 2016). Postdoc i kulturstudier Hjørdis Brandrup Kortbek bibringer i et blogindlæg ”Deltagelsesbaseret kunst i byens rum – mellem samhørighed og konfrontation” (2018) nogle af de udfordringerne, der kan være i krydsfeltet mellem kunstnerens ambitioner, kulturpolitikens midler og ønsker med kunst og kultur samt borgernes oplevelser (bilag 7). I et omfattende kunstprojekt med brugerne som en del af beslutningsprocessen, blev disse udfordringer en realitet. Projektet *Placemaking* fandt sted i kulturregionen KulturMetropolØresund (2015), hvor fire kunstnere/kunstnergrupper, som var udvalgt af en kurator-virksomhed, skulle samarbejde med en gruppe borgere om kunstværker, der skulle opføres i byerne – dog med kunstnerens ”endelige indflydelse på, hvordan værkerne skulle udfolde sig” (ibid.). I projektet var den største udfordring krydsfeltet mellem kunstneren, som den professionelle og borgeren, som amatøreren, da ”de borgere, der deltog, viste sig ofte at have meget forskellige opfattelser af og ønsker for udviklingen af deres byrum” samt ”til tider ønsker, som ikke stemte overens med kunstnernes ambitioner” (ibid.). Ifølge Kortbek er det afgørende i sådanne udviklingsprojekter, at kommunen er vidende om, hvilke komplekse konfrontationer, der kan opstå og at de er parate til at håndtere disse, da det er et kompleks felt, som kan være en svær opgave at forene (ibid.).

I netop krydsfeltet mellem fagfolk og borgere bliver nærværende afhandlings rammesætning aktuel. Tanken om brugerinddragelse og innovative løsninger i kulturlivet kan ses i kulturugen, som er genstandsfelt for nærværende afhandling. Kulturugen er udarbejdet af personer i styregruppen, som varetager kommunens politiske interesser og derfor kan NPM og den samarbejdsdrevne innovation ses som mulige strømninger, som har bidraget til nytænkning af kulturugen. I samarbejdstanken har styregruppen inviteret samarbejdspartnere med til at skabe arrangementer, men hvor befinder borgerne sig? Det faktum, at borgerne ikke er en del af skabelsen af arrangementerne og ugens design er netop motivationen for at undersøge, hvordan borgerperspektiverne er på de konkrete arrangementer. Er denne kulturuge og designet her endnu et eksempel som det Kortbek bibringer – borgere, som har forskellige opfattelser og ønsker til kunst og kultur end de offentlige aktører og kunstnerne? Formålet med undersøgelse er at analysere, hvordan kulturugens design modtages af brugerne. Kultur er cen-

treret omkring brugeren, men alligevel er der elementer, der tyder på at det ikke helt er tilfældet i praksis. Altså befinder lærings- og forandringsperspektivet i at klargøre de mønstre, der eksisterer i borgernes italesættelser om kultur og at vurdere disse i forhold til styregruppens diskurser i politiske dokumenter. Altså kan besvarelsen af denne problemstilling bidrage til ny viden om borgernes opfattelse af kultur og brugernes oplevelse af ugens design, som kan anvendes i det fremtidige design af kulturugen i Vesthimmerlands Kommune.

PROBLEMFORMULERING

Hvordan italesætter borgerne kultur i Vesthimmerlands Kommune og hvordan forholder disse diskurser sig til styregruppens italesættelser?

1. Hvilket afsæt for den nye kulturuge udtrykkes i dokument "Når kulturen rykker ud" og "Kulturuge 2018" af styregruppen?
2. Hvordan italesætter arrangører og de deltagende aktører (som både er arrangører og kunstnere) kultur i kommunen og deres drivkraft for at tilbyde et arrangement?
3. Hvordan oplever og italesætter borgerne kultur og drivkraften for at deltage i arrangementerne?

DEL 2: METODISKE OG TEORETISKE OVER- VEJELSER

VIDENSKABSTEORETISK POSITIONERING

I følgende afsnit vil specialets videnskabsteoretiske positionering formidles, som befinder sig indenfor humanvidenskaben, herunder socialkonstruktivismens paradigme. Socialkonstruktivismen er positioneret som en idealistisk position indenfor videnskabsteorien, hvilket har betydning for den verdensanskuelse, der ligger til grund for undersøgelsen. I *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer* (2009) karakteriserer Klaus Rasborg socialkonstruktivismen, som kendetegnet ved en antagelse om, at virkeligheden formes af individets erkendelse af den og tilføjer, at socialkonstruktivismen betoner væsentligheden af de samfundsmæssige fænomeners ”praksis- og fortolkningsafhængige, sproglige, diskursive karakterer” (Fuglsang & Olsen 2009, 349). Ifølge Rasborg er grundantagelserne i socialkonstruktivismen, at ”al viden er fortolkningsviden; viden er betinget af den sociale sammenhæng; sproget er en forudsætning for tænkning; det sociale skabes igennem social praksis; og det sociale kan ku beskrives gennem belysning af dynamiske processer” (ibid., 39). Socialkonstruktivismen står i modsætningen til realismen, som i sin grundtanke hævder, at der uafhængigt af menneskets erkendelse eksisterer en objektiv virkelighed og en realitet (ibid., 349). Virkelighedsopfattelsen i en socialkonstruktivistisk optik er derimod kendetegnet ved at have menneskets erkendelse central, og at menneskets sociale praksis former og omformer virkeligheden (ibid.). Netop denne pointe om socialkonstruktivismen er gennemgående for nærværende undersøgelsesdesign, hvor fokus er den enkeltes italesættelse af sin erkendelse af det konkrete arrangement, for netop at kunne finde betydningsdannelser om kultur. Her bliver den kritiske diskursanalyse central, da Fairclough påpeger, at diskurser skabes gensidigt mellem diskurserne og den sociale praksis, som de indgår i – altså i en formnings- og omformningsproces (Fairclough 1992, 63). Med et socialkonstruktivistisk standpunkt kan det med andre ord siges, at sprogbrugeren har en aktiv rolle i både dannelsesprocessen samt omdannelsen af diskurser og de oplevelser, som knytter sig an til konteksten – i dette tilfælde det kulturelle arrangement og vedkommendes opfattelse af kultur. Der er dermed overensstem-

melse mellem socialkonstruktivismens og den kritiske diskursanalyses anerkendelse af sprogbrugen og erkendelse af den virkelighed, som er socialt konstrueret.

Finn Colin beskriver det socialkonstruktivistiske standpunkt, som opfattelsen af, at det pågældende fænomen er menneskeskabt og præget af menneskelige interesser (Collin m.fl. 2003, 248). Colin er kritisk overfor socialkonstruktivismens ontologiske position, som går på, at den sociale virkelighed er en social konstruktion. Hans kritik går på, at socialkonstruktivismen er en ”falsk og forsimplet dikotomi” og han mener, at man med socialkonstruktivismen vil resultere i en undersøgelse, hvor videnskaben anskues som en relationel metodologi eller at videnskabsteorien ikke afspejles, men samfundsforholdene er i centrum – altså er krikken, at enten er den relationelle metode i centrum eller så er fokus på samfundsforholdene (Colin m.fl. 2003, 274). Det idealistiske og socialkonstruktivistiske standpunkt har betydning for den data, der produceres i afhandlingen, der ifølge Colin enten kan resultere i et forsimplet fokus på det ontologiske niveau og den sociale virkelighed som en social konstruktion, eller det epistemologiske niveau om den sociale verden, som en social konstruktion. Derfor er det væsentligt, at metodologien i socialkonstruktivismen har afsæt i det narrative og søger at belyse den historie, som aktørerne konstruerer sammen. Argumentet for at vælge socialkonstruktivismen er, at selvom Fairclough indskrives indenfor det socialkonstruktivistiske paradigme, er det væsentligt, at Faircloughs ontologiske standpunkt ikke er rendyrket socialkonstruktivistisk og dermed anskuer den sociale virkelighed som en social konstruktion. Hans ontologi befinder sig nærmere en marxistisk og strukturalistisk position, hvor den marxistiske og dialektiske forståelse ses i hans betoning af den dialektiske vekselvirkning mellem individ og social kontekst. Det er ikke muligt at forstå individet foruden den sociale kontekst og omvendt, og netop i dette dialektiske samspil og en vekselvirkning mellem de to modsætninger kan man forstå delene. Netop her ses elementerne fra strukturalismen, hvor man traditionelt set deler strukturer op i enkelte dele (tegn) og ved at undersøge delenes sammenhæng kan man afdække strukturerne. Ifølge Fairclough må man for at forstå individet, forstå det samspil med omgivelserne og relationerne – det handler dermed ikke om at forstå en diskurs i sig selv, men netop ved at klargøre en diskurs (en struktur), bliver det muligt at forstå strukturerne og anskue en diskurs, som en del af andre og disses indbyrdes relationer. Det strukturalistiske levn ses dermed i hans opdeling mellem diskursiv praksis og anden social praksis, hvor den marxistiske vekselvirkning og dialektiske tankegang ses i hans forståelse af at diskurs og de sociale praksisser gensidigt konstituerer hinanden (Jørgensen & Phillips 1999, 74). Med andre ord distancerer Fairclough sig fra mange andre socialkonstruktivister ved at placere sig tættere

på den kritiske teori, end det er tilfældet hos mange andre socialkonstruktivister. At Fairclough omtaler KDA som en multidisciplinær teori understøtter ovenstående, men det faktum, at socialkonstruktivismen også kan ses i mange varianter gør, at man stadig kan tale om Faircloughs KDA som en del af det socialkonstruktivistiske paradigme. Som Rasborg argumenterer for er socialkonstruktivismen ikke én veldefineret og afgrænset størrelse, men kan defineres på mange forskellige måder og varianter, hvorfor han mener, at man bør tale om ”mange forskellige socialkonstruktivismer” (Fuglsang & Olsen 2009, 350).

METODOLOGISKE OVERVEJELSER

I følgende afsnit vil de metodologiske og metodeovervejelser, som er knyttet til udarbejdet af afhandlingen præsenteres. Disse har afsæt i Faircloughs kritiske diskursanalyse (KDA) som tilgang, samt mere traditionelle metodiske overvejelser i forhold til dataindsamling og data-behandling. Det er værd at notere, at begrebet metodologi indrammer en kobling mellem vi-denskabsteori og de konkrete metoder, hvorimod metode er de ”arbejdsmetoder” til dataind-samlingen i traditionel forstand. Fairclough definerer derfor også KDA som en metodologi fremfor en metode, da KDA er en teoridreven proces, som konstruerer det objekt, der under-søges (Fairclough 2010, 5).

Kritisk diskursanalyse som metodologi

Diskursanalyse er ikke en afgrænset størrelse, men befinder sig indenfor både humaniora og samfundsaglig forskning i mange forskellige variationer. Indenfor de diskursanalytiske til-gange, der blandt andet beskæftiger sig med og anerkender den sociale konteksts betydning for diskurs, er eksempelvis tre tilgange: Laclau og Mouffes diskursteori, diskurspsykologi og den kritiske diskursanalyse. De tre tilgange deler opfattelsen af, at subjektet er skabt i diskur-ser og dermed decentreret (Jørgensen & Phillips 1999, 26). Den kritisk diskursanalyse i Fair-cloughs forstand, er kendetegnet ved en relationel og dialektisk forståelse af samspillet mellem det semiotiske objekter (tekst, tegn) og sociale elementer (Fairclough 2010, 230). Det relatio-nelle i Faircloughs KDA ligger i, at hans fokus ikke blot indrammer mennesker som indivi-der, men også inkluderer ting samt et fokus på deres sociale relation (ibid., 3). Den dialektiske forståelse af KDA ses i relationen og denne dialektik mellem individ (ting og personer) og den sociale kontekst – for at forstå individet må det forstås i netop samspillet med omgivel-serne og disse dialektiske relationer (ibid., 4). Med andre ord handler diskursanalyse ikke om at analysere én diskurs i sig selv, men om at analysere en diskurs, som en del af andre og dis-ses relationer i forhold til andre objekter (ibid.). I modsætning hertil betoner Laclau og Mouf-fes diskursteori diskursens konstituerende væsen og dermed opfatter alle praksisser, som dis-kursive (Jørgensen & Phillips 1999, 29). Hvor Laclau og Mouffes diskursteori er kendetegnet ved en grundtanke om, at diskurs er konstituerende og dermed skaber af den social verden, er Faircloughs kritiske diskursanalyse kendetegnet ved at anskue en distance mellem diskursiv praksis og anden social praksis. I modsætningen til Laclau og Mouffes diskursteori, hvor alt defineres som diskurser, karakteriserer Fairclough hverken diskurs eller den sociale praksis som determinerende – han mener netop, at både diskurs (og den diskursive praksis som tale,

tekst og andre semiologiske systemer som gestik og mode) og social praksis gensidigt konstituerer hinanden i et dialektisk samspil (ibid., 28). Med KDA som tilgang i afhandlingen bliver det derfor muligt, at identificere og analysere de diskurser, der artikuleres i datamaterialet samt at analysere disses relationer indbyrdes samt i forhold til diskursordenen. Med andre ord at afdække sprogbrugerens subjektive italesættelse af det konkrete arrangement, og dermed at udlede mønstre og betydningsdannelse om kultur. Hermed bliver det muligt, at sammenholde styregruppens diskurser i de politiske dokumenter og borgernes italesættelser af arrangementerne og kultur.

Det dialektiske og relationelle aspekt i KDA er det aspekt, som karakteriserer KDA som forankret metodisk og teoretisk. Ifølge Fairclough udspringer KDA som metode (associeret med traditionelle metoder) fra den teoretiske proces, hvori undersøgelsesobjektet konstrueres (Fairclough 2010, 234). Der er altså en tydelig sammenhæng og uadskillelige elementer i KDAs teoretiske og metodologiske grundlag. Som værktøj og forståelsesramme for det metodologiske grundlag i KDA beskriver Fairclough fire stadier, som bør tænkes ind i en undersøgelse (dog ikke mekanisk): 1) "Focus upon a social wrong, in its semiotic aspect", 2) "Identify obstacles to addressing the social wrong", 3) "consider whether the social order "needs" the social wrong" og 4) "identify possible ways past the obstacles" (Fairclough 2010, 235-239). Disse fire stadier vil kort blive præsenteret nedenfor.

Stadie 1 handler om at udvælge et emne, som relaterer sig til en social ulighed og kan behandles indenfor flere retninger med fokus på sammenhængen mellem semiotiske tegn og andre elementer (ibid., 235). Altså at identificere undersøgelsesfeltet med afsæt i den nære tekstlige analyse og den bredere sociale analyse, og dermed at finde en position, hvorfra det er muligt at anskue forholdet mellem diskurs og virkelighed indenfor emnets ramme (ibid.). Det handler altså om at finde et "problem", der kan belyses og som eksisterer i bestemte former for samfundsliv. Ifølge Fairclough er stadie 2 kendetegnet ved at være her, hvor forhindringerne i forhold til den sociale uretfærdighed identificeres. Altså at udvælge tekster og at finde dialektiske relationer mellem semiotiske systemer og andre elementer, for indirekte at kunne analysere den sociale orden (ibid., 237). I dette stadie handler det om at analysere relationen mellem diskursordener og andre elementer af den sociale praksis, samt relationerne mellem tekst og andre elementer af begivenheder (ibid.). Med andre ord er stadie 2 der, hvor analysen påbegyndes, både den tekstnære og den interdiskursive analyse. Det er altså her man identificerer de forhindringer, der kan være ved at løse problematikken samt undersøger, hvilke strukturer og relationer, der gør, at uligheden eksisterer. Stadie 3 handler om at vurdere, hvor-

vidt den sociale orden har behov for den sociale uretfærdighed. Det gøres ved at overveje, hvorvidt den sociale afvigelse og dens fokus er iboende i den sociale praksis samt om diskursen er ideologisk (ibid., 238). I stadie 4 er fokus på at identificere, hvordan hindringen kan overkommes. Fairclough beskriver dette stadie som et stadie, hvor fokus flyttes fra negativ til positiv kritik med fokus på de dialektiske relationer mellem semiotik og andre elementer, samt med fokus på mulighederne i de eksisterende sociale processer for at overkomme udfordringen. Her skal det gøres klart hvordan reaktionen på de dominerende diskurser er, hvordan diskurserne indbyrdes strides, kritiseres eller modarbejder hinanden (ibid., 239). Altså handler stadie 4 om at påvise de dominansmønstre, der er i den sociale orden og at klargøre, hvorvidt der er modsætninger.

Med ovenstående er det kort skitseret, hvordan et metodologisk undersøgelsesarbejde med afsæt i Faircloughs KDA kan se ud. Som nævnt er stadierne ikke så markant optrukne, som de formidles her. Argumentet for at vælge Faircloughs KDA som rammesætning for afhandlingen er, at KDA har den dialektiske kobling mellem den sproglige næranalyse (hvad der udsiges i tekst og artikulationer) samt den samfundsmæssige og sociale kontekst, hvorfra det siges. Disse metodiske overvejelser i KDA har været afsæt for design af undersøgelsen og som analytisk tilgang i dataanalysen. Med KDA som tilgang bliver det muligt, at identificere diskurser og betydningsmønstre i oplevelsen af kultur via italesættelserne af det enkelte arrangement (via den tekstlige og sociale praksis) for at sammenholde disse til den overordnede diskursorden.

Et afsluttende og kritisk perspektiv i forhold til KDA som metodologi er, at de metodologiske og teoretiske aspekter ikke kan adskilles, hvorfor det især er væsentligt, at undersøgelsesdesignet harmonerer videnskabsteoretisk, metodologisk samt teoretisk. Netop denne pointe i den kritiske diskursanalyse er væsentlig at være opmærksom på i undersøgelsesdesignet, da det er med fare for, at undersøgelsesdesignet kan blive snævert og "tilpasset" til tilgangen, fremfor at være et oprigtigt forsøg på at undersøge og forstå de repræsentationer af virkeligheden, som fremtræder i sprogbrugernes udsagn. I undersøgelsesdesignet er disse overvejelser taget med, og derfor har det været vigtigt at stille åbne spørgsmål indenfor feltet, samt at udvælge forskellige arrangementer og flere informanter fra hvert kulturarrangement. Med udvælgelse af flere informanter til hvert arrangement samt arrangørernes formuleringer, bliver det muligt at skildre (eventuelle) variationer i diskurserne og analysere deres indbyrdes relationer i forhold til den sociale orden (det kulturelle arrangement), samt at anskue dets betydning for den sociale praksis i en bredere kontekst. Med andre ord er følgende begræns-

ninger i Faircloughs KDA forholdet mellem den diskursive praksis og den sociale orden – Fairclough påpeger, at den diskursive praksis påvirker den sociale orden, men hvordan uddybes ikke yderligere. Et kritikpunkt i KDA og dets fokus på tekstanalyse er, at trods Faircloughs pointe om diskurser, som former af den sociale orden kan det være svært via tekstanalyse af enkelte dokumenter at påvise, hvordan disse diskurser former den sociale orden. Med enkelte dokumenter og tekstanalytiske begreber er det svært at påvise diskursens formende effekt, men denne dynamik kunne sandsynligvis bedre påvises i analyse af flere dokumenter. Et andet kritikpunkt i anvendelsen af KDA er Faircloughs ”mangel” på begreber til at analysere konsumptionsprocesserne. Han betoner distributionen og konsumtionen som væsentlige, men uddyber ikke yderligere, hvordan konsumptionsanalysen skal udarbejdes. Trods ovenstående udfordringer og begrænsninger er KDA valgt, da det giver mulighed for at analysere tekster og sprogbrug, hvor den brede sociale praksis ikke undermineres.

Slutteligt må denne præsentation af det metodiske ved KDA forstås, som et redskab til at visualisere de stadier, man skal igennem fra design af undersøgelsesfelt, til dataindsamling og –behandling, til analysearbejdet og det færdige produkt. I næste afsnit vil de overvejelser, der har været i forbindelse med dataindsamlings- og databehandlingsmetoden præsenteres.

DATAINDSAMLINGS- OG DATABEHANDLINGSMETODE

Som nævnt vil dette afsnit præsentere de overvejelser, der har været i forbindelse med dataindsamlingen og databehandlingen i undersøgelsen. Først vil udvælgelseskriterierne for arrangementerne og informanterne præsenteres. Herefter vil overvejelserne omkring dataindsamlingen præsenteres med afsæt i afhandlingens datametodeindsamlingsdesign og de teoretiske perspektiver knyttet til metoderne, og slutteligt vil databehandlingsproceduren formidles.

Udvælgelse af arrangementer og informanter

I udvælgelsen af arrangementer har det været nødvendigt at etablere kriterier for arrangementerne, da der er 52 arrangementer i kulturugen fordelt i kommunen. Valget af arrangementer har betydning for, hvilke informanter, der er relevante at tale med, og har dermed stor betydning for etableringen af genstandsfeltet i afhandlingen. De udvælgelseskriterier, der har været til grund for at vælge arrangementer er følgende: 1) Arrangementerne skal leve op til tanken om, at kulturen ”rykker ud” og skal derfor udspille sig på nye eller uvante scener end normalt, eller på anden vis indeholde et element af en ny præsentation, 2) Arrangementerne skal indeholde et samarbejde mellem erhvervs- og kulturaktører, hvor borgerne bliver inviteret indenfor som gæster, 3) Arrangementerne skal være mangfoldige og repræsentative for befolkningen i kommunen, og dermed henvende sig til den voksne befolkning og det ældre segment. Det tredje udvælgelseskriterium er valgt for afgrænsningens skyld, men også med afsæt i statistikker, der påpeger, at denne aldersgruppe er en stor del af befolkningen. I en undersøgelse fra 2011 anslog man en nedgang i befolkningsudviklingen i grupperne 26-41 år, 43-59 år, 60-64 år, men en udvikling i aldersgruppen 65-79 år (Økonomisk forvaltning). Med afsæt i denne pointe og udregningerne fra Danmarks Statistik (fra 2011), der understøtter ovenstående ved at pointere, at der i perioden fra 2012-2026 vil være et fald i befolkningstallet i gruppen 35-54 årige, at antallet af borgere over 55 år vil stige samt at befolkningen ”som helhed bliver ældre i 2026” (ibid.). Følgende arrangementer er udvalgt: Åbningsarrangement på Erhvervsskolerne med koncerter fra Aalborg symfoniorkester, debatoplæg under temaet ”Hvad er, kan og skal kunst?”, et malerarrangement på et galleri, hvor der skal males i fællesskab samt kunst og fortælling i kantinen på en virksomhed.

Udvælgelsen af arrangementer har haft særlig betydning for den data, der produceres i undersøgelsen i form af hvilke informanter, der er tilgængelige til arrangementerne, som primært har været den ældre og voksne befolkningsgruppe. Det betyder dermed også, at med valg af målgruppen er der en risiko for, at den viden, der produceres er kontekstbestemt og

trækker på nogle erfaringer og diskurser, der har været dominerende tidligere. Dog er det vurderet, at det så vidt muligt undgås ved at stille åbne spørgsmål og forholde dem til den enkeltes måde at italesætte kultur på. Med valget af arrangementer er det nødvendigvis også bestemt, hvilke arrangører og i nogle tilfælde kunstnere, der er relevante for undersøgelsen. Med arrangører menes der både udelukkende arrangører samt arrangører, der også er udøvende kunstnere til nogle af arrangementerne.

Dataindsamlingsmetode og proces

Dataindsamlingsprocessen har været struktureret i et todelt metodedesign. Første del er deltagerobservationer af de udvalgte arrangementer samt uformelle interviews med deltagere af arrangementet. I de uformelle interviews er der fokus på deltagerens oplevelse af det konkrete arrangement samt deres italesættelse af kultur. I anden del er dataene genereret via semistruktureret interviews med de ansvarlige for arrangementet (arrangør eller kunstner og arrangør). De semistrukturerede interviews er udført efter det kulturarrangements afholdelse, da det giver mulighed for at tale om emner, der går på tværs af de observationer, jeg har gjort mig til arrangementet. Med interviewgenren er det muligt at få indblik i, hvad arrangøren bag er orienteret mod i forhold til at udbyde det kulturarrangementet – herunder drivkraften for at tilbyde et arrangement samt vedkommendes opfattelse af kultur. Begge interviewguides og observationspunkterne er vedlagt som bilag (bilag 6).

Den første del af dataindsamlingen har været deltagerobservationer og uformelle samtaler, som har afsæt i antropologien. Antropologien er traditionelt set studiet af menneskers sociokulturelle vilkår og deres hverdagsliv (Saltofte 2016, 11). Her handler det om at erfare og beskrive mennesker i deres fysiske og sociale kontekst, altså både konteksten, men også den fælles og individuelle særegenhed (ibid.). Margit Saltofte beskriver i *Pædagogisk antropologi – et overblik* (2016) at usagt viden er en vigtig og interessant del af antropologisk viden og påpeger, at denne ”form for viden vil ofte være at finde i sprækkerne, mellemrummene” (ibid., 12). Ifølge Saltofte skabes kvalitativ data ”i en empirisk og analytisk pendulering mellem nærhed og distance” (ibid., 14) Altså er den kvalitative data i antropologisk viden skabt i den konkrete kontekst og bør forstås med afsæt i denne – i omskifteligheden mellem nærhed og distance skabes den antropologiske viden, som ikke kan løsrives fra konteksten. Med andre ord vil viden i en antropologisk forståelse derfor altid være situeret og kontekstorienteret. Denne pointe om kontekstens betydning ses ligeledes i første del af dataindsamlingen. Her har konteksten været betydelig for, at jeg som forsker deltager i det konkrete arran-

gement og forstår den oplevelse, som italesættes i de uformelle samtaler efterfølgende. Det er dog væsentligt at pointere, at observationsnoterne har været forskellige alt efter det konkrete arrangement. Ved nogle arrangementer har det været muligt at notere, hvad der bliver sagt af hvem til hvem, hvor andre arrangementer primært har omhandlet omgivelserne og publikums mimik og respons på det pågældende arrangement fremfor konkrete italesættelser. Det betyder dermed også, at der er en variation i forhold til observationsnotaternes anvendelse til at enten formidle diskurser eller blot understøtte italesættelserne af det observerede arrangement. Perspektiver som disse vil blive udfoldet yderligere i analysen.

Indenfor antropologien er feltarbejde den overordnede metodologiske ramme, hvor deltagerobservation er den måde, som antropologen deltager i konteksten på og arbejder på (ibid., 28). Med deltagerobservation søges det at forstå, det de andre forstår, hvorfor deltagerobservation knytter sig til den fænomenologiske erkendelsesforståelse (ibid.). Som Saltofte beskriver, søger deltagerobservation også via samtaler at tyde og fortolke "sociale fænomener, der kan føres tilbage til menneskers subjektive liv" (ibid.). Heri består den fænomenologiske erkendelsesinteresse ved, at informanten bliver positioneret, som ekspert i egen oplevelse af hverdagslivet (ibid.). Saltofte påpeger hertil, at deltagerobservationer er en metode, som kræver overvejelser fra forskeren side. At være deltagerobservatør kræver indlevelse og forståelse, hvormed det bliver muligt at "erfare, forstå og beskrive sociale fænomener" (ibid., 29). Ifølge Saltofte er det fordelagtigt at sondre mellem involvering og distance, i udførelsen af deltagerobservationer. Det faktum, at jeg som forsker deltager og interagerer med felten, har betydning for den data, der produceres. I mine observationer af kulturarrangementet befinder jeg mig i en position, som er præget af en høj grad af involvering – jeg deltager i arrangementet på lige fod med de øvrige deltagere. Forskellen er, at jeg har et navneskilt og derfor er positioneret anderledes ved at have et andet formål for min deltagelse. Det betyder, at jeg på den ene side er socialiseret ind i felten, men jeg stadig er tydeligt markeret som forsker, eller i en anden rolle end de traditionelle deltagere. Det er valgt for, at de deltagere jeg henvender mig til efterfølgende kan se, at jeg besidder en anden position, samt at arrangørerne kan identificere mig. Det er en fordel, da jeg ikke på forhånd har en aftale med de deltagere, som kommer til arrangementerne og derved kan de se, at kontakter dem i en "professionel" henseende. De uformelle samtaler med deltagere efter kulturarrangementet er kategoriseret som semistrukturerede interviews, dog meget kortfattede. Det er åbne spørgsmål, der er udarbejdet på forhånd, som søger at indhente deltagerens beskrivelse af det pågældende arrangement. Kvale og Brinkman beskriver semistruktureret interviews, som en måde at forstå verden på fra inter-

viewpersonens perspektiv (Kvale & Brinkmann 2014, 47). Altså konstrueres viden i samspil med mig som forsker og interviewpersonen med afsæt i et situeret perspektiv i form af konteksten (det kulturelle arrangement). Med første del af dataindsamlingen og dertil knyttede metoder, er formålet at observere og erfare det konkrete kulturarrangement, samt at forstå deltagernes italesættelser af deres oplevelse efterfølgende. Med observationsnoterne er formålet at klargøre rammerne for arrangementet og deskriptivt at notere, hvad der udspiller sig undervejs. I tilfælde, hvor det vurderes relevant, er fokus ydermere, at deskriptivt notere deltagernes reaktion på arrangementet samt eventuelle taler eller oplæg. Anden del af dataindsamlingen, har det semistrukturerede interview som metode. Denne del af dataindsamlingen har til formål, at få arrangørerne til at italesætte sin drivkraft det enkelte kulturarrangements samt vedkommendes kulturopfattelse.

Databehandling

I dette afsnit vil de overvejelser, der har været i forbindelse med databehandlingen efter indsamlingen præsenteres. Observationsnoterne er nedskrevet deskriptivt under arrangementet, men renskrevet yderligere efterfølgende og vedlagt som bilag (bilag 3). I observationsnoterne indgår talesekvenser, som eksempelvis åbningstaler, som er klassificeret som en del af observationerne fremfor interviewmateriale, da udsagnene ikke er besvarelser af konkrete interviewspørgsmål, men er informerende taler til de deltagende. Derimod er de uformelle samtaler deltagernes svar på konkrete spørgsmål, hvorfor de er genereret via lydoptagelser umiddelbart efter arrangementet og efterfølgende er transskriberet fuldt ud (bilag 4). I transskriptionerne er taleord som øh og lignende inkluderet, da det vurderes at kunne have betydning for meningsdannelsen i analysen af udsagnene. De er transskriberet således, at transskriptionerne er fulde udsagn fra interviewpersonen. Dog er turtagning og intonation udeladt, da fokus i analysen er på ordvalg, ordenes betydning og dermed de betydningsdannelser, der er i italesættelserne, fremfor en dybdegående lingvistisk analyse i sin detaljerede grad. Dette gør sig ligeledes gældende i transskriptionerne af lydoptagelserne fra arrangørernes interviews. En kritisk indvending i forhold til databehandlingen kunne være, at ved at udelade intonation, turtagning, tryk og toneleje øges fortolkningsgraden i forhold til de konkrete udsagn, da det ikke er detaljeret gengivet. Dog kan der argumenteres for, at databehandling altid indeholder elementer af fortolkning (i varierende grad), men at det faktum, at jeg selv har gennemført alle interviews, har optaget sekvenserne samt transskriberet dem umiddelbart efter arrangementerne er et argument for, at fortolkningsprocessen ikke bliver stor, men at udsagnene for-

bliver så praksisnære, som muligt og at transskriptionerne er valide, i forhold til de enkelte udsagn. Med analysens formål om at belyse sprogbrugens betydning for de betydningsdannelser, der skabes om kultur, vurderes det som valid. Ydermere anvendes Faircloughs begreb om ordenes betydning indenfor den tekstuelle ramme fremfor begreber, der forholder sig til den lingvistiske tekstanalyse. Slutteligt er det værd at notere, at Fairclough primært beskæftiger sig med skreven tekst, hvor jeg i min data anvender udtalt sprog og italesættelser, som er transskriberet. Trods denne distinktion vurderes det, at transskriptionerne kan anvendes i en diskursanalyse netop fordi udsagnene er transskriberet fuldt ud og fokus er på det sproglige og ordenes betydning. Den genereret data er dermed ikke et udvalgt udsnit af informanternes udsagn, hvorfor de ikke har gennemgået en yderligere fortolkningsproces, men er en afbildning af sprogbrugerens konkrete italesættelse, dog indenfor de etablerede retningslinjer for transskriberingen. Ovenstående overvejelser vedrørende databehandling er med til at sikre rehabiliteten og validiteten i datamaterialet, og er dermed grundlaget for den videre analyse.

ETISKE OVERVEJELSER

I nærværende afsnit vil de etiske overvejelser i forbindelse med afhandlingens datagenerering behandles. Afsnittet tager afsæt i Svend Brinkmanns pointer om etik i kvalitativ forskning fra *Kvalitative metoder. En grundbog* (2015). Brinkmann opstiller fire guidelines, som man bør overveje i en forskningsproces; herunder informeret samtykke, fortrolighed, konsekvenser og forskerrollen (Brinkmann & Tanggaard 2015, 477). Med informeret samtykke er det vigtigt, at forskeren gør klart overfor deltagerne, hvad undersøgelsen skal bruges til, men også at sikre, at informanterne deltager frivilligt (ibid.). I denne undersøgelse er det informerede samtykke indhentet mundtligt ved begge slags interviews. Det har været vigtigt at sikre, at de deltagere, som jeg taler med til arrangementerne ved, hvad formålet med mine spørgsmål er, samt hvad de skal bruges til. De er informeret om, at al data er anonymt og behandles fortroligt, men da de uformelle interviews er indsamlet uden en tidligere aftale er det vigtigt, at der eksplicit bliver sat ord på formålet og anvendelsen, samt at deres deltagelse er valgfri. Med min uopfordrede henvendelse til de deltagende efterfølgende har det især været vigtigt, at forklare formålet tydeligt samt at spørge, om vedkommende har lyst til at deltage. I observationsarbejdet har jeg gjort mig overvejelser om min rolle i felten. Jeg har forsøgt at skille mig ud ved at bære et A5 logo- og navneskilt, som synliggør, at jeg er en ”anden type” deltager end de fleste andre. Dermed har alle deltagere mulighed for at se, at jeg er der i en anden rolle. Al data er anonymt og observationerne har et deskriptivt fokus i form af, hvad der foregår, hvem der er tilstede og hvad der siges, og er derfor ikke personfølsomme for deltagende.

Med fortrolighed påpeger Brinkmann, at det er vigtigt at overveje, ”hvilken type information, der er tilgængelig for hvilke personer” (ibid., 478). Her har det især været vigtigt, at de deltagere til arrangementerne er fortrolige og anonymiserede. Sidstnævnte guideline er forskerrollen og overvejelser i forbindelse med denne. Brinkmann påpeger, at en forsker altid er impliceret i undersøgelsen ved at trække på tidligere erfaringer og sin sensitivitet (ibid.). I dette tilfælde har det været vigtigt at overveje, at jeg har været rekrutteret til at undersøge borgerperspektivet i forhold til kultur og den nye kulturuge. Forud for undersøgelsen har jeg indgået en aftale og underskrevet en kontrakt om, at mine samarbejdspartnere har adgang til mit datamateriale og afhandlingen efterfølgende. Her er en etisk overvejelse i forhold til at være en del af et felt, men samme tid at være forpligtiget til at følge de perspektiver, der fremsættes i min dataindsamling. Det er altså vigtigt at have for øje, at der er mulighed for, at der kan opstå kritiske perspektiver undervejs i undersøgelsen. Med en aftale om at belyse

borgernes og arrangørernes oplevelse af kultur og kulturugen er det dermed også underlagt en sandsynlighed for, at kritiske perspektiver indgår.

Med ovenstående overvejelser er de mikroetiske overvejelser i forskningsprocessen klargjorte i form af varetagelsen de implicerede personer. Den makroetiske dimension handler om forskningens placering i den samfundsmæssige kontekst (ibid., 473). På det makroetiske niveau er fokus på hvilke større interesse forskningen tjener, samt hvem der ”vinder” og ”hvem taber” i publiceringen af forskningsresultaterne (ibid.). I nærværende afhandling tjener forskningen en interesse i at belyse, hvorvidt borgerne i den konkrete kommune oplever kultur og de kulturelle arrangementer i overensstemmelse med styregruppen og deres formodninger om dette. Med andre ord bidrager forskningen til at klargøre og identificere borgernes oplevelser om kultur og kulturarrangementerne samt om styrergruppen bag er nået i mål med deres ønsker om kulturugens. I samarbejdsaftalen er et samtykke til publiceringen af afhandlingen (med valgmulighed om anonymisering af alle deltagende aktører), som betyder, at den viden, der genereres potentielt kan få betydning for kulturugen i fremtiden samt de parter, som har været involveret i designet af kulturugen. Derfor er det vigtigt at sikre, at dataanalysen og afrapporteringen præsenteres så praksisnær som muligt, og dermed ikke er genstand for unødigt dekonstruktion og udvælgelse. I et undersøgelsesarbejde vil man altid i en eller anden grad være nødsaget til at udvælge, og dermed også udelade elementer, men med retningslinjer for dataindsamlingen og databehandlingen sikres det, at det ikke sker unødigt. Ydermere er en makroetisk overvejelse, at der potentielt set kan produceres viden i nærværende afhandling, som er i overensstemmelse eller i modstrid med eksisterende forskning indenfor feltet, hvorved undersøgelsen kan bringe nye perspektiver på et allerede eksisterende forskningsområde.

Opsummerende handler de etiske overvejelser i forskningen om at fremstille data, så praksisnært som muligt, og dermed at undgå at fabrikere data, samt at udvise respekt overfor de mennesker, som er impliceret. Med ovenstående overvejelser er det klargjort, hvordan jeg som forsker har håndteret de etiske dilemmaer, og dermed er forskningsprocessen gjort transparent og overvejelserne tydeligt og eksplicit formidlet.

TEORI OG ANALYSESTRATEGI

I dette afsnit vil afhandlingens analysestrategi præsenteres, som er Faircloughs tredimensionelle diskursmodel. Afsnittet vil kort præsentere Faircloughs distinktioner mellem tekst og det beskrivende, den diskursive praksis og dermed fortolkning i forhold til produktion, distribution og konsumtion samt den sociale praksis i bred forstand. Til dette anvendes primært Faircloughs *Critical Discourse Analysis* (2010) og *Discourse and Social Change* (1992), hvor fokus er at formidle de analytiske niveauer og deres anvendelse forud for begrebspræsentationen. Fairclough præsenterer et bredt begrebsapparat indenfor hver af disse niveauer, som vil blive overfladisk præsenteret, hvorimod de udvalgte begreber, der skal bruges i analysen vil blive præsenteret mere dybdegående.

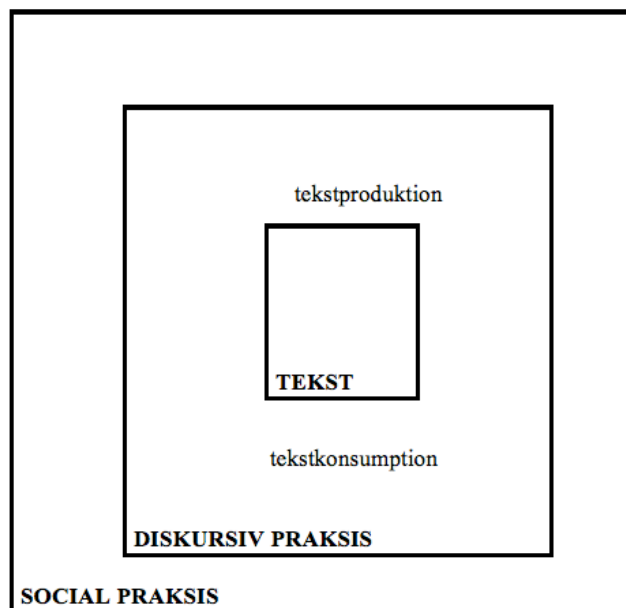
Faircloughs kritiske diskursanalyse er inspireret af poststrukturalistiske idéer og har levn fra den kritiske teori. Dette ses i hans fokus på, hvordan diskursernes fremstilling bidrager til forandring eller fastholdelse af magtstrukturer i samfundet (Fairclough 1992, 36, Fairclough 2010, 18, Jørgensen og Phillips 1999, 77). Hvor tendensen i poststrukturalismen er systematiske analyser af taler og skriftsprog på et andet niveau (i massemedier eller interviews) distancerer Fairclough sig yderligere fra den poststrukturalistiske forståelse ved at beskæftige sig med teori og metode i empirisk forskning til at belyse sprogbrugen i hverdagens sociale interaktioner (Jørgensen og Phillips 1999, 77). Her er Faircloughs dialektiske forhold mellem diskurs og social struktur centralt, hvor man hverken bør overvurderer diskursens konstruerende væsen eller dens determinerende aspekt. Ifølge Fairclough vil det resultere i en simplificering af diskursen og den sociale virkelighed, eller resultere i, at diskurs fremstilles som kilden til det sociale (Fairclough 1992, 65).

Faircloughs tredimensionelle diskursmodel er en analytisk ramme til anvendelse i empirisk forskning af kommunikation og samfund. Ifølge Fairclough består enhver kommunikativ handling altid af tre forskellige niveauer, som illustreres i figur 1¹: 1) tekst, som er tekstens egenskaber – de sproglige og lingvistiske elementer, 2) diskursiv praksis, som er de produktions- og konsumptionsprocesser, der er forbundet med teksten og 3) social praksis, som den (brede) sociale praksis, som den kommunikative begivenhed er en del af (Jørgensen og Phillips 1999, 80). Tekstniveauet er et beskrivende niveau, hvor analysen af den diskursive praksis og den sociale praksis er det niveau, som diskursen er en del af og dermed fortolkende. Fairclough beskriver distinktionen mellem niveauerne:

¹ Figuren er egen illustration af Faircloughs tredimensionelle diskursmodel. Originalen kan tilgås på

”’Discursive practice’ does not here contrast with ’social practice’: the former is a particular form of the latter. In some cases, the social practice may be wholly constituted by the discursive practice, while in others it may involve a mixture of discursive and non-discursive practice. Analysis of a particular discourse as a piece of discursive practice focuses upon processes of text production, distribution and consumption” (Fairclough 1992, 71).

Med ovenstående er det klargjort, at niveauerne i kritisk diskursanalyse overlapper hinanden og derfor bidrager til forståelsen af de enkelte dele. Det er værd at notere, at niveau 1 (tekst) og niveau 2 (diskursiv praksis) er to forskellige niveauer og bør adskilles analytisk, men i beskrivelsen af tekstens egenskaber eksisterer ikke en skarp linje til den diskursive praksis, men et overlap til fortolkningen af den diskursive praksis. Dette grundet tekstens fremtrædende emner og omvendt –

Figur 1: Egen illustration af Faircloughs tredimensionelle diskursmodel

emnerne i den diskursive praksis inkluderer ligeledes tekstuelle træk og tekstens egenskab (Fairclough 2008, 29). Med andre ord er diskurser i KDA karakteriseret, som på den ene side konstituerende, men også konstitueret af elementer, der er ikke-diskursive – de samfundsmæssige strukturer og den sociale praksis påvirker til dels også den mening, som både produceres og fortolkes i tekster samt diskurser (Jørgensen og Phillips 1999, 74). KDA er dermed en multidisciplinær aktivitet, som ses i det skiftende fokus på sprogformer og andre kategorier, som er rettet mod mening (Fairclough 2008, 30). Med andre ord, er KDA's formål at identificere og klargøre forbindelser mellem sprogbrug og den overordnede sociale praksis, som de indgår i.

DISKURS SOM TEKST – det sproglige og det visuelle

Diskurs som tekst har fokus på den sproglige form samt de ord, der anvendes og disses mening (Fairclough 1992, 74). Den sproglige forms betydning for det tekstlige udsagn og ordenes betydning er i centrum, som enten generelle eller mere lokale og kulturelt specifikke i de-

res betydning (ibid.). Her er det afgørende at søge en forståelse, af tekstens mening i dens sproglige form og tekstens formål, som har betydning for den fortolkning, der laves. Ifølge Fairclough vil der nødvendigvis være referencer og elementer, som har at gøre med tekstens produktion og dennes fremførelse når der tales om diskurs, som tekst og dennes betydning (ibid., 72). Til analyse af diskurs som tekst præsenterer Fairclough fire begreber: *vocabulary*, *grammar*, *cohesion* og *text structure* (ibid., 75). Med *vocabulary* er der fokus på de enkelte ords betydning, *grammar* er ordenes sammenhæng og sammensætning mellem helsætninger og ledsætninger, *cohesion* er måden, hvorpå hel- og ledsætninger bindes sammen og *text structure* er den struktur i teksten, der eksisterer på et overordnet plan (ibid.). Ovenstående begreber ligger sig tæt op ad den traditionelle lingvistiske sproganalyse og ordenes traditionelle betydning samt indrammer forskellige niveauer i teksten; fra de enkelte ords betydning til den overordnede struktur i teksten og dets betydning. På tekstniveau er begrebet *vocabulary* (vokbular) udvalgt til analysen, og begrebet er rettet mod de individuelle ord og deres betydning. Med begrebet bliver det muligt at favne et analytisk fokus på sprogbrugerens ordvalg, og dermed at analysere betydningsdannelser og diskurser om kultur.

DISKURSIV PRAKSIS – produktionen og konsumtionen af tekster

Diskursiv praksis beskæftiger sig med produktions-, distributions og konsumtionsprocesser og er afhængig af tekstens genre, som er betydelig for, hvordan den produceres, distribueres og konsumeres (Fairclough 1992, 78). Tekstens egenskaber og de tekstuelle træks betydning for produktions- og konsumtionsprocesserne er i centrum, i form af hvad udsiges i teksten og hvad er formålet med tekstens produktion (ibid., 80). Med andre ord, kan den diskursive praksis karakteriseres som relationen mellem teksten og social praksis – fra mikro- til makroniveau via den diskursive praksis. Med tekstens produktionsproces er fokus på tekstproducenten – hvem producerer teksten samt hvem er ansvarlig for ordlyden og indholdet (ibid., 79). Distributionsprocessen har at gøre med distribueringen af teksten og dens diskurs – hvem ”taler” teksten til og er det en simpel distribution (en-en samtale) eller en kompleks distribution (en-flere) (ibid.). Konsumtionsprocessen har at gøre med måden, teksten læses og fortolkes på i forskellige sociale kontekster, samt hvilken type læsning og fortolkning, der laves:

”Texts are also consumed differently in different social contexts. This is partly a matter of the sort of interpretative work which is applied to them (such as close scrutiny, or semi-focused

attention in the course of doing other things), and partly of the modes of interpretation which are available” (ibid., 79).

Med dette klargør Fairclough, at tekster både læses og fortolkes forskelligt i forskellige sociale kontekster alt efter måden, de læses på, men også efter, hvilken type tekst, der læses. Til analyse af den diskursive praksis påpeger Fairclough tre områder, som er væsentlige: 1) *Interdiscursivity* og *manifest intertextuality*, som beskæftiger sig med tekstens produktion, 2) *Intertextuel chains*, som har at gøre med tekstens distributionsproces og 3) *coherence*, som beskæftiger sig med konsumtionen af teksten (ibid., 232). Ydermere tilføjer han *conditions of discursive practice*, som har at gøre med de sociale og institutionelle rammer, som har betydning for de diskurser og genrer, som artikuleres på det diskursive praksis’ niveau (Jørgensen & Phillips 1999, 82). Indenfor den diskursive praksis er begrebet *interdiscursivity* (interdiskursivitet) udvalgt, hvor formålet er at identificere, hvilke diskurser, der tegnes i det konkrete diskursive uddrag samt at vurdere, om der er en tydelig måde at karakterisere uddraget på genremæssigt (ibid., 232). Argumentet for at udvælge begrebet til analysen er at kunne identificere diskursen i uddraget, samt at karakterisere udsagnets genre - det bliver muligt at klargøre, hvilken diskurs, der tegnes i udsagnet og hvilken type udsagn, der er tale om: hvem siges det til, hvorfor og hvordan kan det opfattes.

SOCIAL PRAKSIS – diskursordenen og den sociale praksis

På dette niveau er fokus diskurs, som social praksis og her er KDAs overordnede formål i centrum - at identificere og klargøre de forbindelser, der er mellem sprogbrugen og den sociale praksis. Fokus er dermed de diskursive praksissers rolle i en social forandring eller opretholdelsen af den (Jørgensen & Phillips 1999, 82). For at forstå den sociale praksis må man anskue sprogbrug eller de kommunikative begivenheder, som en del af den sociale praksis – netop fordi sprogbrug og de kommunikative begivenheder enten udfordrer den eksisterende diskursorden eller reproducerer denne (ibid., 83).

Når Fairclough taler om *ideologi* bør det forstås, som en slags konstruktioner eller betydninger af virkeligheden, der er indlejret i forskellige dimensioner af den diskursive praksis’ mening, som i kraft af dette er med til at producere og transformere de dominansmønstre, der eksisterer i virkelighedens fysiske verden, sociale relationer samt sociale identiteter (Fairclough 1992, 87). Fairclough påpeger, at de mest effektive ideologier er dem, som er blevet til

”common-sense”, og når han taler om transformation henvises der til en ideologisk og diskursiv kamp:

”my reference to ’transformation’ points to ideological struggle as a dimension of discursive practice, a struggle to reshape discursive practices and the ideologies built into them in the context of the restructuring or transformation of relations of domination. Where contrasting discursive practices are in use in a particular domain or institution, the likelihood is that part of that contrast is ideological” (Fairclough 1992, 88).

Han påpeger også, at når kontrasterende diskursive praksisser anvendes, er det sandsynligvis en del af den kontrasterende ideologiske virkelighedsopfattelse. Denne ideologiske virkelighedsopfattelse er konstrueret, men også med til at danne og omdanne de dominansmønstre, der eksisterer i virkeligheden. Ifølge Fairclough er al diskurs ikke ideologisk, men er nødvendigvis ideologisk orienteret, hvis der trækkes på betydninger, som bidrager til en omstrukturering eller opretholdelse af magtrelationer (ibid., 91). Dog er det værd at notere, at diskurser kan være ideologisk investeret på forskellige niveauer alt efter hvilken diskurs, der er tale om og dennes funktion. Faircloughs *hegemoni*-begreb henviser til udviklingen af magtrelationer med fokus på en diskursiv forandring (ibid., 92). Han påpeger, at hegemoni eksempelvis kan være en diskursorden:

”An order of discourse can be seen as the discursive facet of the contradictory and unstable equilibrium which constitutes a hegemony, and the articulation and rearticulation of orders of discourse is correspondingly one stake in hegemonic struggle” (ibid., 93).

Som tilføjelse opstår en hegemonisk kamp i kraft af diskursernes modstridende betydninger, der reproduktion eller transformerer den eksisterende diskursorden. Han tilføjer, at diskursordenen dermed kan indgå i en hegemonisk kamp: ”Further, discursive practice [...] of texts, is a facet of hegemonic struggle which contributes in varying degree to the reproduction or transformation not only of the existing order of discourse” (ibid.).

Diskursordenen (*the order of discourse*) er summen af alle de diskurser og genrer, som bruges indenfor en bestemt kontekst eller en institution – og denne diskursorden både former og formes af den sprogbrug, der anvendes (Jørgensen & Phillips 1999, 83). Med andre ord kan diskursordenen karakteriseres som de ressourcer, genrer og diskurser, sprogbrugeren

har til rådighed i sin sprogbrug, men diskursordenen er transformerbar, idet sprogbrugeren kan anvende diskurser og genrer på nye måder og dermed omformere den eksisterende diskursorden (ibid.). Begrebet *the order of discourse* (diskursorden) er det, som vil anvendes i analysen af den sociale praksis. Begrebets formål er at klargøre en sammenhæng mellem den diskurs, som italesættes i et uddrag – diskurs som en social og diskursiv praksis, der trækkes på, samt effekten af reproduktion eller transformationen af diskurs, som det italesætte medvirker til (Fairclough 1992, 238). Med begrebet bliver det muligt, at vurdere borgernes sprog handlinger og diskurser i forhold til styregruppens samt at analysere, hvorvidt borgernes diskurser bidrager til en reformering eller reproduktion af diskursordenen, der i første omgang etableres af styregruppen.

DEL 3: ANALYSE OG DISKUSSION

I følgende præsenteres analysen, som er inddelt i tre delanalyser: styregruppen, arrangørerne samt deltagerne. I hvert afsnit analyseres de betydningsdannelser og diskurser, der er artikuleret i datamaterialet. Efter endt analyse vil de betydningsdannelser og de identificerede diskurser forholdes til de diskurser, der er identificeret i styregruppens dokumenter. Formålet er dermed ikke at få borgerne til at forholde sig til styregruppens dokumenter eksplicit, men at undersøge de betydningsdannelser, der skabes i deres italesættelser om kultur, som svar på interviewspørgsmålene.

STYREGRUPPENS ETABLERING AF DISKURSORDENEN

I første delanalyse er formålet, at klargøre, hvilke diskurser styregruppen bag kulturugen formulerer i artiklen, "Kulturuge 2018", kulturbladet *KulturThit* (bilag 2) samt i et nyhedsbrev på kommunens hjemmeside "Når kulturen rykker ud" (bilag 1). At styregruppen har været initiativtagere til skabelsen af kulturugen og at der, på tidspunktet for dokumenternes udgivelse, ikke eksisterer andre artikulationer om den kommende kulturuge, gør det interessant at se på, hvordan de italesætter kulturugen og dermed hvilke diskurser, der kan identificeres og bliver etablerende for diskursordenen i de udvalgte dokumenter.

I både artiklen og nyhedsbrevet, er formålet at informere borgere og andre interessenter om tankerne bag kulturugen. I nyhedsbrevet er tankerne bag beskrevet indledningsvist, og nyhedsbrevet er distribueret på kommunens hjemmeside, hvor der er tale om en kompleks distribution i kraft af mediets potentielle henvendelse til alle borgere i kommunen. Dog betyder distributionen, at nyheden kun kommer ud til dem, som selv aktivt er inde og søge nyheder på hjemmesiden. Indholdet er en kort introduktion til tankerne bag kulturugen og udtalelser fra personer i styregruppen og andre, der har været tæt impliceret i kulturugens design. Ligesom nyhedsbrevet, er distribueringen i artiklen en kompleks distribution, hvor der er én afsender, kulturkonsulenten i kommunen, som "taler" på vegne af styregruppen til de læsere, der har købt kulturbladet. Kulturbladet er brugerbetalt og det betyder, at artiklens budskab når ud til dem, som har købt bladet grundet distribueringen. Derfor kan det udledes, at artiklen i højere grad henvender sig til de borgere, som i forvejen har interesse i kulturlivet, hvorimod nyhedsbrevet potentielt rammer bredere i befolkningen. Artiklen er også orienteret mod at indbyde

potentielle kulturaktører eller andre, som har interesse i at deltage med et arrangement i kulturugen. Heri formidles baggrunden bag ugen, temaet samt de ønsker, der er for den (dáværende) kommende kulturuge.

Fra beslutningsmonopol til at skabe kulturugen i fællesskab

En af de diskurser, der formuleres i dokumenterne er diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab. I dette afsnit skal vi se, hvordan styregruppens sproghandlinger i dokumenterne formidler et ønske om, at kulturugen skal skabes i fællesskab mellem styregruppen, erhvervs- og kulturaktører, og se hvordan denne diskurs kan karakteriseres, som havende en høj ideologisk effekt.

I begge uddrag er perspektivet gennemgående og allerede i indledningen til nyhedsbrevet formuleres det, at:

”Med den nye kulturuge forsøger Vesthimmerlands Kommune at bane vejen for kulturaktørerne finder nye legekammerater indenfor erhvervslivet, skoler, institutioner – i håbet om at dette fællesskab kan skabe kulturelle oplevelser til gavn og glæde for både kultur, borgere og erhvervslivet” (bilag 1).

I udsagnet formuleres det, at kulturugen skal skabes i fællesskab mellem aktører, som ikke nødvendigvis har arbejdet sammen tidligere. Denne pointe fremtræder tydeligt i anvendelsen af en præsupposition, der forudsætter at samarbejdet mellem kulturlivet og erhvervslivet er nyt og derfor et samarbejde, der ikke er traditionelt. Her ytres et ønske om, at kulturaktørerne finder nye ”legekammerater” indenfor andre brancher – det faktum, at dette ord anvendes, fremfor eksempelvis ”samarbejde” gør sandsynligvis, at disse legekammerater er forbundet i en kammeratlig relation om at skabe kulturelle oplevelser, og ønsker at give en oplevelse til andre samt at få noget ud af det selv. Ordet ”legekammerater” har associationer til noget hyggeligt, trygt og inkluderende, hvor alle kan være med på hvert sit niveau. Anvendelsen af netop dette ord, kan dermed skabe en stærkere følelse af fællesskab mellem de forskellige aktører, fremfor en følelse af et professionelt samarbejde. Endnu en pointe, der understøtter ovenstående er, at kommunen ”baner vejen for nye legekammerater” og dermed bliver kommunen bindeleddet mellem grupper, der skal skabe noget i fællesskab, men ikke normalvis samarbejder. Perspektivet om et fællesskab, der har en effekt for alle italesættes i følgende udsagn:

”Vi tror på, at et samarbejde mellem eksempelvis erhvervslivet og kulturen kan være med til at antænde en gnist, der kan give endnu mere gejst og positiv opmærksomhed om det at leve, arbejde og bo i her i vores kommune” (bilag 1).

I ovenstående artikuleres ligeledes en fællesskabstanke om etableringen af arrangementerne i kulturugen, men især i forhold til at antænde en ”gnist”, som kan have gevinst i profileringen af kommunen, som et godt sted at bosætte sig. At ordet gnist anvendes, skaber et billede og en association til noget, der mødes og opstår uventet. Associationerne er positive og bygger implicit på et argument om, at man som aktør potentielt kan få noget ud af at deltage. Her etableres diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab, som også er karakteriseret ved at have fokus på fællesskabets og samarbejdets muligheder for et udbytte – enten i forhold til bosætningen i kommunen eller kulturoplevelsen for borgere og arrangører. I dette udsagn findes en intertekstuel reference til kommunens fornyede bosætningsstrategi, som kan ses i lyset af strømningen om samarbejdsdrevet innovation i den offentlige sektor. Her ønskes det at nytænke indsatsen, og løse problemstillinger i den offentlige sektor på en anderledes måde end tidligere (Sørensen & Torfing 2011, 21). I dette udsagn ytres et ønske om en øget bosætning i forbindelse med en fællesskabsdiskurs om den kommende kulturuge – hermed en indikation af, at bosætningsproblematikken ønskes løst på en ny og innovativ måde. Her sammentænkes vigtigheden af et rigt kulturliv, hvor alle er velkomne i forhold til borgeres valg af kommune. Tanken om at anvende kulturen, som et led i en bred strategi til løsning af andre udfordringer, beskæftiger Hjørdis Brandrup Kortbek sig også med i det førømtalte *Placemaking*-projekt. Hun kritiserer dog de kulturpolitiske ambitioner bag projektet, da de i det tilfælde var orienteret mod ”kunsten som instrumentelt værktøj i skabelsen af demokratiske offentlige rum præget af konsensus og social sammenhængskraft” (bilag 7). Kritikken går på, at man ved anvendelsen af kunst og kultur, som et værktøj til byudvikling bør være beredt på nogle kampe, der netop udfordrer denne konsensustænkning. Kortbek argumenterer dog for, at kulturen og kunsten kan anvendes i et kulturpolitisk øjemed, men at det er afgørende, at man som offentlig forvaltning ved og sætter sig ind i, hvilket komplekst felt man begiver sig ind på.

Diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab italesættes i følgende udsagn fra artiklen, hvor styregruppen netop inviterer andre aktører ind i fællesskabet, der skal skabe kulturugen:

”Derfor har de tre initiativtagere til kulturugen naturligvis taget kontakt til en bred vifte af kulturaktører, som alle har tilkendegivet, at de bakker op om idéen. Men der er plads til flere, og vi hører gerne fra andre, der har lyst til at byde ind med idéer og aktiviteter til ugen” (bilag 2).

Her italesætter styregruppen et ønske om et bredt samarbejde, hvor alle er velkomne og at de, trods deres forsøg på at kontakte bredt, stadig er interesseret i nye idéer og samarbejdspartnere, såfremt de ikke er blevet kontaktet. At styregruppen både inviterer folk ind med ”idéer” og ”aktiviteter” gør også, at udsagnet henvender sig til en bred skare og ikke kun aktører, som har tilknytning til kulturelle organisationer eller lignende, men også den enkelte borger, som potentielt har en god idé indenfor rammen. I dokumenterne er en undertone af velvilje og et ønske om, at folk bidrager og deltager i fællesskabet om at skabe kulturugen. Det ses tydeligt i en afsluttende sætning i artiklen, hvor tilkendegives: ”Derfor glæder vi os også til at udvikle Kulturugen i fællesskab med kulturaktører, erhvervsliv og andre, der har lyst til at være medskabere af Kulturuge 2018” (bilag 2). Med disse dokumenter formuleres et ønske om at andre aktører bidrager til skabelsen af kulturugen, og at de netop deltager i det fællesskab, der skal skabe kulturugen. Med formuleringer som disse, med høj grad af velvilje, åbenhed og som eneste sproghandlinger på daværende tidspunkt kan denne diskurs karakterises, som havende en høj ideologisk effekt i kraft af dokumenternes genre, deres placering som eneste informationer om den kommende kulturuge, deres distribution samt styregruppens beslutningsmonopol, der her inviterer andre aktører ind i fællesskabet.

Delkonklusion

I ovenstående er en diskurs om at skabe kulturugen i fællesskab identificeret i dokumenterne. Diskursen er kendetegnet ved at være distribueret i komplekse distributioner, hvor formålet med dokumenterne er at formidle tankerne bag kulturugen, at indbyde erhvervs- og kulturaktører til at indgå i fællesskabet, der skal skabe kulturugen. Ydermere tilføjes et perspektiv om, at kulturugen er til for alle og at alle kan få et udbytte af fællesskabet. Diskursen kan siges at have en høj ideologisk effekt, da den netop er italesat i dokumenter af styregruppen i den indledende fase, som præsenterer den nye kulturuge – at kultur skabes i fællesskab.

En innovationsdiskurs om nye rammer i kulturlivet - ”Når kulturen rykker ud”

I dette afsnit skal vi se, hvordan innovationsdiskursen om at skabe nye og anderledes rammer for kulturarrangementerne og kulturugen formidles i dokumenterne. Diskursen er kendetegnet ved at være orienteret mod et ønske om at skabe særlige oplevelser ved at afholde kulturarrangementer i anderledes omgivelser end traditionelt set.

Dette formidles allerede i introen i nyhedsbrevet, hvor formålet er: ”at publikum i uge 10 kan møde kulturen på andre scener og i nye sammenhænge end de er vant til” (bilag 1). Det præsenteres ligeledes indledningsvist i artiklen i en formulering om, at tilbyde ”nye former for kulturdannende aktiviteter, kultur i nye rum, debat om kulturlivet i Vesthimmerland” (bilag 2). Denne diskurs er dermed tydelig og eksplicit formuleret indledningsvist i begge dokumenter og de anderledes omgivelser formidles, som en præmis for arrangementerne. I artiklen formuleres det, at styregruppen har kontaktet erhvervslivet for at ”opdyrke nye og anderledes rammer for udfoldelse af kultur” (bilag 2). I ordet ”opdyrke” ligger også betydning om, at disse rammer er anderledes, spirende og tænkt ”ud af boksen” – de er uforventet og særskilte rammer fra det traditionelle. Pointen understøttes af de nævnte eksempler på nye rammer i artiklen i form af ”erhvervsbygninger”, ”kontorlandskaber” og ”landbrugsbygninger” som ”vil være ideelle til en udstilling, en rockkoncert eller en paneldiskussion” (bilag 2). Ved at nævne konkrete eksempler ytres et ønske om, at kulturen kan udfolde sig i forskellige kontekster og omgivelser og at intet er ”for vildt”. Denne diskurs om kultur på nye scener kan skabe nye oplevelser understøttes af Erhvervschefens udtalelse. Her italesætter han muligheden for, at et kulturarrangement i en virksomhed kan bygge bro for et potentielt medarbejdermatch og profilering:

”Men måske er der en arbejdskraftressource, der endnu ikke kender eksistensen af den enkelte arbejdsplads – og det kan kultur på arbejdspladsen være med til at kaste lys på. Hvis kulturen kan få folk til at sige – Aha! Jeg vidste ikke, at jeg, med min baggrund, faktisk passer ind på netop denne arbejdsplads. Så er vi nået langt” (bilag 1).

Med dette sætter han ord på, at med en udbredelse af kultur på arbejdspladsen bliver det også muligt at præsentere virksomheden for potentielle nye medarbejdere og på den måde, at udbrede kendskabet til de konkrete erhvervsaktører, som inviterer kulturen indenfor. Altså betones der her et potentielt skel mellem borger og virksomhed ved anvendelse af en præsupposi-

tion, hvor kulturarrangementer kan være det middel, der netop skaber forbindelsen mellem de to. I anvendelsen af ordet ”faktisk” er en overraskende betydningsdannelse indlejret og betoner et uventet potentiale. I dette udsagn blandes innovationsdiskursen om de nye omgivelser med elementer fra en vækstdiskurs, hvor virksomheden eller erhvervsaktører bør byde ind i et nyt samarbejde grundet et potentielt udbytte for både virksomhed, kulturliv og de deltagere, som kommer til arrangementerne grundet omgivelserne.

Med denne innovationsdiskurs om de nye omgivelseres betydning for kulturoplevelserne er det klargjort, at tanker om kultur på nye scener er en præmis for kulturugen, samt at de nye og anderledes omgivelser potentielt set kan resultere i et udbytte for både deltagere og arrangører.

Delkonklusion

Opsummerende er denne diskurs kendetegnet ved en oplevelse af, at innovative og anderledes omgivelser er præmissen for kulturugen, der skal være med til at skabe en oplevelse. I denne diskurs betones det nye og innovative ved at præsentere kulturarrangementer på anderledes og nytænkte scener end traditionelt.

En fællesskabsdiskurs om kultur – ”Kultur er for alle! Kultur inkluderer”

I dette afsnit skal vi se, hvordan en fællesskabsdiskurs om, at kultur er for alle og at kultur inkluderer alle borgere formuleres i dokumenterne. Denne diskurs er kendetegnet ved at have fokus på kultur, som inkluderende og som eksisterende for alles skyld. Altså ligger denne fællesskabsdiskurs sig tæt op ad diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab, men forskellen er, at fokus i disse formuleringer er på kultur, som en kulturoplevelse og ikke i skabelsen af de konkrete arrangementer og ugen i helhed, som det var i ovenstående. Dog er det karakteristisk, at de to diskurser blandes, da det inkluderende netop har at gøre med alle borger og samarbejdspartnere.

Diskursen om, at kultur er for alle og dermed en fællesskabsdiskurs om kultur er især tydelig artikuleret i artiklen ”Kulturuge 2018” både i form af temaet, men også i beskrivelserne af hvorfor temaet er valgt:

”Temaet for den første Kulturuge er *Fællesskab*. Det har vi valgt for at understrege, at kultur er for alle! Kultur inkluderer. Desuden opleves og forstås kultur bedst sammen med andre. Kultur skal diskuteres, og det gør man bedst i samværet med andre” (bilag 1).

Her italesættes en direkte og tydelige fællesskabsdiskurs ved at anvende ord, som kultur for ”alle” og som ”inkluderer”. Formålet er, at gøre kultur til noget for alle, hvor alle føler sig velkommen. Det interessante er dog, at denne pointe er formidlet i kulturbladet, hvor man må formode, at læserne er interesserede i kulturlivet på en eller anden måde – kultur er inkluderende for alle, men denne pointe formidles i situationen kun til dem, som i forvejen er inkluderet i kulturlivet eller har taget et aktivt valg om at undersøge kulturbladet og dets indhold. Med dokumentgenren kan der også argumenteres for, at fællesskabsdiskursen er en del af politikken bag kulturugen – altså får dokumenterne en grad af policy-dokumenter ved at formidle den tænkte politik bag kulturugen, som netop værende for alle. Denne fællesskabsdiskurs er gennemgående for artiklen, hvilket understøttes af temaet om fællesskab. I følgende udsagn fra indledningen i nyhedsbrevet formuleres både diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab, men også fællesskabsdiskursen om, at kultur er for alle.

”Med den nye kulturuge forsøger Vesthimmerlands Kommune at bane vejen for kulturaktørerne finder nye legekammerater indenfor erhvervslivet, skoler, institutioner – i håbet om at dette fællesskab kan skabe kulturelle oplevelser til gavn og glæde for både kultur, borgere og erhvervslivet” (bilag 1).

I dette udsagn blandes diskursen om at skabe kulturugen i fællesskab samt fællesskabsdiskursen om, at kultur er for alle og opleves bedst sammen med andre. Fællesskabsdiskursen om, at kultur er for alle ytres i passagen, hvor det formidles at formålet netop er at skabe kulturoplevelser til gavn for alle. Denne diskurs blandes med diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab ved netop at inkludere alle i disse beskrivelser. Altså er denne diskurs kendetegnet ved at fokusere på fællesskabet i oplevelsen af kultur og ved at formulere, at kultur er inkluderende og er til for alle og ikke kun en afgrænset gruppe, som en slags politik for kulturugens design. I det inkluderende blandes diskursen med diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab, men disse diskurser adskiller sig dog ved at have hvert sit fokus – i fællesskabsdiskursen er fokus at skabe en kulturoplevelse, der henvender sig til alle og er for alle, hvor fokus i diskursen om at skabe kulturugen i fællesskab i højere grad er på det fællesskab, der skal samarbejde om at skabe arrangementerne.

Delkonklusion

Opsummerende er en fællesskabsdiskurs om kultur for alle og som inkluderer alle borgere identificeret. Fællesskabsdiskursen er karakteriseret ved at have fokus på kultur, som inkluderende og noget, der eksisterer for alles skyld. Denne fællesskabsdiskurs blander sig med diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab ved at betone kultur som noget, der er for alle – både i skabelsen af kulturugen i henhold til erhvervs- og kulturaktører samt i oplevelsen af kulturarrangementerne, der er ”inkluderende” og ”for alle” borgere, men hvor denne diskurs i højere grad har at gøre med kultur som en oplevelse, der er inkluderende og noget, der er til for alle, modsat diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab, der beskæftiger sig med samarbejdet og dét fællesskab, der skal etablere og udarbejde arrangementerne og ugen i helhed.

Opsummering – etablerede diskurser og diskursordenen

I ovenstående analyse er det vist, at der skabes følgende diskurser i styregruppens dokumenter: En diskurs om at skabe kulturugen i fællesskab, en innovationsdiskurs om nye rammer i kulturlivet samt en fællesskabsdiskurs om kultur for alle. Da diskurserne er identificeret i komplekse distribueringer samt i dokumentgenren, har styregruppens sproghandlinger en særlig betydning for etableringen af diskursordenen, da de på daværende tidspunkt er de eneste formuleringer og er derfor skabene af diskursordenen for kulturugen. Diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab betoner et fælles udbytte af arrangementerne, men også et fælles ansvar og en åbenhed i forhold til at udforme arrangementerne i kulturugen. Denne diskurs blander sig med fællesskabsdiskursen om, at kultur er for alle og inkluderer alle, da tankerne her også er indlejret i tankerne bag at skabe kulturugen i fællesskab, men primært at opleve kultur i fællesskab. Disse positionerer sig fra hinanden ved, at fællesskabsdiskursen betoner kultur, som en inkluderende oplevelse, der er til for alle og bør opleves i fællesskab, hvor diskursen om, at kulturugen skabes i fællesskab fokuserer på et ønske om, at indbyde aktører i et samarbejde, der i fællesskab skal designe ugen og arrangementerne. Innovationsdiskursen om de nye rammers betydning for kulturoplevelsen, er kendetegnet ved at betone det innovative og anderledes i omgivelserne og dets funktion, som en vigtig brik i at skabe en oplevelse, som kan have gavn for både deltagere og arrangører. Med dokumenter som disse, etableres dermed nogle grænser for det diskursive og sociale rum i forhold til diskursordenen ved at etablere grænser for, hvad der kan siges om kulturugen. Med andre ord kan styregruppens formuleringer i dokumenterne karakteriseres som skabende i forhold til den sociale praksis og diskurs-

ordenen ved at etablere grænser for, hvad der kan siges om kulturugen. Med denne pointe er der argumenteret for, at styregruppens diskurser i disse dokumenter får en politisk virkekraft ved at dokumenterne bliver en slags ”politik” og formidler ønskede diskurser om den kommende kulturuge – dokumenterne formidler rationalet og ønskerne for et samarbejde, nye rammer i kulturlivet samt en kulturuge for alle. At dokumenterne på daværende tidspunkt er de eneste sproghandlinger om kulturugen understøtter argumentet og dokumenterne kan dermed karakteriseres som havene en høj ideologisk effekt ved netop at skabe en ramme i form af dokumenternes formuleringer. Formuleringerne og diskurserne i disse dokumenter får dermed en væsentlig betydning for etableringen af den diskursive orden for kulturugen 2018.

DISKURSER OG TENDENSER I ARRANGØRENE'S UDSAGN

Formålet med denne analysedel er, at identificere betydningsdannelser om kultur i arrangørernes udsagn om de pågældende arrangementer og drivkraften for at tilbyde et arrangement, og derigennem at identificere diskurser om kultur og drivkraften. Afslutningsvist vil arrangørernes diskurserne sammenholdes med de diskurser, der er identificeret i styregruppens dokumenter i et opsummerende afsnit. Kontekstbeskrivelserne vil præsenteres nærværende i de enkelte udsagn, da det vurderes at have betydning for udsagnet.

Både formålet med de forskellige udsagn og distributionen er forskellige. I to tilfælde er det en interviewsituation og dermed en simpel distribution, hvor formålet er en en-en samtale mellem arrangør og mig. I et andet tilfælde er udsagnet en del af en kompleks distribution, hvor formålet er at byde folk velkommen og en tale til en forsamling af mennesker, som er kommet for at opleve arrangementet. I dette tilfælde er talens indhold præget af en informerende karakter og indrammer derfor også andre tematikker end vedkommendes oplevelse af kultur og drivkraften. Emner som disse er medtaget, da udsagnene formidler en drivkraft bag kulturugen samt netop har en anden distribution. Tidspunktet for udsagnene er dermed også forskellige (før arrangementet i den komplekse distribution og efter med den simple distribution). I et andet tilfælde er arrangementet en debat om kunst og kultur, hvor paneldeltagerne italesætter deres oplevelse af kunst og kultur samt debatterer emnet med afsæt i publikums spørgsmål. Genren her har dermed en interaktiv dimension samt en kompleks distribution, hvor deltagerne kan stille spørgsmål og har mulighed for at præge emnet. Genren her betyder dermed, at udsagnenes formål er at underholde, modsat de udsagn, der siges i interviewsituationen.

En drivkraftsdiskurs om en anderledes kulturoplevelse på fælles præmisser

I dette afsnit er formålet at analysere, hvilken drivkraft arrangørerne har, for at bidrage med et arrangement i kulturugen. Vi skal se, hvordan udsagn med forskellige genrer, formål og distribueringer trækker på styregruppens diskurser på nye måder, og dermed netop i deres sproghandlinger bidrager til en transformering af diskursordenen ved at blande og omdanne eksisterende diskurser til en drivkraftsdiskurs om at tilbyde en anderledes kulturoplevelse på fælles præmisser. Der er et eksempel på simpel distribution (interview med arrangør) og et eksempel med kompleks distribution (tale på Erhvervsskolerne).

I åbningstalen beskrives drivkraften for det pågældende arrangement, hvor Erhvervsskolerne danner rammen for en kulturoplevelse. Her giver Aalborg Symfoniorkester intime

småkoncerter i fabrikshallerne, kantinen og andre steder på skolen (bilag 3, 8, 139²). Chefen på Erhvervsskolerne fortæller, at han havde deltaget i et VIP-arrangement arrangeret af styregruppen bag kulturugen, som ønskede at give de mulige og kommende arrangører en ahaoplevelse og netop en oplevelse, som er en ny kulturoplevelse:

”Nej det der provokerede mig, det var fordi der var rigtig mange taler den aften og de her taler, de var rigtig gode til at sætte nogle temaer på, som den her kulturuge, som allerede var på tale dengang, skulle dreje sig [-] øh overskriften var jo, at vi skal have knyttet kulturlivet og erhvervslivet tættere sammen altså med andre ord, så må de jo være langt fra hinanden og så skal vi sådan forene dem. Og det er jo rigtig rigtig dejligt og det synes jeg er et godt formål og *temaerne* så skulle dreje det ind omkring var eksempelvis musik, det var drama, det var litteratur og kunst og så tænkte jeg ”ARRH kan det virkelig være rigtigt, at vi skal forene to verdener, men vi skal gøre det på præmisserne fra kulturens verden, fra kulturlivets verden”. Det skal være løgn tænkte jeg, hvis kulturen skal mødes med erhvervet, så må de ligesom lære og så at tilpasse sig hvordan det er i erhvervslivet” (bilag 3, 6, 35).

I dette udsagn fortæller han, at hans drivkraft bunder i en provokation over den præmis, hvorpå, man skal forene kulturlivet og erhvervslivet. Her artikuleres en opfattelse af, at samarbejdet i første omgang ikke var et samarbejde, hvor man var ligelige ”legekammerarter”, men at man skulle hjælpe kulturlivet. I hans udsagn trækkes der på elementet om, at kulturugen skal skabes i fællesskab, som styregruppen har formuleret i dokumenterne, men med hans perspektiv om en provokation og en opfattelse af, at kulturugen ikke skulle skabes i fællesskab transformeres diskursen til en drivkraftsdiskurs om, at kulturugen skal skabes på fælles præmisser i hans tilfælde. Han etablerer senere en betydningsdannelse om det innovative og nytænkte ved kulturarrangementet, som en del af drivkraften:

”Jeg håber også, at når nu i kommer rundt og ser nogle alle de her kvadratmeter, at i får nogle rigtig gode indtryk. Prøv at luk øjnene ind i mellem og lade være med altid at lade synet være en del af jeres sanser, prøv og brug jeres lugtesanser, jeres følesanser, selvfølgelig jeres ører, måske også jeres smagssanser, dem håber jeg også i får i brug i dag. Med de her ord så håber jeg, at i vil få en uforglemmelig oplevelse” (bilag 3, 7, 73).

² Kildehenvisningen angiver bilag, sidetal, linjetal for citatstart.

Hans italesættelse formidler et ønske om at give deltagerne en oplevelse, der er ”uforglemmelig” og dermed en særlig oplevelse i kraft af en kulturoplevelse, der pirrer alle sanser. Hans anvendelse af ordet ”uforglemmelig” etablerer også en drivkraft om en særlig god og mindeværdig oplevelse, der gør et positivt indtryk på deltagerne.

Modsat ovenstående er næste udsagn en del af en simpel distribution, hvor vedkommende har arrangeret debataftenen i samarbejde med andre i en forening i Vesthimmerland. Hun er formand i foreningen og fortæller, at deres inspiration til at afholde et debatarrangement har afsæt i et lignende arrangement, som de har deltaget i til et folkemøde. Hun fortæller:

”Og så er der en der har, af vores hun er ikke med mere, og så tog hun alene afsted på folkemøde og der hørte hun (navn på oplægsholder). Og så sagde jeg, at næste år, der vil jeg gerne med. Og så hørte jeg hende også og to år efter, der havde vi hende til foredrag, så DET når du spørger, så er det ligesom – vi er ligesom blevet inspireret af, at vi skal gå, med det udtryk de [styregruppen] bruger, man skal gå ud over rampen for at opleve noget og så skal man TUR-DE” (bilag 4, 53, 29).

Hun fortæller, at inspirationen til debatarrangementet, som var en del af kulturugen har afsæt i arrangementer, som de selv har oplevet på et folkemøde tidligere. I hendes formulering om at ”komme ud over rampen for at opleve noget”, anvendes elementer af styregruppens formulering om, at skabe en anderledes kulturoplevelse. Arrangøren anvender andre ord, men betydningsskabelsen er i overensstemmelse med styregruppens om nye rammer i kulturlivet. I hendes formulering om at komme ud over rampen og at turde, transformeres innovationsdiskursen om rammernes betydning til en drivkraftsdiskurs ved hendes direkte parallel til styregruppens diskurs (”det udtryk de bruger”) og lade styregruppens politik om nye rammer være drivkraften for at tilbyde arrangementet. Hun laver dermed en sproglig kobling mellem styregruppens formulering om at ”komme ud over rampen” og foreningens drivkraft, om at skabe et anderledes kulturarrangement. Denne arrangør betoner inspirationen fra et lignende arrangement, hvormed hendes italesættelse formulerer drivkraften i forhold til at skabe et nyt og anderledes kulturarrangement, end foreningen traditionelt tilbyder, hvor Erhvervsskolechefen i højere grad italesætter drivkraften med afsæt i det innovative, ved at præsentere kultur i erhvervsomgivelser. En pointe i forhold til denne variation er, at de besidder forskellige roller; Erhvervsskolechefen har arbejdet tæt sammen med styregruppen om at skabe det pågældende

arrangement og arrangøren af debatoplægget har i højere grad arrangeret det i samarbejde med andre, som er en del af foreningen.

Delkonklusion

I ovenstående er en drivkraftsdiskurs om at skabe en anderledes kulturoplevelse identificeret. I arrangørernes sproghandlinger anvendes elementer af styregruppens formuleringer om, at kulturugen skal skabes i fællesskab samt omgivelsernes betydning. Drivkraftsdiskursen transformerer styregruppens diskurs ved at tilføje en opfattelse af, at kulturugen ikke blev skabt på fælles præmisser og denne provokation blev en drivkraft, der blandes med et ønske om at skabe en anderledes kulturoplevelse. Ligeledes taler arrangøren fra debatarrangementet om at ”komme ud over rampen” og italesætter en betydningsdannelse om at skabe en anderledes kulturopfattelse end foreningen traditionelt gør. Som vist, trækker arrangørerne på styregruppens formulering om at skabe kulturugen i fællesskab ved at italesætte en modsættende opfattelse om, at kulturugen indtil da skulle skabes på kulturlivets præmisser. Med denne provokation transformeres styregruppens diskurs til en drivkraftsdiskurs, da der tilføjes et modsættende perspektiv, og netop dette bliver drivkraften for at skabe en anderledes kulturoplevelse på fælles præmisser. I arrangørernes sproghandlinger er dermed identificeret en kobling mellem drivkraften for at tilbyde et anderledes arrangement på fælles præmisser og omgivelsernes betydning fra innovationsdiskursen, der netop resulterer i skabelsen af en ny diskurs; drivkraftsdiskursen om en anderledes kulturoplevelse på fælles præmisser.

En drivkraftsdiskurs om at gavne de deltagende og sig selv

I følgende afsnit skal vi se, hvordan to arrangører italesætter deres ønske om udbyttet af at tilbyde et arrangement. Den ene er udelukkende arrangør og den anden er delvis arrangør og kunstner/leverandør af den kulturelle oplevelse. I begge tilfælde er artikulationerne simple distributioner, hvor genren er interview og netop i talesituationer, der giver arrangøren mulighed for at sætte ord på drivkraften for at tilbyde arrangementet. Denne diskurs er kendetegnet ved drivkraften for at tilbyde et arrangement, som er at give de deltagende en oplevelse og selv få gavn af arrangementet. I afsnittet skal vi se, hvordan arrangørernes italesættelser anvender elementer fra andre diskurser i etableringen af nye betydningsdannelser om drivkraften.

Den delvise arrangør og kunstner til et kunstnerisk arrangement på et galleri, har planlagt at de kunstnere, der er knyttet til galleriet i samarbejde skal male to malerier. Denne arrangør italesætter drivkraften, som både et udbytte for den deltagende og for galleriet:

I: Hvad håber du, at de folk har fået ud af at komme her i dag?

E: Altså for det første så håber jeg jo at øh der er mange af dem der bliver inspireret og godt selv tør og give sig selv at være kreativ og så håber jeg, at nogen af dem der i forvejen er kreativ de opdager galleriet, sådan at de måske kommer ind og være gæsteudstillere

I: Ja da

E: Fordi det er jo dem der bærer galleriet, det er jo økonomien

I: Mmm

E: Og så vil vi også gerne bare vise at vi har et galleri, hvor folk er inde og se hvad vi laver, hvad vi har, hvad vi selv laver og hvad vores gæsteudstillere laver" (reference bilag 4, 76, 27).

I ovenstående italesætter hun et ønske om, at inspirere de deltagende og at galleriet kan få nye gæsteudstillere. I hendes formulering om, at galleriet "bare" vil vise hvem de er og hvad der foregår i galleriet, formuleres også et ønske om, at galleriet får et udbytte. I denne formulering er fokus på et vækspotentiale for galleriet og denne betydningsdannelse bliver dermed en drivkraft for at tilbyde et arrangement. Der er et ønske om at inspirere de deltagende og at selv få noget ud af det – enten via profilering eller at erhverve nye gæsteudstillere. Denne betydningsdannelse om et potentielt udbytte for arrangøren trækker delvist på en del af innovationsdiskursen om de nye rammer, da ønsket er, at alle får noget ud af omgivelserne. Drivkraften om at skabe en oplevelse for andre, men også selv at få noget ud af at tilbyde et arrangement italesætter arrangøren af debatoplægget ligeledes:

I: Hvis du skal sætte lidt ord på, hvad for en oplevelse du håber de deltager til arrangementet (afbrydes)

K: Altså jeg tror egentlig, at det er heldigt for os, (navn på foreningen), at mange af dem det var dem, der var vant til at komme og det gav jo en stemning. Og så vil jeg sige, at taler 2 er jo tidligere overlæge og der var jo ikke mindre end 8-9 sygeplejersker.

I: mmm

K: og det havde vi jo med vilje tænkt på at taler 1 er fra Løgstør og en er fra Farsø, taler 3 og så en fra Aars

I: Okay god idé

K: Ja, så kom der jo lidt med. Og derfor er det jo, at vi altså jeg ventede mig faktisk rigtig meget af det. Og derfor kom det også lige til mig at jeg sagde det med vores oplæg senere” (bilag 4, 55, 108).

Her italesætter hun ønsket om at give folk en oplevelse, og at de har forsøgt at tiltrække folk fra forskellige steder i kommunen ved at invitere debattører fra forskellige geografiske placeringer, forskellige typer af kunstnere og brugere af kunst. Hun udtrykker en opfattelse af, at der kom folk, som normalvis kommer til foreningens arrangementer og at det gav en ”stemning”. Hun italesætter ydermere, at det var bevidst, at arrangementet skulle favne bredt og derfor både ramme foreningens medlemmer samt potentielle nye medlemmer og folk, som ikke er en del af foreningen. I denne formulering ligger et ønske om at skabe en oplevelse for deltagende samt at skabe et arrangement, hvor der kom flest muligt. I denne artikulation anvendes dele af fællesskabsdiskursen om, at kultur er for alle, der blandes med opfattelse af foreningens potentielle udbytte i form af nye medlemmer. I form af hendes sproglige kobling mellem et arrangement for alle og et ønske om at vækste medlemstallet i foreningen etableres en ny diskurs som drivkraften for at tilbyde et arrangement til gavn for deltagerne og foreningen selv. Hun italesætter eksplicit drivkraften:

”K: og så tænkte jeg, at så kunne jeg sige at jeg synes at det var flot, at der var kommet så mange, så derfor kan vi invitere til det, så spørgsmålet er jo når du spørger. Jeg mener jo [-] at det vi [-4,1] er sprunget ud den her gang, det giver nogen plusser. For vi VED nemlig, at vi har en præst i Farsø og han er jo SÅ interesseret i kunst og ham har vi næsten hver anden år og tror du så ikke, at der er 90 mennesker hver gang

I: Hold nu op

K: det siger jo noget, både at man kan godt lide de lokale, men man kan også lide, at det har noget med kunst at gøre. For jeg vil så gerne de lige vil gøre lidt mere ud af at få nogle store og spændende mennesker til at komme. For vi gider ikke gå til noget, fordi en kan male lidt der

I: mmm

K: for man skal ud over rampen også en selv” (bilag 4, 55, 129).

Med dette italesætter hun, at de med dette arrangement fik ”nogle plusser” ved at lave et anderledes arrangement, end de traditionelt set gør – både i forhold til folk, som kommer til deres møder normalt, men især i forhold til at erhverve nye medlemmer. Ved at bruge udtrykket

om at få ”plusser” henvises der også til foreningen og dens rolle i dette oplæg – foreningen kan få plusser ved netop at tilbyde et anderledes og nyt arrangement end normalt. Med andre ord, anvender hun dele af innovationsdiskursen om, at alle kan få noget ud af det, dog på en anderledes måde en styregruppen. Hendes formulering betoner foreningens udbytte, som et vækstpotentiale for foreningen i form af øget medlemstal modsat styregruppens diskurs, der betoner udbyttet i form af en oplevelsesdimension for alle. I form af nye sproglige koblinger mellem et udbytte, der er et vækstpotentiale af medlemmer og en kulturoplevelse for alle – netop for at få et udbytte bliver diskursen en drivkraftsdiskurs, der trækker på elementer fra styregruppens formuleringer på nye måder og derved skaber en ny drivkraftsdiskurs.

Delkonklusion

I ovenstående er der identificeret en drivkraftsdiskurs om at skabe et arrangement til gavn for de deltagende og for arrangørerne selv. I arrangørernes italesættelser, trækkes der på styregruppens perspektiv om en oplevelse alle kan få noget ud af, men i deres sproghandlinger kobles denne pointe med et vækstpotentiale og dermed et øget fokus på arrangørernes udbytte, i form af vækst eller økonomisk gevinst. Altså er drivkraftsdiskursen en ny diskurs, der trækker på elementer fra styregruppens diskurser, men transformeres til drivkraften for at tilbyde et arrangement ved at tilføje et vækst- og økonomisk perspektiv, samt ved at intensivere fokuset på arrangørernes eget udbytte.

Diskursen om kultur som personlig dannelse

I dette afsnit skal vi se, hvordan arrangørernes italesættelser tilføjer en ny betydningsdannelse til opfattelsen af kultur – nemlig kultur, som personlig dannelse. I afsnittet er der taget udgangspunkt i udsagn, der både har en simpel- og kompleks distribution. Der er tale om italesættelser fra to arrangører (debatarrangement og malerarrangementet på et galleri) samt debatorernes italesættelser om kunst og kultur i debatoplægget. Denne diskurs er kendetegnet ved, at kunst og kultur opfattes som personlig dannelse ved at være en oplevelse, der går ud over det sædvanlige. I afsnittet skal vi se, hvordan kulturopfattelsen bliver individcentreret og et redskab til personlig dannelse, modsat fællesskabsdiskursen, som er præsenteret i styregruppens dokumenter.

De to arrangører, som italesætter kunst og kultur som en særlig oplevelse, sætter begge ord på det i forbindelse med deres egen brug af kunst og kultur. Arrangøren fra det kunstneriske malerarrangement på galleriet fortæller:

I: Ja. Nu bliver det nok lidt bredere, fordi når jeg siger kultur, hvad er kultur så, men kan du sætte ord på hvad kultur er for dig og hvilke forventninger har du til det?

E: Øh [-] ja for mig det er når, når man bliver inspireret af noget. Øh og det at være sig øh musik eller maleri eller øh bøger eller [-] ja alt det man laver når man ikke laver noget egentlig

I: mmm

E: Altså som dronningen sagde [-] ja men det er bredt

I: hvad skal kultur gøre for dig når du går til en koncert eller læser en bog, eller hvad det nu er?

E: Altså for det første skal jeg jo have den øjeblikkelige underholdning, men så skal det også give mig stof til fordybelse og til erkendelser øh af lige netop sammenhænge i den forbindelse. Også sådan jeg kan kæde det sammen med nogle andre oplevelser jeg har

I: mmm

E: Sådan jeg også bedre kan *forstå* øh ja de ting jeg er kommet ud for” (bilag 4, 74, 83).

I ovenstående sekvens sætter hun ord på, at hun oplever kultur som inspirerende. Herefter refererer hun til litteratur, musik og malerkunst som områder, hun opfatter som kultur. I første del af sekvensen er det karakteristisk, at hun siger ”øh” flere gange i sætningen. Ordet er en interjektion og et tøveord, som udtrykker, at hun er tøvende i sin formulering. Det kan være et udtryk for, at hun undervejs overvejer, hvad hendes svar på spørgsmålet er, men også, at hun trækker på traditionelle opfattelser af hvad kultur er – nemlig litteratur, musik og malerkunst. Hun anvender ikke denne interjektion i starten af udsagnet, da hun fortæller, at det er noget som ”inspirerer” hende. At hun betoner og ligger tryk på ordet ”forstå” understøtter pointen om, at hun anvender sin inspiration fra kunst og kultur til at opnå en ny erkendelse af sine tidligere erfaringer, og dermed bliver i stand til at se sine erfaringer og forstå dem på en ny måde. I hendes udsagn ses en sproglig kobling mellem det umiddelbare i underholdningen og det personligt dannende i form af stof til fordybelse og erkendelse. Altså etablerer hun i denne formulering en ny betydningsdannelse, som blander kultur som et værktøj til personlig dannelse og erkendelse, men som også har en øjeblikkelig underholdningsdimension. Her italesætter hun en modsættende sprogekobling ved at indramme kultur som både værende umiddelbar og underholdende samt at give stof til fordybelse og eftertanke – det modsættende ses i

det umiddelbare overfor fordybelsen, hvor kultur netop bliver personlig dannelse. En anden arrangør fortæller om hendes foretrukne kulturarrangementer og årsagen til dette:

"K: og derfor kan man jo godt have det hyggeligt med det, men nogen spiller petanque og nogen spiller bridge

I: mmm

K: men jeg vil jo meget hellere til et foredrag og så synge nogle af vores højskolesange

I: Hvorfor vil du hellere det?

K: Jamen det er fordi jeg synes jeg får noget med hjem. Og jeg synes at jeg centrerer mig ikke om mig selv, for det er jo det der selfie-strukturen" (bilag 4, 57, 239).

I hendes formulering etableres ligeledes en betydningsdannelse om kultur, som personlig dannende i form af at det giver hende "noget med hjem" og ikke drejer sig om hende selv, men som nærmere giver hende stof til erkendelse og personlig dannelse. I ovenstående sproghandlinger etableres en ny diskurs om kultur som personlig dannelse, som står i modsætningen til styregruppens formuleringer i dokumenterne. Denne diskurs står i modsætningen til fællesskabsdiskursen om at kultur skal opleves i et fællesskab og er for alle, ved at etablere en betydningsdannelse om kultur, som et redskab til fordybelse og personlig erkendelse, fremfor noget, man deler i fællesskab. Denne diskurs positionerer sig dermed modsat fællesskabsdiskursen ved at tilføje en modsættende meningsdannelse af kultur for den enkelte, modsat fællesskabsdiskursen. I følgende udsagn formidler oplægsholderen fra debatoplægget sin kulturopfattelse, som er en anden genre og en kompleks distribution:

"Musik, poesi og prosa og engang i mellem besøg på kunstmuseer, teater og film. Jeg er i disse tider en kunstforbruger af den gamle skole, for mig er kunst et mellemværende med tilværelsen. Et kort eller langt tidsrum, hvor du bliver konfronteret med noget, der lægger udenfor din normale hverdagssfære, som fanger din opmærksomhed og tvinger dig til, engageret eller nødtvungen, at åbne dit sanseapparat væk fra dagligdagens trommerum" (bilag 3, 12, 31).

I hans italesættelse er en betydningsdannelse om, at kunst og kultur netop "konfronterer" og giver ham en oplevelse, der kræver at han tager stilling og rives ud af sin sædvanlige hverdagstommerum. I anvendelse af ordet konfrontation bliver der også fokus på en nødtvungen og uundgåelig oplevelse, der kræver stillingtagen og refleksion af det oplevede. Denne oplevelse italesætter taler 3 ligeledes, hvor hun fortæller:

”For mig personligt, der er kunsten et redskab til ligesom at slå hul på den sædvanlige måde, som jeg tænker på i det daglige. Øh vi er jo i bund og grund øh nogle rationelt tænkende mennesker. Og øh derfor så er det godt engang i mellem at blive udfordret på en anden måde. [-] Og det bliver jeg når jeg ser på kunst. Hvis jeg en dag har lyst til at slappe af, jamen øh og nyde det, jamen så bruger jeg faktisk kunst som et redskab til at komme i en bestemt stemning. Det kan være en maleriudstilling, det kan være et foredrag og det kan også være en koncert” (bilag 3, 17, 267).

I dette udsagn anvender hun ordet ”redskab” om kunst. Hendes oplevelse af kultur og kunst er, at det er et redskab eller et medium, hvor hun kan komme i en særlig stemning og komme ud over den sædvanlige måde at tænke på. Her betones ligeledes en personlig dannelse i anvendelsen af kultur, som også italesættes af ordstyren samt ovenstående arrangører. Dog betoner hun det umiddelbare og nærværende ved, at det kan få hende i en særlig stemning på tidspunktet, hvorimod begge arrangørerne taler om en oplevelse og erkendelse ”de kan tage med hjem”. Denne betydningsdannelse om kunst og kulturs effekt og rolle udvides af endnu en person i debatpanelet, som selv er udøvende kunstner og galleriejer som beskriver sin seneste oplevelse med kunst og betoner en kropslig oplevelse:

”Men når man oplever det i virkeligheden så kan man *mærke* det og der er en KÆMPE forskel. [...] Og det vil altså sige, at man står foran et værk, som både er fladt og rummeligt på samtidig. Og der kan kunsten et eller andet, som jo i og for sig gå ind og leger lidt med ens måde at opfatte virkeligheden på, fordi den både kan være a og b på samtidig, den kan både være flad og rummelig samtidig. Og DER opstår den store kunst for mig. Altså når kunsten den kan gå ind og påvirke en i en sådan grad, at man ikke helt kan forklare det, men at man kan mærke det kropsligt.” (bilag 3, 20, 398).

Han beskriver, at en kunstoplevelse er en oplevelse, der udfordrer ens ”måde at opfatte virkeligheden på” og derfor er en oplevelse, der kan mærkes kropsligt. Med denne artikulation er der en fællesnævner med de øvrige artikulationer om, at det er en oplevelse, der udviser ens erkendelse og personlige dannelse, men her tilføjer han, at kunst også kan være en oplevelse, der manifesterer sig rent kropsligt og kan mærkes af den, der beskuer. Med dette udsagn etableres diskursen, som også er gældende i ovenstående udsagn, men dog er der en ny dimension i hans betydningsdannelse om kunstens effekt – en kropslig og følelsesmæssig effekt ud over den betydningsdannelse om kultur som personlig dannelse, som de øvrige har italesat.

Med arrangørernes italesættelser kan en betydningsdannelse om kultur som personlig dannelse identificeres via deres fokus på det individuelle udbytte i form af erkendelse og dannelse, som går ud over oplevelsesdimensionen. Ved at etablere en betydningsdannelse om kultur som personlig dannelse, der går ud over oplevelsesdimensionen, kan disse sproghandlinger karakteriseres som dannende af en ny diskurs, der udfordrer styregruppens fællesskabsdiskurs, der har at gøre med et fælles udbytte i form af en oplevelse. Med arrangørernes sproghandlinger udfordres fællesskabsdiskursen derved ved at indskrive en modsættende diskurs, der er orienteret mod en dannelse og personlig erkendelse og et personligt udbytte.

Delkonklusion

Som klargjort er denne diskurs centreret om en oplevelse af kunst og kultur som personlig dannelse. Betydningsdannelsen om, at kultur er en oplevelse ud over det sædvanlige skaber en diskurs om kultur, som personlig dannelse. I arrangørernes italesættelser etableres diskursen som modsættende i forhold til fællesskabsdiskursen, ved at opfatte kultur som et redskab for individet, der resulterer i en personlig dannelse og erkendelse, fremfor et fælles anliggende. I arrangørernes sproghandlinger etableres dermed en ny diskurs til diskursordenen, der betoner det individuelle udbytte og en personlig dannende funktion i form af kultur, som et redskab for den enkelte, der går ud over oplevelsesdimensionen. Med disse sproghandlinger opstår en ideologisk kamp i sproget, hvor diskursen om kultur som personlig dannelse udfordrer styregruppens fællesskabsdiskurs ved at artikulere et modsatrettet perspektiv. Med disse sproghandlinger etableres der nye grænser for den diskursive orden og dermed om kultur, som et udbytte for den enkelte, der netop udfordrer fællesskabstanken og det fælles udbytte, som har været dominerende i styregruppens politiske dokumenter.

Kultur er for alle – også dem som ikke ved det

I dette afsnit vil betydningsdannelserne om kultur som værende for alle, men som er mere for nogle end andre præsenteres. Diskursen er kendetegnet ved, at arrangørerne, som er en del af kulturlivet, opfatter kultur som værende for alle, men italesætter en distance mellem dem som anvender kultur og dem, som ikke gør. Der etableres en betydningsdannelse om kultur, som et klassificeringsværktøj til opdelingen af dem, som er inkluderet i kulturlivet og dem, som ikke er. I nedenstående sekvens er det arrangøren fra et malerarrangement på et galleri, der fortæller:

”I: Ja [-] Det kan måske være lidt svært at sætte ord på, men hvis nu du skal øh fortælle mig, hvordan DU tror folk i Vesthimmerland opfatter kultur?

E: hehe hvordan andre mennesker opfatter det?

I: Ja, hvordan tror du det er?

E: Ja [-] der er nogen der bare tager afstand ved det de bare hører ordet kultur. Det er ligesom de øh [-] mener det er for højere øh højere luftlag eller bedre stillede eller nogen, der tror de er noget ved musikken eller, MEN det er jo bare det at kultur det er jo ikke bare hvad skal man sige finkultur

I: nnn

E: Altså kultur det findes jo også i i hvad skal man sige i folkeligheden. Ja, men det er de bare ikke selv klar over” (bilag 4, 78, 99).

I ovenstående italesætter hun en distance mellem hendes kulturopfattelse og den opfattelse, andre har. Hun italesætter en opfattelse af kultur som noget, der inddeler folk i forskellige grader af kulturbrugere – at nogen har mere ”ret” til kultur end andre. Denne opfattelse kan uddybes yderligere med anvendelse af Bourdieus begreb ”kulturel kapital”, som indrammer individets fortrolighed med finkultur og vedkommendes ”kultiverede” sprogbrug (Broady 2000, 453). Som Broady påpeger, er begrebet kulturel kapital således et begreb, der skelner mellem individets ressource i varierende grad, og dermed også et middel til en social klassifikation af kulturbrugerne. I arrangørernes italesættelse om, at nogle opfatter kultur for ”højere luftlag” eller ”bedre stillede” formidles en pointe om kultur, som et socialt klassifikationsredskab til socialt at identificere, hvem der har kulturel forståelse og hvem kultur er mere forbeholdt. Denne pointe kan understøttes af den bourdieuianske og sociologiske forskning, hvor begrebet anvendes kritisk til at beskrive, hvordan kultur anvendes som et opdelingsværktøj og en slags social klassifikation i form af folks måde at tale om kultur på – at nogen har mere kulturel kapital end andre. I hendes sproghandling kobles dermed en distance mellem hendes kulturopfattelse, der er mangfoldig og for alle modsat en opfattelse, som de der ikke anvender kultur har. Denne opfattelse af kultur som noget, der er forbeholdt nogen mere end andre italesætter arrangøren af debatarrangementet ligeledes:

”I: Jeg kunne godt tænke mig at blive lidt klogere på, hvordan DU i hvert fald tror at den brede befolkning her i Vesthimmerland, hvordan de opfatter kultur – hvad er kultur for dem?

K: Jeg tror nemlig, der er mange der slet ikke er klar over altså sådan hvad kultur er. Jeg tror sommetider at man tror, at så skal folk være belæste og så skal folk gå i teater eller hvad skal de. Men kultur er faktisk hvordan en familie sætter sig til bordet og spiser med deres børn [...] jeg er ikke sikker på, at når man siger ordet kultur [-] at det øh ja nu er jeg lige nødt til at sige noget. Min mand skulle ned og melde afbud til et møde fordi vi skulle til arrangementet i går og så siger min mand, at det er fordi at jeg er med til at arrangere et arrangement med kunst og så siger den dame ”ja i er mere kunstneriske/mere kulturelle end os, det er ikke sådan lige os” (bilag 4, 56, 184).

I ovenstående italesætter hun ligeledes en betydningsdannelse om kulturopfattelsen, der er distanceret mellem dem som bruger kulturlivet og dem, som ikke gør. Hun udtrykker kultur som værende mangfoldig og bred, men at der er nogen der tror, at kultur kun er for folk med kulturel kapital. Med hendes udsagn om at folk skal være belæste og gå i teater udtrykker hun dermed en dominerende kulturopfattelse om, at kultur er forbeholdt dem, der har kulturel kapital og dermed kultur som et redskab til at opdele sociale grupper. Senere i interviewet uddyber hun sin pointe:

”hvorfør kommer de ikke og der er det jeg tror det er for det første en blufærdighed. De har det der med at de tror, at de synes måske ikke lad os nu sige at de er ja hvad skal man sige, måske ikke har så stor en uddannelse og sådan noget

I: mmm

K: Men det har altså ikke noget med det at gøre, det har det altså ikke

I: Nej, men det tror du folk tror eller hvad?

K: Ja, det kan de godt tro. Og derfor så det sådan et som i aftes det var et, det var det jeg kalder et folkeligt fællesskab, for der var ikke noget med du skal tro/du skal ikke tro du er noget eller du skal ikke sådan vel?” (bilag 4, 62, 461).

Her italesætter hun dermed, at kultur opfattes som finkultur og at kultur dermed bliver et værktøj til social klassifikation i form af en opdeling af dem, der har kulturel forståelse og dem, der ikke har. Som argumenteret ovenfor etableres der i arrangørernes italesættelser en betydningsdannelse om kultur, som et socialt klassifikationsredskab, hvor folk tror, at kultur er forbeholdt folk med kulturel kapital. Med bourdieuforskernes pointe om at kultur fungerer som et socialt klassificeringsredskab ved, at nogen opfatter kultur og kulturel kapital, som noget nogen har mere end andre kan pointen underbygges. Med disse betydningsdannelser ska-

bes en ny diskurs, der udfordrer styregruppens fællesskabsdiskurs ved at modsætte sig betydningsdannelsen om, at kultur er inkluderende og for alle. Denne diskurs udfordrer ved dels at anvende dele af diskursen, men især ved at tilføje et modsættende perspektiv om kultur, som noget folk har i varierende grad og som hierarkisk inddeler individerne i sociale grupper. Alttså eksisterer her en kamp mellem fællesskabsdiskursen, der betoner et ligeligt fællesskab, hvor kultur inkluderer alle på lige vis, modsat denne diskurs, der etablerer en betydningsdannelse om kultur som et redskab til en social klassifikation, der indskriver nogle individer, som mere kulturelle end andre. Denne diskurs kobler dermed også fællesskabsdiskursen med en modsatrettet opfattelse af kultur, som et socialt klassificeringsredskab ved at distancere folk med grad af kulturel forståelse.

Delkonklusion

I ovenstående analyse er identificeret betydningsdannelser om kultur, som et socialt klassifikationsredskab, der opdeler sociale grupper efter grad af kulturel kapital. Med dette etableres en ny diskurs, der udfordrer fællesskabsdiskursen ved at skabe nye betydningsdannelser om kultur, som et opdelingsredskab, der hierarkisk inddeler folk efter kulturel forståelse, modsat fællesskabsdiskursen, hvor kultur inkluderer alle ligeligt. Som vist, trækker arrangørernes sprog handlinger på fællesskabsdiskursen ved at italesætte deres kulturopfattelse i overensstemmelse med denne, men tilføjer et modsættende perspektiv ved at italesætte, at kultur opfattes, som et socialt redskab til opdeling og dermed en hierarkisk opdeling. På den måde opstår en sproglig kamp om, hvorvidt kultur er for alle eller er et redskab til social klassifikation, som er i overensstemmelse med den bourdieuianske sociologiske forskning, hvor undersøgelser viser, at kultur af nogen anvendes som en klassifikation socialt mellem folk med forskellig grad af kulturel kapital. Denne tilføjelse er i modsætning til fællesskabsdiskursen og udfordrer derfor styregruppens ideologiske betydningsdannelse om kultur, som en ligelig inklusion for alle. Med arrangørernes subjektive kulturopfattelse i, der trækker på fællesskabsdiskursen og kobler den opfattelse om kultur, som klassificeringsredskab ses der både en sproglig kobling mellem fællesskabsdiskursen og kultur, som et socialt klassifikationsredskab, der resulterer i ideologisk kamp i sproget om kultur, som værende for alle eller som klassifikationsredskab. Med andre ord etableres en ny diskurs i arrangørernes sprog handlinger om, at kultur er for alle – også for dem, som ikke ved det ved netop at etablere en ny diskurs, der både kobler fællesskabsdiskursen og et modsatrettende perspektiv om kultur som socialt klassificeringsredskab.

Opsummering - arrangørernes diskurser i forhold til diskursordenen

I dette afsnit skal vi se, hvordan arrangørernes diskurser og meningsdannelser positionerer sig i forhold til styregruppens diskurser fra dokumenterne. De diskurser, der artikuleres af udvalgte arrangører er: en drivkraftsdiskurs om en anderledes kulturoplevelse på fælles præmisser, en drivkraftsdiskurs om at gavne de deltagende og sig selv, diskursen om kultur som personlig dannelse samt diskursen om kultur for alle – også dem, som ikke ved det. Diskursordenen (the order of discourse) er som nævnt etableret af styregruppen i deres sprogbrug i de udvalgte dokumenter. I den kritiske diskursanalyse er diskursordenen kendetegnet ved, at den både former og omformes af den sprogbrug, der anvendes i konteksten (Jørgensen og Phillips 1999, 83). Som vist i ovenstående skabes nye diskurser samt en transformation af diskursordenen i arrangørernes sproghandlinger. Drivkraftsdiskursen om en anderledes oplevelse på fælles præmisser er karakteriseret som transformerende af diskursordenen, ved at trække på styregruppens diskurs om, at kulturugen skabes i fællesskab, men på en anderledes måde end det er tilfældet i styregruppens dokumenter. I denne diskurs anvendes elementet om at skabe kulturugen i fællesskab som en provokation, da betydningsdannelsen er modsat; nemlig at skabelsen ikke er på fælles præmisser, hvilket netop bliver drivkraften, for at tilbyde et arrangement. Ved at anvende formuleringen i en modsatrettet betydning transformeres diskursen til en drivkraftsdiskurs, der netop ønsker at gøre op med opfattelsen og resulterer i en fælles skabelse. Drivkraftsdiskursen om at gavne deltagerne og sig selv, etablerer ligeledes en ny diskurs til diskursordenen. Som vist er denne karakteriseret ved at trække på dele af innovationsdiskursen ved at betone arrangørernes udbytte, men denne betydningsdannelse om et udbytte, er i arrangørernes sproghandlinger koblet med et øget fokus på foreningens udbytte i form af vækst og et økonomisk potentiale, hvorimod innovationsdiskursen betoner udbyttet, som et fælles udbytte, der har at gøre med oplevelsesdimensionen. Med en ny betydningsdannelse bliver diskursen dermed transformerende af diskursordenen, ved at trække på elementer fra styregruppens dokumenter med et andet fokus og dermed med elementer fra en vækstdiskurs, der ikke er artikuleret indenfor diskursordenen hidtil. Som vist etablerer arrangørerne i deres kommunikative begivenheder diskurser, der udfordrer styregruppens etablerede diskurser og dermed etablerer nye grænser for diskursordenen. Diskursen om kultur som personlig dannelse er en ny diskurs, der etablerer en modsættende betydningsdannelse om kultur end der kommunikeres i styregruppens dokumenter. Diskursen er orienteret mod kultur som et redskab til personlig dannelse og dermed et individuelt udbytte i kulturoplevelsen, som står i modsætningen til styregruppens fællesskabsdiskurs, hvor kultur og det fælles udbytte er i cen-

trum. Med denne diskurs tilføjes en ny diskurs til diskursordenen, der udfordrer styregruppens etablering af en fællesskabsdiskurs ved at etablere nye grænser og muligheder for artikulationer om kultur, som går ud over fællesskabsdiskursen. Ligeledes er det vist i analysen, at diskursen om kultur som socialt klassificeringsredskab udfordrer styregruppens fællesskabsdiskurs ved at etablere en ideologisk kamp i sproget. Denne diskurs tilslutter sig til dels elementet om at kultur er for alle, men udfordrer på samme tid denne opfattelse, ved at etablere en betydningsdannelse om, at nogen opfatter kultur som et socialt klassificeringsredskab, der tilslutter sig en opfattelse af kultur som værende mere for nogen end for andre. Med en modsættende diskurs som denne, indgår diskurserne i en ideologisk kamp i sproget, hvor styregruppens fællesskabsdiskurs udfordres og den etablerede betydningsdannelse om kultur for alle pludselig syner som en ideologisk investeret opfattelse, der ønskes udbredt og dermed som en del af politikken bag kulturugen.

Opsummerende kan der med ovenstående analyse konkluderes, at arrangørernes italesættelser skaber nye betydningsdannelser og diskurser, der til dels tilslutter sig styregruppens politik om en fællesskabsdiskurs om kultur for alle, men udfordrer denne ved at tilføje en opfattelse af, at kultur er mere for nogen end for andre. Hermed foregår en ideologisk kamp i sproget om kulturopfattelsen ved at artikulere en diskurs, der til dels reproducerer betydningsdannelsen, men tilføjer en modsættende position, hvor kultur er et socialt klassifikationsredskab. Med arrangørernes italesættelser transformeres diskursordenen dermed ved betone kulturopfattelsen som værende for alle, men med den tilføjelse, at kultur er mere for nogen end for andre. Ligeledes sker en transformation i artikulationerne om kultur som personlig dannelse ved at tilføje et individuelt perspektiv til udbyttet af kulturoplevelsen, der ikke er et fælles anliggende men er et individuelt udbytte.

I arrangørernes sproghandlinger ses der sproglige koblinger mellem drivkraft for en anderledes kulturoplevelse og omgivelsernes betydning, der bliver skabende af drivkraftsdiskursen om anderledes kulturoplevelse på fælles præmisser. På samme måde ses en sproglig kobling mellem styregruppens formuleringer om et udbytte og en fælles oplevelse, der transformeres til en drivkraftsdiskurs om at gavne deltagerne og sig selv ved at flytte fokus til et vækstpotentiale for arrangøren. I koblingen mellem fællesskabsdiskursen og opfattelsen af at kultur er et redskab til social klassifikation udfordres styregruppens fællesskabsdiskurs ved at etablere modsættende betydningsdannelser, der artikuleres i den nyetablerede diskurs om kultur for alle – også dem, som ikke ved det. Denne sproglige kamp ses ligeledes i arrangørenes sproghandlinger om kultur som personlig dannelse, der udfordrer styregruppens diskurs om

kultur som et fælles udbytte og dermed skaber en ny diskurs i sprogbrugen; diskursen om kultur som personlig dannelse.

DELTAGERPERSPEKTIVET- DISKURSER OG TENDENSER

I dette afsnit skal vi se, hvilke betydningsdannelser, der er i deltagernes italesættelser om kultur og kulturugens design. Alle udsagn er genereret via interviews og sproghandlingen er dermed en simpel distribution. De udvalgte udsagn er fra forskellige arrangementer, hvor deltageren har italesat sin oplevelse af kultur. Konteksten er dermed forskellig i udsagnene, hvilket vurderes som væsentlig for analysen, og vil derfor præsenteres nærværende i de udvalgte sekvenser. Slutteligt vil deltagernes diskurser og betydningsdannelser sammenholdes i forhold til styregruppens diskurser i dokumenterne.

En drivkraftsdiskurs om anderledes omgivelser og oplevelsen

I dette afsnit er formålet at analysere deltagernes udsagn om kultur, og drivkraften bag at deltage i det konkrete arrangement. Denne diskurs er kendetegnet ved at betone drivkraften for den enkeltes deltagelse, hvor omgivelserne og oplevelsesdimensionen er i centrum. I afsnittet skal vi se, hvordan deltagernes artikulationer danner en diskurs om kultur som en oplevelse og omgivelsernes betydning. En fællesnævner hos deltagerne er, at de betoner oplevelsesdimensionen og den umiddelbare underholdning, hvor der er variationer i deres fokus på omgivelsernes betydning og beskrivelser af deres oplevelse.

Til et arrangement, hvor en kunstner fortæller om sin kunst, inspiration og sine malerier i kantinen på en virksomhed er der en deltager, der efter arrangementet italesætter hvorfor hun har valgt at deltage (bilag 3, 33, 17):

I: Nå jamen øh vil du fortælle lidt om hvorfor du er kommet i dag og hvordan du oplevede det arrangement her?

L: Jamen det var bestemt nogle andre rammer, så det er og det at komme ud og se billederne og møde ham og snakke med ham. Man ser lidt og får pludselig et indblik i det når det er sådan her, så det øh det er det, det var rigtig godt

I: mmm

L: Ja det hvad skal man sige, det var en god oplevelse at møde ham her og man følte jo så får man pludselig, man går jo ikke ud og ser virksomheden, hvis ikke det var for at der var den her udstilling” (bilag 4, 66, 1).

Her italesætter hun, at netop rammerne har været medvirkende til, at hun fandt arrangementet interessant og spændende. At hun i sin sproghandling anvender en frase som ”det var bestemt

nogle andre rammer”, betoner hun også det anderledes og det særlige ved omgivelserne, som her er i en virksomheds kantine. Med denne artikulation ses en parallel til innovationsdiskursen om nye rammer i kulturlivet, da betydningsdannelsen om omgivelsernes betydning reproduceres i hendes udsagn. Dog anvendes omgivelsernes betydning i en sproglig kobling med hendes personlige interesse for den kunstner, der afholder arrangementet, hvormed hendes italesættelse transformeres til en drivkraftsdiskurs.

En anden deltager italesætter ligeledes en betydningsdannelse om omgivelsernes betydning for hendes deltagelse. Hun deltog til åbningsarrangementet på Erhvervsskolerne og er uddannet på skolen. Hun fortæller, at hun fik en god oplevelse og at omgivelserne havde en særlig betydning for hendes oplevelse:

I: Ja, hvor spændende. Hvem vil du sige er ansvarlige for den oplevelse som du har fået her i dag?

L: Hvem der er ansvarlige? [-] Øh det er et godt spørgsmål. Selvfølgelig nok de musikere som spillede og det, men skolen har en betydning. Altså det betyder jo også noget at jeg selv har gået her og sådan, så jeg kigger nok efter nogle andre ting på rundvisningen, men ja.

I: mmm

L: Men jeg synes det var sjovt og anderledes at høre noget musik og på den måde kultur på erhvervsskolerne. Altså det er jo anderledes end øh hvis man er til noget i messecenteret eller sådan noget. Det her var jo helt anderledes og jeg synes også der var mange mennesker

I: Ja. [-] Hvad forventer du af kultur og kulturarrangementer når du deltager?

L: Jamen jeg forventer normalt noget underholdning og en oplevelse på den måde. Det er nok lidt forskelligt [-] fordi i dag var jeg spændt på at se skolen osv. og også at høre musikken, men jeg tror jeg fik en lidt anden følelse end mange andre måske. Altså også fordi jeg har gået her for mange år siden og jeg egentlig var her både for at se skolen men også for at høre musikken” (bilag 4, 49, 11).

Hun italesætter, at omgivelserne har betydning for hendes oplevelse af arrangementet, da hun har gået på skolen tidligere. I hendes anvendelse af ordet ”følelse” i sin beskrivelse af sin oplevelse ligger også en reference til en emotionel og betydelig oplevelse for hende – et indtryk, der går ud over underholdningsdimension. Her sammenligner hun sin oplevelse på Erhvervsskolerne med de andre koncertoplevelser, hvortil hun siger, at denne oplevelse var anderledes, fordi omgivelserne havde betydning for hende. I denne sproghandling kan der dermed identificeres en særlig betydningsdannelse med fokus på netop omgivelsernes betydning for ople-

velsen. Deltagerne artikulerer dermed en betydningsdannelse om omgivelserne, som væsentlige for deres deltagelse samt for oplevelsens karakter. Som nævnt anvender deltagerne dele af innovationsdiskursen om omgivelsernes anderledes karakter, men anvender det i forhold til deres drivkraft for deltagelse.

Delkonklusion

I ovenstående er det vist, hvordan deltagerne etablerer en ny drivkraftsdiskurs om at deltage i kraft af omgivelsernes betydning. Denne drivkraft om omgivelsernes betydning blandes med arrangementets indhold, hvor omgivelserne tillægges betydning i forhold til deres drivkraft og den oplevelse de får. Som vist er diskursen transformerende af diskursordenen ved at anvende elementer fra innovationsdiskursen som drivkraft for egen oplevelse, hvorimod styregruppens innovationsdiskurs er orienteret mod et politisk investeret ønske om, at omgivelserne skal nytænkes i skabelsen af arrangementerne. Derfor får denne diskurs om omformende karakter og anvender etablerede diskurser på nye måder, og derved bliver deltagernes sproghandlinger etablerende i form af en ny drivkraftsdiskurs om anderledes omgivelser og oplevelsen.

Kultur som fællesskab og socialt samvær

Formålet med dette afsnit er at afdække de betydningsdannelser om kultur som fællesskab og socialt samvær, som artikuleres af deltagerne. Denne diskurs er karakteriseret ved en kulturopfattelse, hvor kultur er kontekst for socialt samvær og i afsnittet skal vi se, hvordan den delvist reproducerer en betydningsdannelse fra styrergruppens fællesskabsdiskurs, men tilføjer et nyt perspektiv om fællesskabets udbytte for den enkelte.

Til åbningsarrangementet på Erhvervsskolerne med musik fra Aalborg Symfoniorkester italesatte en deltager, at kultur har at gøre med socialt samvær:

”I: Ja. Hvis du skal sige, hvem der var ansvarlig for at du fik den oplevelse som du gjorde i dag, hvem er det så?

A: Jamen [-] altså det var der jo mange der var. Det var både dem der spillede musikken og øh dem der gik rundt med paraplyen der. De sørgede jo for vi kom de rigtige steder hen. Men også dem jeg gik med i min gruppe, fordi vi snakkede jo om det undervejs og det tror jeg altså også betyder noget. Jeg gik ikke med nogen jeg kendte, så det betød altså også noget for den oplevelse jeg fik at vi gik rundt og at jeg snakkede med nogle andre mennesker end dem jeg kendte og jeg vidste også kom i dag” (bilag 4, 47, 19).

I ovenstående italesætter hun en opfattelse af, at den sociale kontekst til kulturarrangementet havde betydning for hendes oplevelse. I hendes formulering om, at hun gik med nogle andre end dem hun i forvejen kendte og at det betød noget for oplevelsen er en artikulation, der reproducerer den del af styregruppens fællesskabsdiskurs om, at kultur opleves bedst sammen med andre, men tilføjer et nyt perspektiv, da fællesskabet knyttes til hendes personlige oplevelse. Denne opfattelse af kultur som et fællesskab og socialt samvær, der skaber et udbytte for den enkelte kan understøttes med Bourdieus begreb om social kapital. Med social kapital menes der menneskets ressourcer, i form af relationer indenfor slægtsskab, venskab, personkontakt og andre former for sociale bånd, der knytter en gruppe af personer sammen (Broadly 2000, 472). En væsentlig pointe i forhold til at forstå begrebet social kapital og dets funktion, er netop Bourdieus pointe om, at individer i en gruppe hver især indtager sin position (med afsæt i deres økonomiske og kulturelle kapital) og fra hver deres position knytter kontakter, der ”udgør en særlig slags ressource, nemlig den sociale kapital, som alle gruppens medlemmer kan drage fordel af” (ibid.). Med denne teoretiske pointe kan der argumenteres for, at hendes sproghandling etablerer en sprogekobling mellem en oplevelse af kultur, som et fællesskab og et socialt samvær overfor en opfattelse af det sociale samvær, som et personligt udbytte. I hendes formulering om, at det havde betydning, at hun snakkede med de andre i hendes gruppe etableres en sprogekobling mellem fællesskabsdiskursen og en individorienteret perspektiv om eget udbytte, der har fælles træk med betydningsdannelser fra arrangørernes diskurs om kultur som personlig dannelse. At hun indgår i et socialt fællesskab, hvor individerne er positioneret med hver deres potentialer og grad af kulturel kapital, får betydning for hendes oplevelse og dermed skabes en oplevelse af kultur, som et fællesskab, hvor hun og de andre der er inkluderet i fællesskabet kan drage nytte af fællesskabets ressourcer i egen personlige erfaring og dannelse. Fællesskabsdiskursen bliver dermed transformeret til en diskurs om kultur, som et fællesskab, hvor den enkelte bidrager med sin positioner og kan trække på fællesskabets ressourcer i sin egen personlige oplevelse.

Perspektivet om fællesskabets betydning, italesættes ligeledes af en deltager fra malerarrangementet på et galleri (bilag 3, 39, 27). Hun fortæller, at hun kender galleriet på forhånd og kommer til deres arrangementer og engang i mellem kommer og kigger på udstillingerne:

”I: Det kan godt være et underligt spørgsmål, men øh altså hvis du skal sætte ord på hvordan du tror, at folk her i Vesthimmerland helt generelt opfatter kultur, hvad er kultur herude og for folk?

E: hmm [-] altså jeg tror det er fællesskabet. At man mødes med nogen, og mødes med nogen måske på tværs af nogen ting. Altså det tror jeg. Det er hvert fald det jeg selv har fået øje på

I: mmm

E: Det det er blevet [-] det er blevet mere vigtigt” (bilag 4, 72, 50).

Som det første taler hun om fællesskabet, hvorefter hun uddyber med at forklare, at det betyder noget, at man kan mødes med andre mennesker – og en mangfoldig flok af mennesker. I denne betydningsdannelse vægtes netop fællesskabet og det at være i et socialt samvær med andre, hvor man oplever kulturen, men til trods for forskelligheder bliver en del af det fællesskab, der eksisterer til et arrangement. Her trækkes på fællesskabsdiskursen om, at kultur er for alle og bør opleves i fællesskab, men blander fællesskabsdiskursen med en betydningsdannelse om, at være en del af fællesskabet har en personlig gevinst eller et udbytte. Hun fortæller senere i samtalen, at: ”lige pludselig gik det op for mig, at hold da op lige pludselig når vi er færdige med børnene så er der egentlig mange øh kontakter på en eller anden måde der godt kan forsvinde” og siger herefter, at den kontakt ”den er der jo ikke på samme måde sådan, den skal man ud og opsøge. Og det tror jeg så går vi til sådan nogle kulturting det tror jeg” (bilag 4, 73, 105). Med denne italesættelse etableres en betydningsdannelse om kultur, som en kontekst, hvor man kan blive en del af et fællesskab og få en kulturoplevelse, men også blive en del af et socialt samvær, som er særlig vigtig for hende og netop har en betydning for hende.

Til samme arrangement er der endnu en deltager, der italesætter fællesskabet og en oplevelse af, at det sociale samvær til arrangementet er vigtig for kulturoplevelsen. Hun fortæller, at hun havde tænkt, at hun skulle ned og se arrangementet, men var så blevet spurgt af en bekendt, om hun ville tage billeder til arrangementet. Hun fortæller, at hun blev positivt overrasket over sin oplevelse af arrangementet:

”K: Og jeg vil sige, at jeg havde ikke forestillet mig, at det var så godt. Jeg tænkte jo også sådan lidt ”arrh at male et fælles maleri”, men min oplevelse er egentlig meget positivt. Jeg synes faktisk det var sjovt at lave det sammen, fordi man kan sige, det gør man jo alt for lidt. Så selvom jeg bare fotograferer, så er man jo lidt en del af det og det gør man jo alt for lidt” (bilag 4, 74, 23).

Hun siger, at hun synes det er ”sjovt” at lave det sammen og henviser til, at hun netop synes det er sjovt grundet fællesskabet. At hun, trods hun ikke maler, men blot fotograferer, bliver en del af oplevelsen og fællesskabet er det opløftende for hende, som netop gør, at hun får en positiv oplevelse. Som argumenteret for i ovenstående etableres her ligeledes en betydningsdannelse om kultur som en kontekst for socialt samvær, hvor styregruppens fællesskabsdiskurs anvendes på en ny måde ved at betone det fælles udbytte, men kobles med et personligt element og udbytte i sprogbrugernes italesættelser. I disse udsagn blandes fællesskabsdiskursen med en opfattelse af fællesskabet, som en personlig gevinst ved at positionere kultur som en kontekst, hvor individet har mulighed for at indgå i et fællesskab, der har et individuelt og personligt udbytte. Til forskel fra styregruppens formuleringer i fællesskabsdiskursen, er denne diskurs transformerende ved netop at betone en personlig effekt og udbytte, ved at indgå i et fællesskab. Altså tilslutter deltagerne sig dele af fællesskabsdiskursen, men transformerer denne ved at tilføje et element om, at individet får et personligt udbytte ved at indgå i fællesskabet. I deltageres sprogkoblinger reproduceres fællesskabsdiskursen delvist via de præsuppositioner om, at man gerne vil være social og mennesket er et socialt væsen, som bliver transformerende af diskursordenen ved at tilføje perspektivet, om at individet får et personligt udbytte ved netop at indgå i fællesskabet. Altså resulterer deltageres sprog handlinger i etablering af en ny diskurs om kultur som et fællesskab og socialt samvær, der netop har et udbytte for den enkelte, som det nye element.

Delkonklusion

Opsummerende er det vist, at diskursen om kultur som et fællesskab og socialt samvær anvender dele af fællesskabsdiskursen ved at positionere kultur, som en kontekst for at indgå i et fællesskab og socialt samvær, men tilføjer et personligt udbytte ved at etablere en betydningsdannelse om, at individet får et personligt udbytte ved at indgå i fællesskabet. Denne diskurs positionerer dermed kultur som et medium eller en kontekst for socialt samvær, som går ud over ens normale sociale liv og det får en transformerende karakter, i kraft af fællesskabet som et personligt udbytte. Deltageres sprog handlinger resulterer i en etablering af en ny diskurs, der tilføjes til diskursordenen om kultur som et fællesskab og socialt samvær, som netop har betydning for den enkeltes udbytte.

Kultur som klassificeringsredskab

I dette afsnit vil der analyseres, hvilke betydningsdannelser der etableres i deltagernes artikulationer om kultur. Et fællestræk i udsagnene er opfattelsen af, at der er en gruppe borgere, som ikke bruger kulturtilbuddene, da de ikke ”ved” hvad kultur er og derfor ikke tror, at kultur er noget for dem. I afsnittet skal vi se, hvordan diskursen om kultur som et klassificeringsværktøj, dannes i sprogbrugernes artikulationer ved at trække på diskursen om kultur for alle og udfordrer denne diskurs’ ideologiske effekt ved en ideologisk kamp i sproget ved at tilføje et modsatrettende perspektiv.

En deltager italesætter en opfattelse af, at det ikke er alle, der bruger kulturtilbuddene og at årsagen er uvidenhed om, hvad kultur kan og gør for den enkelte. Denne sproghandling er efter åbningsarrangementet på Erhvervsskolerne:

”I: Ja. [-] Hvordan tror du så at folk oplever kultur i Vesthimmerland helt generelt og hvem har ansvaret for kulturen?

L: Jamen det er svært at sige, fordi øh jeg ved ikke. Hvad er kultur egentlig, ik? Altså kultur kan jo være mange ting og sådan noget. Det er sådan lidt svært at sige hvad kultur er

I: Ja det kan jeg godt forstå

L: Men jeg tror også at det er sådan mange har det, hvert fald lidt. Sådan kultur ja men okay. Hvad er det for mig-agtig. Der er nogen som går meget op i kultur og så videre og som går til alt muligt hele tiden, men der er også nogen som kun kommer til koncerter og ting, som de ved hvad er for noget og de ved, at de får en god oplevelse ved at komme til. Jeg tror det er meget forskelligt hvad folk synes kultur er – nogen er brede og andre ved måske ikke så meget om det sådan” (bilag 4, 49, 29).

I ovenstående italesætter deltageren en kulturopfattelse, der er bred og afhængig af sprogbrugeren. Hendes artikulation etablerer en betydningsdannelse om kultur, som et bredt og fortolkningsspørgsmål. Netop dette har Sigrud Røyseng diskuteret i sin indledning ”Hvad er kulturpolitik og kulturpolitisk forskning?” i *Nordisk kulturpolitisk tidsskrift* (2014). I hendes diskussion af to komplekse begreber og deres sammensmeltning; kultur og politik, pointerer hun, at kulturbegrebet kan opdeles i et smalt og et bredt kulturbegreb. Med et smalt kulturbegreb, har kultur at gøre med en række kunst og kulturudtryk, hvor et bredt kulturbegreb udfolder sig til at være ”forståelsesformer og livspraksisser som griper inn på alle livets og virkelighetens områder” (Røyseng 2014, 5). Med afsæt i denne definition, velvidende at der eksisterer utallige definitioner, er kultur stadig bred og kan virke u håndgribelig. Denne bredde

og de mange variationer i kulturbegrebets forståelse og anvendelse, kan sandsynligvis også være årsag til denne deltagers pointe om kultur. Hun italesætter, at der er forskel på, hvad folk tænker kultur er og dermed også, hvilke kulturarrangementer, de deltager i. Med hendes italesættelse om, at der er nogen som ”går meget op i kultur” og nogen, som kommer til koncerter etableres en distance og en opdeling mellem de finkulturelle og massekulturelle arrangementer. Hermed bliver kultur et klassificeringsværktøj til at opdele folk med hver sin kulturelle interesse. Som led i opdelingen, betoner hun ligeledes individets nyttetanke om kultur – ”hvad er kultur for mig”. Her formulerer hun en opfattelse af, at kultur skal have en effekt for den enkelte og dermed blandes med en nytteopfattelse af kultur, der også har at gøre med interesse. Betydningsdannelsen af kultur som et klassifikationsredskab italesættes af en deltager fra galleriarrangementet:

I: Ja. Hvis jeg spørger dig ind til, hvordan du tror folk her i Vesthimmerland opfatter kultur – hvad er kultur for borgerne herude?

L: Ja det ved jeg godt nok ikke.

I: Nej

[...] L: Altså Hvalpsund og Løgstør og Aalestrup, altså der er virkelig mange kunstnere, men sådan om[-] om den almindelige befolkning kommer herind, altså det er de færreste vi har set herinde hvert fald. Men det er jo ikke fordi de ikke er interesseret, fordi når der har været Jazzuge i Hvalpsund, der har simpelthen været fuldt. Jeg ved godt at der kommer lidt øl og lidt mad med også, men det er stadigvæk kultur, ik?

I: Jo helt kart. Så det kommer folk til

L: Ja, det tror jeg. Det gør de fleste da. Og nogen er til sådan noget kunst som er på en anden måde” (bilag 4, 70, 64).

Til spørgsmålet responderer hun med, at hun ikke ved, hvad folk opfatter som kultur i kommunen, hvorefter hun alligevel skaber en betydningsdannelse om, at nogle folk anvender de mere finkulturelle tilbud (som f.eks. udstillingen og galleriet) og siger at ”det er de færreste vi har set herinde”. I dette udsagn understøttes ovenstående udsagns pointe om, at der er forskellige grupper af folk, der deltager til forskellige arrangementer – selekteret mellem finkulturelle arrangementer og massekulturelle arrangementer alt efter interesse. Denne diskurs er dermed karakteriseret ved at etablere en betydningsdannelse af kultur, som et socialt selekterende værktøj, der opdeler mellem brugere af finkulturelle tilbud og massekulturelle tilbud. Med disse sproghandlinger kan der argumenteres for, at deltagerne tilslutter sig dele af fælles-

skabsdiskursen ved at betone det mangfoldige og det faktum, at der er kulturarrangementer for alle, men at nogle er til det finkulturelle og andre til det massekulturelle. I denne sprogekobling mellem fællesskabsdiskursen og kultur som klassifikationsredskab, etableres en ny diskurs om kultur som et klassificeringsredskab, hvor der trækkes på dele af fællesskabsdiskursen i form af at der er kulturtilbud for alle, men at kultur er et klassifikationsredskab i form af kulturel interesse. Denne opfattelse af kultur som et socialt klassifikationsredskab kan understøttes af den bourdieuianske og sociologiske forskning, hvor kultur bliver brugt til positionering af forskellige grupper i samfundet – her etableres en distance mellem kultur for de med finkulturelle interesser og dem med massekulturelle interesser. Dette perspektiv om, at der er forskellige grupper, der har interesse i forskellige slags kulturelle arrangementer italesætter en deltager fra arrangementet på Erhvervsskolerne. Han italesætter også en opfattelse af, at valg af kulturarrangementer er interessepræget og at der er nogen, som ikke forstår kultur og ikke kan lide det:

I: Ja. Hvad så i forhold til det her med kultur. Når du kommer til et arrangement, som det i dag hvad forventer du så af kultur og kultur i Vesthimmerlands Kommune i det hele taget?

O: Ja, men se jeg vælger jo selv det jeg kan lide, kan du se det?

I: Ja, men hvad får dig så til at vælge bestemte ting?

O: Hvis jeg nu skal være rigtig rigtig flabet, så et kryds på et lærred, der er lavet af en abekat eller noget lignende, det er nok ikke lige min kop te.

I: Nej

O: Men hvis der er lavet noget, som har mening og som ligner noget, jo så er det meget interessant og det synes jeg egentlig vi har for lidt. Jeg kunne jo være fræk og så sige, man kunne jo tage skagensmalerne, som nogle enkelte, der lavede noget, der var rigtig rigtig stilet. Jeg kunne godt lide de billeder og jeg tror også, og nu har jeg levet i nogle år, jeg tror der er en hel del mennesker, der måske ikke vil indrømme, at de ikke kan forstå eller kan lide det de ser og så videre.

[...] Jeg vil gerne have noget der har jordforbindelse. Det må for *guds skyld* ikke være svævende, hvor det ikke har jordforbindelse. Det skal man sørge for efter min mening at det både har og får det frem i det.

I: mmm

O: Fordi det tror jeg, altså der kan folk/altså der kan, hvis man skal være fræk at sige, der kan de mindre bemidlede, der mener jeg jo selv, at jeg hører til

I: mmm

O: det kan vi også være med på” (bilag 4, 42, 60).

I udsagnet italesætter deltageren ligeledes kultur, som et redskab til social klassifikation mellem dem, som er til det finkulturelle og dem, som er til det mere massekulturelle. Med dette italesættes også en opfattelse af, at det anerkendte og accepterede indenfor kulturlivet er kultur som finkultur. Hans pointe om, at han selv tilhører den samfundsklasse, som er ”mindre bemidlet” kan tolkes som et udtryk for, at han tilhører den samfundsgruppe, der ikke er (vel)forsynet med kulturel eller økonomisk kapital. I hans formulering opstår en sproglig kamp om kultur, som værende for alle i form af hans udsagn om, at nogle er til det abstrakte og nogen er til det ”jordnære”, som står i modsætningen til hans formulering om, at kulturen i højere grad har at gøre med det abstrakte og mere finkulturelle, hvor de ”mindre bemidlede” ikke kan være med på lige fod. Med denne sproghandling etableres en sproglig kamp om kultur som værende for alle og en tilslutning af styregruppens fællesskabsdiskurs, dog med den tilføjelse, at kulturen ikke er lige meget for alle i form af distancen mellem finkulturen og massekulturen.

Med afsæt i ovenstående sproghandlinger kan der argumenteres for, at denne diskurs er kendetegnet ved at etablere en betydningsdannelse om kultur som et selektivt værktøj, der distancerer brugere af finkultur, som besidder kulturel kapital og de borgere, som i højere grad anvender massekulturelle tilbud.

Delkonklusion

I ovenstående er det klargjort, at diskursen om kultur som et klassificeringsredskab er karakteriseret ved en betydningsdannelse om kultur, som et selektivt værktøj, der positionerer gruppen med ressourcer og kulturel kapital, som det anerkendte og gruppen, der i højere grad er til det massekulturelle. Her trækkes på elementer af fællesskabsdiskursen ved at reproducere elementet om at kultur er for alle, men dog transformeres denne ved netop at tilføje et perspektiv om, at kultur også er et klassificeringsredskab til opdeling af sociale grupper med forskellige kulturelle interesser. Altså etableres der i deltagernes sproghandlinger en ny diskurs om kultur som klassificeringsredskab, der opdeler kulturbrugere efter interesse, men dog trækker på dele af fællesskabsdiskursen ved at artikulere en betydningsdannelse om, at der er kulturtilbud til alles interesser selekteret mellem interessen for massekulturelle eller finkulturelle arrangementer.

Opsummering - deltagerdiskurserne i forhold til diskursordenen

I dette afsnit vil ovenstående analytiske pointer om deltagernes diskurser, forholdes til de diskurser, der er identificeret i styregruppens dokumenter. Som konkluderet ovenfor er deltagernes sproghandlinger karakteriseret som transformerende af diskursordenen, ved at trække på forskellige dele af styregruppens betydningsdannelser, som er formuleret i dokumenterne i nye sproglige koblinger med nye perspektiver. Disse sprogkoblinger resulterer i skabelsen af nye diskurser ved at anvende elementer fra styregruppens diskurser på nye måder og dermed at etablere en ideologisk kamp i sproget, som vil udfoldes yderligere. Styregruppens dokumenter kan genremæssigt karakteriseres som dokumenter, der har en transformerende effekt ved netop at etablere bestemte virkelighedsopfattelser af kultur, som er ideologisk investeret. Med andre ord er styregruppens dokumenter et forsøg på at etablere bestemte opfattelser og diskursive grænser for kultur og kulturugen ved at "tilbyde" perspektiver, som netop er afsættet for styregruppens ønsker. Med disse formuleringer etableres en diskursiv orden, hvor deltagerne kan anvende dele af i deres italesættelser af kultur. I deltagernes sproghandling om drivkraften for deltagelse etableres en ny diskurs om drivkraften, hvor omgivelserne og interessen for arrangementet er i centrum. Her anvendes dele af innovationsdiskursen om omgivelsernes betydning i en anderledes sprogkobling, ved at anvende omgivelsernes betydning for individets egen oplevelse, modsat formuleringen i styregruppens dokument, hvor omgivelsernes betydning formuleres, som et politisk ønske for arrangementerne. I deltagernes sproghandling etableres dermed en ideologisk kamp i sproget, hvor deltagerdiskursen etablerer en nye diskurs og genrer til diskursordenen ved at tilføje et element om omgivelsernes betydning for den sociale kontekst, som drivkraft for den enkeltes deltagelse. Med deltagernes italesættelser om kultur som et fællesskab og et socialt samvær, etableres en ny diskurs, hvor kulturarrangementer bliver en kontekst, hvor individet indgår i et fællesskab, der har et udbytte for den enkelte. I sproghandlingerne kobles elementer fra fællesskabsdiskursen med et nyt perspektiv om fællesskabet, som havende en effekt og nytte for det enkelte individ. Altså etableres der en kobling mellem fællesskabstænkningen og modsætningen om kultur, som individuelt udbytte, hvilket resulterer i en sproglig kamp, hvor deltagerne delvis tilslutter sig fællesskabsdiskursen, men tilføjer et nyt perspektiv om, kultur som personligt udbytte i kraft af fællesskabet. Denne sproglige kamp handler dermed om at deltagerdiskursen bliver et udtryk for en virkelighedsopfattelse af kultur, der står i modsætningen til styregruppens diskurs, som er en ideologisk investeret diskurs, der etablerer en bestemt og politisk investeret kultur-opfattelse til gavn for kulturugen. På samme måde etableres en ny diskurs i deltagernes itale-

sættelser ved betydningsdannelser om kultur som et socialt selektivt værktøj, der positionerer forskellige sociale grupper efter kulturel interesse (finkulturel eller massekulturel) med det finkulturelle som det anerkendte. Sproghandlerne etablerer en ny diskurs, hvor kultur til dels er for alle, som formuleret i styregruppens dokumenter, men her tilføjes en opfattelse af, at kultur er et redskab til en social klassifikation efter interesse – der er kultur for alle, men kultur opdeler sociale grupper efter interesse. Med denne tilføjelse bidrager diskursen til en ideologisk kamp i sproget, hvor styregruppens fællesskabsdiskurs og dennes ideologiske effekt udfordres, ved at tilføje et modsættende perspektiv og der etablerer deltagerdiskursen nye grænser for den diskursive orden.

Med ovenstående er det vist, at deltagernes sproghandler i kraft af deres genrer som italesættelser af betydningsdannelser om kultur, tilføjer nye perspektiver til diskursordenen. Styregruppens diskurser er ideologisk investeret, i kraft af deres politiske virke i etableringen af en diskursiv orden om kulturugen, hvormed der formuleres ønskværdige perspektiver på kulturugen. Styregruppens diskurser er politisk og ideologisk investeret forstået på den måde, at de søger at etablere bestemte betydningsdannelser om kulturugen, som får en ideologisk effekt i kraft af distributionen (når ud til mange med en ønskelig opfattelse af kulturugen), hvormed de kan karakteriseres som betydelige for den sociale praksis. Den diskursive orden bliver dermed central i forhold til at producere styregruppens diskurser som ideologiske, men udfordres og transformeres i deltagernes sproghandler, da der tilføjes nye genre til diskursordenen og dermed nye betydningsdannelser om kultur. Disse nye diskurser trækker på dele af innovationsdiskursen med et nyt fokus i form af omgivelsernes betydning for den enkeltes oplevelse, fremfor et politisk ønske, som i styregruppens diskurs. Herudover etableres en ny diskurs om kultur som et fællesskab og et socialt samvær, som til dels anvender betydningsdannelsen om fællesskabet i kulturen i overensstemmelse med styregruppens fællesskabsdiskurs, men tilslutter et nyt perspektiv om fællesskabet og det sociale samvær, som et personlig udbytte for den enkelte. Her transformeres diskursordenen ved at tilføje en diskurs, der betoner kultur som en kontekst for socialt samvær, som har en særlig personlig betydning for den enkelte modsat styregruppens fællesskabsdiskurs, der beskæftiger sig med en fælles oplevelse og inklusionen af alle i kulturlivet. Diskursen om kultur som klassificeringsredskab karakteriserer kultur som et socialt og selektivt værktøj til opdeling af grupper mellem kulturel interesse – herunder i forhold til tilslutningen til fin- eller massekultur. Som vist anvender sprogbrugerne den del af fællesskabsdiskursen om, at kultur er for alle på en anderledes måde, ved at opdele kultur i sociale grupper modsat fællesskabsdiskursen, der anskuer kultur som et

ligeligt fællesskab, hvor alle er inkluderet ligeligt. Med kultur som klassificeringsredskab etableres en modsættende betydningsdannelse om, at kultur i højere grad er mere for nogen end andre, hvor finkultur er det anerkendte og at kultur er et redskab til social opdeling efter interesse.

DISKUSSION

Som argumenteret for i de opsamlende afsnit foregår der en ideologisk kamp i sproget. I styregruppens dokumenter skabes diskursen om at skabe kulturugen i fællesskab, innovationsdiskurs om nye rammer i kulturlivet og en fællesskabsdiskurs om kultur for alle. Som vist i analysen, er der nogle sproglige koblinger i borgernes sproghandling (deltagerne og arrangørerne), hvor dele af styregruppens diskurser kobles med nye perspektiver (f.eks. koblingen mellem drivkraft for deltagelse og omgivelsernes betydning, kobling mellem potentielt fælles oplevelsesudbytte og et vækst og økonomisk udbytte for arrangører, kobling mellem fællesskabsdiskursen om kultur for alle og kultur som et redskab til social klassifikation). Disse sproglige koblinger resulterer i etablering af nye diskurser i borgernes sproghandling, hvor diskurser opstår i borgernes sprogbrug, som netop delvist trækker på dele af styregruppens diskurser. I arrangørernes sproghandling opstår følgende nye diskurser: 1) drivkraft om anderledes oplevelse på fælles præmisser, der kobler innovationsdiskursen med en drivkraft for at tilbyde et arrangement på fælles præmisser, 2) drivkraftsdiskursen om at gavne deltagerne og sig selv, der trækker på innovationsdiskursens og diskursen om at skabe ugen i fællesskabet ved at trække på en udbytte tænkning, men tilføjer et nyt perspektiv ved at flytte fokus fra et fælles udbytte til et individuelt og økonomisk og vækststudbytte for arrangøren, 3) en diskurs om kultur som personlig dannelse, der er positioneret modsat fællesskabsdiskursen samt 4) diskursen om kultur for alle – også dem som ikke ved det, der anerkender fællesskabsdiskursen, men tilføjer en kulturopfattelse hos nogen i samfundet, hvor kultur er et socialt redskab til opdeling af grupper, hvor nogle er mere ”inkluderet” i kulturlivet end andre. I deltageres sprogbrug opstår følgende diskurser: 1) en drivkraftsdiskurs om en anderledes oplevelse og omgivelsernes betydning, der anvender dele af innovationsdiskursens fokus på omgivelsernes betydning for oplevelse, men blandes med en interessedimension og derved blandes til en drivkraft for deltagelse, 2) kultur som fællesskab og socialt samvær, der har elementer fra fællesskabsdiskursen ved at betone et fællesskab og et fælles udbytte, men her transformeres diskursen til en ny diskurs ved at tilføje et perspektiv om, at fællesskabet netop er konteksten for et individuelt og personligt udbytte samt 3) kultur som klassificeringsredskab, der trækker på fællesskabsdiskursen om kultur for alle og reproducerer denne betydningsdannelse ved at anerkende, at der er kulturtilbud for alle, men tilføjer et nyt perspektiv til denne diskurs om, at kultur alligevel er et klassificeringsredskab til at inddele socialt efter interesse efter finkulturel eller massekulturelle arrangementer. Med etableringen af nye diskurser etableres en ideolo-

gisk kamp i sproget, hvor styregruppens diskursers ideologiske effekt udfordres ved borgerne etablerer nye diskurser og måder at tale om kultur og kulturugen på, der både trækker på dele af og er i modsætning med styregruppens diskurser (kultur som personlig dannelse og fællesskabsdiskursen, kultur for alle overfor kultur som opdelingsredskab). Som klargjort hos Fairclough, er diskurs både en form for social praksis, der kan forandre eller reproducere identiteter, viden og sociale relationer, men diskurs formes og påvirkes også af andre sociale strukturer og praksisser (Jørgensen & Phillips, 77). Med dette kan der argumenteres for, at deltageres diskurser netop både formes af den sociale praksis i form af de eksisterende arrangementer, men også er skabende af den sociale praksis ved at forandre den viden og de betydnings-systemer, der eksisterer i styregruppens formuleringer. Altså er borgernes sproghandlinger ikke bare reproducerende af den diskursive praksis, som er etableret af styregruppen, men udfordrer denne ved netop at anvende nye ord og sprogkoblinger til at forklare og etablere betydningsdannelser, der går ud over den diskursive praksis og dermed etablerer nye diskurser, der tilføjes til diskursordenen og derved bidrager til en transformation af diskursordenen, som har betydning for den sociale praksis.

Opsummerende kan det siges, at styregruppens politiske etablerede fællesskabsdiskurs om kultur for alle delvist reproduceres af borgerne ved at anerkende, at der er kultur for alle, men at kultur også opfattes, som et redskab til en social klassifikation – enten i form af interesse (masse/finkultur) eller som redskab til inddeling efter kulturel kapital, hvor kultur er ”mere” for nogle grupper end andre. Denne transformation af diskursordenen blandes med en drivkrafts- og en udbyttediskurs om, at individet selv kan få noget ud af det (både hos arrangør og deltagere), hvormed der tilføjes nye perspektiver til diskursordenen og dermed etableres nye diskursive grænser for betydningsdannelser om kultur og kulturugen.

Med afsæt i Kulturministeriets strategihæfte *Kultur for alle – kultur i hele landet* (2009) og dets pointe om, at ”Kulturen fremover skal være for alle” (Kulturministeriet 2009, 4) udtrykkes også et perspektiv om, at det på daværende tidspunkt ikke var en udbredt opfattelse, at kulturen og kulturlivet i Danmark inkluderede alle. Med denne pointe og den kendsgerning, at styregruppen har været initiativtagere og har haft ambitioner om at skabe en kulturuge for alle, bliver en interessant diskussion, hvorvidt formuleringerne i dokumenterne har haft en ambition om at etablere og danne bestemte ideologiske virkelighedsopfattelser, hvorfra borgerne kan opleve kulturugen og arrangementerne på. Det faktum, at sproget er et centralt værktøj til at etablere mulige virkelighedsopfattelser, kan forklare, hvordan borgernes udsagn til dels trækker på dele af styregruppens diskurser og at diskurserne har været centrale

i individernes sproghandlinger om deres opfattelse. Med tidligere kulturministers formulering om, at kultur bør være for alle samt det øgede fokus på brugerinddragelse og fokus på brugerne, som ligeledes formidles i *Reach Out Inspirationskataloget – naviger i brugerinddragelse og brugerdreven innovation* (2012) kunne man forestille sig, at et øget fokus på brugerne og med et ønske om at skabe en kulturuge, der er for alle og inkluderer alle borgere netop har været et forandringsønske, hvor sproget har været det medium, som kunne etablere de ønskede betydningsdannelser om, at netop kultur er for alle, hvis tendensen i højere grad er, at kulturopleves som forbeholdt bestemte grupper. Med denne pointe kan styregruppens diskursers effekt karakteriseres som et ønske om en diskurs, der har en social forandringseffekt ved netop at tilbyde en diskurs, der er ideologisk investeret i form af den kulturopfattelse, der ønskes – her fællesskabsdiskursen om kultur, som værende for alle. Med styregruppens ønske om at skabe en kulturuge, der inkluderer alle i et ligeligt fællesskab, er det sandsynligt, at dette ønske kan have afsæt i netop samme opfattelse, som kulturministerens formuleringer indikerer – at kultur ikke opleves som værende for alle, men at styregruppen ønsker at gøre op med denne tankegang og inkluderer alle ligeligt i kulturlivet i Vesthimmerlands Kommune. Dette kan understøttes af borgerperspektiverne om, at kultur både opfattes som værende for alle af de sprogbrugere, der interviewes, men som også ytrer en opfattelse af, at nogen i samfundet opfatter kultur, som værende for bestemte grupper og kultur, som et socialt klassificeringsredskab. Med disse pointer kan der argumenteres for, at styregruppens fællesskabsdiskurs dermed har udfordret denne opfattelse, ved at indgå i en hegemonisk kamp i sproget om dominansmønstrene i kulturopfattelsen. Altså har styregruppens diskurs været tranformerende, men dog er der stadig en opgave i forhold til at få udbredt en fællesskabsdiskurs om kultur til den gruppe, som ikke er brugere af kulturlivet. Med analysen er det vist, at de deltagere og arrangører opfatter kultur som værende for alle (dog med positionering mellem kulturel interesse i form af masse eller finkulturel smag), modsat den opfattelse, de beskriver andre i samfundet har, hvor kultur er et socialt klassificeringsredskab, som opdeler folk efter kulturel forståelse og dermed opdeler dem hierarkisk.

Med ovenstående pointer er det væsentligt at vurdere, hvordan undersøgelsens resultater forholder sig i forhold til andre undersøgelser. Styregruppen har udarbejdet et spørgeskema til deltagerne af kulturarrangementerne, hvor der både indsamles kvalitativ og kvantitativ data i form af borgeroplevelserne af kultur og kulturugens design, som vil anvendes i en diskussion af afhandlingens resultater (bilag 5). I spørgeskemaet er der et spørgsmål om, hvorvidt omgivelserne har gjort en forskel for brugernes betydning svarer 27,5% nej og 72,5%

svarer ja. De betydningsdannelser, der er i svarene og uddybelserne går på at det enten ikke har betydet noget, eller at det har gjort arrangementet ”mere spændende”, ”skabt nye muligheder”, ”fanget opmærksomheden” og ”givet adgang til andre lokationer” (bilag 5). Med disse besvarelser er der dermed både formuleringer, der understøtter afhandlingens pointer, men også besvarelser, der ikke vurderer omgivelserne som særlig betydning for oplevelsen. Styregruppens innovationsdiskurs går på argumenterne om, at skabe en særlig oplevelse i form af nytænkning af rammerne for kulturlivet, hvilket også er det perspektiv, som formidles i besvarelserne. Spørgeskemasvarerne uddyber ikke nogle perspektiver i forhold til hvorvidt omgivelserne har været en del af drivkraften for at deltage, hvilket er tilfældet i både deltagerne og arrangørernes italesættelser. I arrangørernes drivkraftsdiskurs betones den anderledes oplevelse og omgivelsernes betydning her, hvor deltagerdiskursen betoner de anderledes omgivelseres betydning for oplevelsen – i spørgeskemaundersøgelsen betones ligeledes en overvægt af deltagere, der har oplevet at omgivelserne har haft en særlig betydning for deres oplevelse, hvorfor det vurderes, at resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen underbygger afhandlingens pointer ved at vise en betydningsdannelse om, at omgivelserne netop har haft en særlig betydning. I spørgeskemabesvarelserne tegner der sig et billede af, at besvarelserne underbygger pointen om kultur, som personlig dannelse og et udbytte for den enkelte. I et spørgsmål om, hvilken betydning det lokale kulturlivs betydning har går besvarelserne på: ”liv”, ”gang i byen”, ”indhold i tilværelsen”, ”indhold til travl hverdag”, ”tilhør og udvide horisont”, men også besvarelser som ”man kommer ud”, ”nærvær” og ”oplevelse”, der bringer samme perspektiv som fællesskabsdiskursen og diskursen om kultur som fællesskab og socialt samvær (bilag 5). Slutteligt er der besvarelser, der formidler brugernes oplevelse af, hvad der var særlig godt i kulturugen. Foruden at nævne konkrete arrangementer, er svarene centreret omkring: brede tilbud, forskellige steder geografisk og et bredt program, at mødes forskellige steder, at ugen og arrangementerne var ”alsidige” og ”mangfoldige” og havde en bred målgruppe, samt at der var ”noget til alle” og ”alle levekår” (bilag 5). Med de besvarelser formuleres en kulturopfattelse i overensstemmelse med styregruppens fællesskabsdiskurs og en kulturuge, der favner bredt og inkluderer alle. Denne opfattelse deler de sprogbrugere, der interviewes (både arrangører og deltagere), men de tilføjer dog også et perspektiv om, at nogen i samfundet opfatter kultur er for alle, men at kultur er et redskab til opdeling af kulturinteresse (fin/masse) og at der er nogen i samfundet, som opfatter kultur som et opdelingsredskab, der adskiller socialt efter kulturforståelse og dermed i modsætning til fællesskabsdiskursen. Netop denne pointe kunne tyde på, at ovenstående diskussion om, hvorvidt styregruppen

er nået i mål med at etablere en kulturuge, der er mangfoldig og inkluderer alle, er lykkedes i form af at de borgere, der har deltaget i kulturugen opfatter kultur som inkluderende, og kultur som værende noget for alle, men at deres pointer om, at nogle ikke opfatter det sådan og at kultur til stadighed er et selekterende værktøj mellem kulturelle interesser, ikke nødvendigvis er modsættende med fællesskabsdiskursen – kun i form af perspektivet om, at nogen i samfundet opfatter kultur som et redskab til social klassifikation og opdeling efter kulturel forståelse og dermed at kultur er mere for nogen end for andre. Opsummerende vurderes det, at afhandlingens resultater underbygges af spørgeskemaundersøgelsen ved netop at indeholde besvarelser, der formulerer de samme betydningsdannelser eller dele af dem, som er tilfældet i dataanalysen i afhandlingen. Et perspektiv i forhold til dette kunne være, at det kunne have været interessant at udvide undersøgelsen i afhandlingen med flere dokumenter fra styregruppens side, og muligvis både dokumenter og talehandlinger i forhold til kulturugen for at kunne sikre validiteten i de diskurser, der er tegnet fra styregruppen – forstået på den måde, at det er lettere at tegne et konsistent billede af styregruppens diskurser ved at undersøge flere dokumenter og muligvis både tale og skriftsprog. Med dette ville dialektikken mellem hvorvidt diskurserne formes eller former den sociale praksis og denne dialektik ville lettere kunne fremanalyses i form af at se betydningsdannelser i borgernes italesættelser. Dette ville sandsynligvis også gøre, at pointen om sprogets betydning for individernes måde at erkende og italesætte sin oplevelse på underbygges. Modspillet til kritikken er som argumenteret for, at styregruppens rolle som initiativtagere og ansvarlige for udbredelsen samt reklameringen for kulturugen i samspil med det faktum, at der på daværende ikke var andre formuleringer om kulturugen, netop karakteriserer styregruppens formuleringer og deres dokumenter, som politisk investeret i form af at tilbyde en virkelighedsopfattelse af den kommende kulturuge på forhånd.

DEL 4: KONKLUSION OG OPSAMLING

KONKLUSION

I afhandlingen kan det konkluderes, at borgerne i Vesthimmerlands Kommune italesætter kultur med afsæt i styregruppens formuleringer af kulturugens formål. Formålet med afhandlingen har været at undersøge de betydningsdannelser om kultur, som italesættes af borgerne (forstået som arrangører og deltagere) og forholde deres diskurser til de diskurser, der er identificeret i styregruppens dokumenter. I styregruppens dokumenter er der identificeret tre diskurser, som skabes i styregruppens dokumenter og som har en høj ideologisk effekt og et politisk virke ved at etablere betydningsdannelser om den kommende kulturuge, og dermed etablere grænserne for den diskursive praksis: diskursen om at skabe kulturugen i fællesskab, en innovationsdiskurs om nye rammer i kulturlivet samt en fællesskabsdiskurs om kultur for alle. Som påvist i analysen, er der identificeret nogle sproglige koblinger i borgernes italesættelser, hvor der anvendes dele af styregruppens diskurser samt tilføjes nye perspektiver. I arrangørernes italesættelser er følgende sproglige koblinger identificeret: kobling mellem drivkraft for skabe en anderledes oplevelse på fælles præmisser, kobling mellem udbytte fælles i form af en oplevelse overfor et fokus på eget vækstpotentiale og individuelt udbytte, en kobling mellem fællesskabsdiskursen og en opfattelse af kultur som et socialt opdelingsredskab. I deltagernes italesættelser er følgende sproglige koblinger identificeret: drivkraft om innovative omgivelser og indhold samt interesse, kultur som fællesskab koblet med kultur som individuelt udbytte, kultur for alle og kultur som klassificering i form af interesse. Som vist i analysen resulterer de sproglige koblinger og nye formuleringer i nye etableringer af diskurser, der tilføjes til diskursordenen. Det betyder, at disse sprogkoblinger bliver dér, hvor den ideologiske kamp i sproget opstår, som er medvirkende til forandring af den diskursive orden og den sociale praksis ved netop at etablere nye måder at koble ord på, og derved at skabe rammer for formuleringer, der går ud over strukturen – og her udfordres diskursordenen. I kraft af disse sproglige koblinger samt deltagernes italesættelser, der trækker på dele af styregruppens diskurser, men også tilføjer nye perspektiver, resulterer borgernes italesættelser om kultur og kulturugen i nogle ideologiske kampe i sproget; kultur som personlig dannelse overfor fællesskabsdiskursen, og kultur for alle kultur for alle overfor kultur som opdelingsredskab.

I afhandlingen det konkluderes, at borgerne i Vesthimmerlands Kommune italesætter kultur dels i overensstemmelse med styregruppens politik om kultur for alle og fællesskabsdiskursen, men tilføjer en opfattelse af, at kultur også er et redskab til en social opdeling og klassifikation i forhold til interesse og mængde af kulturel forståelse. Denne opfattelse af at kultur er for alle, men at der er nogen kultur er mere for end andre, blandes ligeledes med en vækstdiskurs og en udbyttetænkning, hvor fokus er på et individuelt udbytte, modsat styregruppens fælles udbytte i form af oplevelsesdimensionen. En konklusion er dermed, at sproget bliver centralt i individernes mulighed for at erkende og italesætte deres opfattelse, men også at omgivelserne, i form af den sociale virkelighed, også har en særlig betydning for, hvad der kan siges. Med dette kan der argumenteres for, at deltagernes diskurser netop både formes af den sociale praksis, i form af de eksisterende arrangementer, men også er skabende af den sociale praksis ved at forandre den viden og de betydningssystemer, der eksisterer i styregruppens formuleringer. Altså er borgernes sproghandlinger ikke bare reproducerende af den diskursive orden, som er etableret af styregruppen, men udfordrer denne ved netop at anvende nye ord og sprogekoblinger til at forklare og etablere betydningsdannelser, der går ud over diskursordenen og dermed etablerer nye diskurser og derved bidrager til en transformation af diskursordenen. I arrangørernes sproghandlinger skabes følgende nye diskurser: drivkraft om anderledes oplevelser på fælles præmisser, drivkraft om at gavne deltagere og sig selv, kultur som personlig dannelse og kultur for alle – også dem som ikke ved det. I deltagernes sproghandlinger dannes følgende nye diskurser i deres sprogbrug og koblinger: drivkraft for anderledes oplevelser og omgivelsernes betydning, kultur som fællesskab og socialt samvær samt kultur som klassificeringsredskab efter interesse.

Til besvarelsen af problemformuleringen kan der konkluderes, at borgerne delvis reproducerer styregruppens fællesskabsdiskurs ved at anerkende, at kultur er for alle, men transformerer betydningsdannelsen ved at tilføje et perspektiv om, at kultur også er et redskab til en social klassifikation - enten i form af interesse (masse/finkultur) eller i en opfattelse hos nogen om, at kultur er redskab til inddeling efter kulturel kapital, hvor kultur er ”mere” for nogle grupper end andre. Denne transformation af diskursordenen blandes med en drivkrafts- og en udbyttediskurs om, at individet selv kan få noget ud af det (både hos arrangør og deltagere), hvor der tilføjes nye perspektiver til diskursordenen og dermed etableres nye diskursive grænser for betydningsdannelser om kultur og kulturugen. Altså italesætter borgerne kultur og kulturugen i delvis overensstemmelse med styregruppens formuleringer, men i borgernes sproghandlin-

ger tilføjes nye perspektiver, der bidrager til en transformation af diskursordenen og tilbyder nye måder og grænser for, hvordan kultur kan opfattes og italesættes.

LITTERATURLISE

Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (2015) *Kvalitative metoder. En grundbog*, 2. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag

Broadly, Donald (2000). "Kapitalbegrebet som uddannelsessociologisk værktøj" i Jens Bjerg *Pædagogik – en grundbog til et fag* (2. udgave). Hans Reitzels Forlag

Collin, Finn & Køppe, Simo (2003) *Humanistisk videnskabsteori*, 1. udgave, FORLAG??

Fairclough, Norman (2010) *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*, 2. udgave, Pearson Education Limited, UK

Fairclough, Norman (1992) *Discourse and Social Change*, Polity

Fairclough, Norman (2015) *Language and Power*, 3. udgave, Routledge

Fuglsang, Lars & Olsen, Bitsch Poul (2009) *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradigmer*, 2. udgave, Roskilde Universitetsforlag

Jørgensen, Winther Marianne & Phillips, Louise (1999) *Diskursanalyse som teori og metode* 1. udgave, Roskilde Universitetsforlag

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014) *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*, 3. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag

Kulturministeriet (2009) *Kultur For Alle – kultur i hele landet*, ISBN: 978-87-7960-135-2 (indsæt webreference)

Saltofte, Margit (2016) *Pædagogisk antropologi*, 1. udgave, Hans Reitzels Forlag

Sørensen, Eva & Torfing, Jacob (2011) *Samarbejdsdreven innovation i den offentlige sektor*, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Tidsskriftsartikler:

Rasmussen, Casper Hvenegaard (2015). *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*. "Brugerinddragelse og kulturpolitisk kvalitet", vol. 18, side 81-100.

Røyseng, Sigrid (2014). *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*. "Hva er kulturpolitikk og kulturpolitisk forskning?", vol. 17, s. 4-8.

Valtysson, Bjarki (2016). *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*. "Not cool, but cosy", vol. 19, s. 183-200.

PDF-online:

Økonomisk Forvaltning: *Befolkningsprognose for Vesthimmerlands Kommune 2012-2026*
Senest tilgået 30. maj: <http://www.vesthimmerland.dk/media/4949078/befolkningsprognose-2012-2026.pdf>

Greve, Carsten (2002). *Nordic Cultural Institute - New Public Management*
Senest tilgået 30. maj: <http://overlund.dk/samf/NPC.pdf>

Center for Kultur og Oplevelsesøkonomi (2012). *Reach Out Inspirationskatalog*.
Senest tilgået 30. maj: <https://kum.dk/publikationer/2012/reach-out-inspirationskatalog-2012/>

Økonomi- og Erhvervsministeriet og Kulturministeriet (2007). *Aftale mellem regeringen (V og K) og S, DF, RV og SF om styrkelse af kultur- og oplevelsesøkonomi i Danmark*.
Senest tilgået 30. maj:
https://kum.dk/uploads/tx_templavoila/Politisk%20aftale%20om%20styrkelse%20af%20kultur-%20og%20oplevelsesokonomien%20i%20Danmark.pdf

Websitereferencer:

Sørensen, I.L. J. (2017,). *Kulturaftale Nordjylland – KulturKANten 2017-2020*.
Senest tilgået d. 30. maj 2018: <https://www.vesthimmerland.dk/kultur-fritid-og-turisme/kultursamarbejde/kulturaftale-nordjylland-kulturkanten/>

FORMIDLENDE ARTIKEL

Kultur for alle og kultur som et fællesskab

- en opsummering af borgerperspektiverne om kulturopfattelsen og kulturugen i Vesthimmerlands Kommune

Sabine Pedersen

Stud. cand. mag. i læring og forandringsprocesser
Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi
Aalborg Universitet

Abstract

Nærværende artikel er en formidlende artikel af undertegnede specialekonklusioner. Afhandlingen er et tekstkonsumptionsstudie af italesættelser om kultur i en ny kulturuge, som blev afholdt i uge 10. Analysestrategien har været kritisk diskursanalyse i Norman Faircloughs terminologi, hvor formålet har været at identificere styregruppen bag kulturugens diskurser og afsættet for ugen samt at identificere borgernes diskurser om kultur for at kunne forholde disse til styregruppens. I artiklen vil hovedkonklusionerne formidles og sammenholdes med borgernes svar i en spørgeskemaundersøgelse.

Kort introduktion til kulturugen "Aha! – Når kulturen rykker ud" i Vesthimmerlands Kommune

Genstandsfeltet for specieleafhandlingen har været en nytænkt kulturuge i Vesthimmerlands Kommune, hvor fokus har været at nytænke de eksisterende kulturtilbud i kommunen ved at rykke kulturen ud på andre scener og i andre omgivelser end traditionelt. En væsentlig del af denne strategi har afsat i et ønske om at kulturarrangementerne skabes i samarbejde mellem kulturlivet og erhvervslivet:

"Med den nye kulturuge forsøger Vesthimmerlands Kommune at bane vejen for kulturaktører, der finder nye legekammerater indenfor erhvervslivet, skoler, institutioner – i håbet om at dette fællesskab kan skabe kulturelle oplevelser til gavn og glæde for både kultur, borgere og erhvervslivet" (bilag 1).

Et væsentligt element i skabelsen af kulturugen har været samarbejdet mellem kultur- og erhvervsaktører som skulle samarbejde om at nytænke kulturtilbuddene, således de både gavnet kultur-, erhvervslivet og borgerne i kommunen. Her har præmissen været, at man ønskede at "kulturen rykkede ud" på andre scener, som eksempelvis var tilfældet til åbningsarrangementet på Erhvervsskolerne i Aars, hvor Aalborg Symfoniorkester gav mindre intime koncerter rundt i fabrikshallerne mellem landbrugsmaskiner, oliepletter og duften af savsmuld. Slutteligt gav det samlede Symfoniorkester en koncert i skolens fællessal. Endnu en væsentlig faktor ved kulturugen var temaet fællesskab, hvor man ønskede at skabe en kulturuge, hvor alle var inviteret og følte sig inkluderet i kulturlivet:

”Temaet for den første Kulturuge er *Fællesskab*. Det har vi valgt for at understrege, at kultur er for alle! Kultur inkluderer. Desuden opleves og forstås kultur bedst sammen med andre. Kultur skal diskuteres, og det gør man bedst i samværet med andre” (bilag 2).

Med dette præsenteres temaet for ugen samt et ønske om at skabe en mangfoldig kulturuge, der inkluderer alle borgere i Vesthimmerland om nogle kulturoplevelser, der samler folket i et fællesskab. Denne pointe kan ses i lyset af daværende kulturministers, Carina Christensen, udtalelse om, at ”Kulturen fremover skal være for alle. Alle i Danmark skal have mulighed for at få ejerskab til vores fælles kultur og kulturarv” (Kulturministeriet 2009, 4). Denne pointe om kultur som knap så mangfoldig gøres der op med i Vesthimmerland ved at italesætte et ønske om en kulturuge, der netop favner bredt og inkluderer alle. Kulturugens rammesætning indskrives også under den strategiske udviklingsaftale ”KulturKANten 2017-2020” i Nordjylland, hvor formålet er at ”kulturen og nordjyderne møder hinanden på nye og overraskende måder” (Sørensen 2017).

Specialets vigtigste pointer i et borgerperspektiv

Specialets formål var at identificere styregruppens diskurser om den kommende kulturuge i udvalgte dokumenter, at identificere borgernes (som medarrangører samt deltagere på kulturarrangementerne) italesættelser om kultur og kulturugen. Dette for at kunne sammenholde disse til hinanden og vurdere, hvorvidt styregruppen var nået i mål med det ønske, de havde for kulturugen samt komme med forslag til videreudviklingen af kulturugen. Følgende konklusioner blev resultatet af et tekstkonsumptionsstudie af italesættelserne med kritisk diskursanalyse som analysestrategi:

- Sproget som et middel til forandring og delvis reproduktion af betydningsdannelser
- Styregruppens formuleringer af formålet med kulturugen som særlig betydelige for de borgernes måder at formulere kultur og kulturoplevelserne i ugen på → styregruppens italesætter etablerer rammen for udsagn om kulturugen tidligt i ugens designfase
- borgernes sproghandlinger trækker på styregruppens italesættelser eller dele af dem, men formulerer deres oplevelser som en blanding mellem omgivelserne, interesse, personlig dannelse og etablerer dermed nye sprogkoblinger
- Et ønske om at skabe en kulturuge der inkluderer alle hos styregruppen modsat et borgerperspektiv, hvor opfattelsen er, at kultur opdeler folk med finkulturel interesse modsat dem med mere massekulturelle interesser – kultur som et klassificeringsredskab.

Med ovenstående er endnu en hovedkonklusion, at sproget bliver centralt i individers evne til og måde at erkende verden på. Der bliver med eksisterende udsagn etableret grænser for hvad der kan siges via tidligere udsagn og diskurser. Som resultat af dette trækkes der i sproghandlinger på de eksisterende udsagn, men disse anvendes på nye måder og derved sker en ideologisk kamp i sproget, hvor der sker en forhandling og transformering i de dominansstrukturer samt skabes nye grænser for talehandlinger.

Og hvad sagde borgerne om kulturugen og de nytænkte kulturarrangementer?

Følgende perspektiver er resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse (bilag 5) om borgernes opfattelse af kulturugen. Al data er anonymiseret.

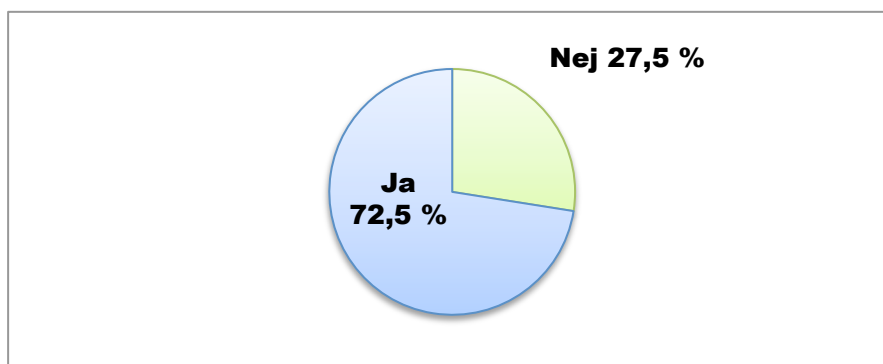
Om kulturugeinitiativet påpeges følgende som særligt godt:

- Mangfoldigt program og der er arrangementer for alle målgrupper
- At samle kommunen via kultur og udbrede kulturlivet
- Samarbejde mellem kultur og erhverv
- God måde at komme rundt i kommunen og til forskellige og ”fremmede” lokaliteter
- Opmærksomheden på Vesthimmerland som et sted, der osrer af kulturtilbud

Kulturopfattelsen i spørgeskemaundersøgelsen:

- Kultur som et fællesskab man bliver en del af
- Kultur som personlig dannelse og udvikling – nye indtryk, ”livsbekræftende”, indhold, ”at få noget til sjælen”, ”åbner sind og tanker”
- Et øget fokus på det lokale potentiale indenfor kulturlivet
- Der kom også folk, som normalvis ikke anvender kulturtilbuddene

I spørgeskemaundersøgelsen var et spørgsmål, hvorvidt det gjorde en forskel for respondenterne, at kulturugen har sat fokus på at rykke kulturen ud på andre scener og gøre den tilgængelig her, bl.a. i samarbejde med erhvervslivet svarede respondenterne følgende:

Figur 1. Borgernes oplevelse af om de anderledes og nye omgivelser gjorde en forskel for oplevelsen.

Opsummering af resultaterne

Både spørgeskema og afhandlingskonklusioner viser at:

- Omgivelserne havde i overvejende grad betydning for oplevelsen
- Kultur opfattes som et fællesskab
- Kultur opfattes som en form for personlig dannelse
- Kulturugen formåede at præsentere nye omgivelser og lokalt kendskab

- Styregruppens formuleringer om kulturugens formål er i overensstemmelse med borgernes oplevelser, men der tilføjes nye perspektiver
- Et ønske om at udbrede kulturen mere mangfoldigt for alle – delvis sket, men stadig en opfattelse af kultur, som noget der ikke inkluderer alle borgere ligeligt

Hvilken ny viden bidrager afhandlingens resultater med?

Afhandlingens konklusioner bidrager med ny viden om vigtigheden af formuleringerne i en nytænkning eller forandringsproces. I dette tilfælde har sproget været vigtigt i etableringen af visionerne og at formidle ønskerne for den kulturuge og de kulturoplevelser, der har været afsættet for redesignet af kulturugen. Sproget har fungeret som lygte i forhold til at etablere de meninger og som en slags forandringsagent ved netop at kunne klargøre visionerne tydeligt, hvormed der er større sandsynlighed for, at borgerne får den ønskede oplevelse. En pointe, der ligeledes bidrager med er, at strategien om brugerdreven innovation og nytænkning af de traditionelle kulturtilbud giver et øget brugerantal, nye oplevelser og åbner for en ny ”energi”.

Med afhandlingen er det påvist, hvordan styregruppen er lykkedes med at etablere en kulturuge og en kulturoplevelse, der er mere mangfoldig i form af brede kulturtilbud til en bred målgruppe. Dog indikerer konklusionerne også, at der er en opfattelse af at kultur er en slags klassificeringsredskab, hvor kultur opdeles efter interesse (finkulturel eller massekulturel) samt at de, som ikke anvender kulturtilbuddene sandsynligvis opfatter kultur, som en social opdeling i form af at kultur er mere for nogen end for andre. Denne pointe underbygger pointen om sprogets effekt i forandring. Med formuleringer kan denne opfattelse udlignes og en strategi i forhold til at etablere en kulturopfattelse, der er inkluderende for alle kunne man gentænke det fremtidige design med afsæt i samskabelsesprocesser, hvor man inddrager de ”udsatte” grupper.

Referencer

Kulturministeriet. (2009). **Kultur for alle: kultur i hele landet** (1.udgave). Kulturministeriet.

Sørensen, I.L. J. (2017,). **Kulturaftale Nordjylland – KulturKANten 2017-2020**. Lokaliseret d. 30. maj 2018 på World Wide Web: <https://www.vesthimmerland.dk/kultur-fritid-og-turisme/kultursamarbejde/kulturaftale-nordjylland-kulturkanten/>

BILAGSOVERSIGT

Bilag 1: Nyhedsbrev på Vesthimmerlands Kommunes hjemmeside om kulturugen ”Aha! – Når kulturen rykker ud” side 1.

Bilag 2: Artikel i kulturbladet *KulturThit* ”Kulturuge 2018” side 3.

Bilag 3: Observationsnotater side 5.

Bilag 4: Transskriptioner side 41.

Bilag 5: Styregruppens spørgeskemaresultater side 80.

Bilag 6: Interviewguide, uformelle samtale spørgsmål og observationspunkter side 93.

Bilag 7: Blogindlæg af Hjørdis Brandrup Kortbek ”Deltagelsesbaseret kunst i byens rum – mellem social samhørighed og konfrontation” side 94.